Лили Ҟаитан

АГӘЫҨРА

Аҟәа – 2015

УДК 821.35
ББК 84(5Абх) 6–5
Қ 23

Қ 23 **Лили Қаитан.**
Агәыҷра. *Ажәеинраалақәа.– /Л. Қаитан –*
Акьыҧхь аҩны. Аҟәа, 2015. – 228. Г/р 978-5-111-13-04015

© Лили Қаитан, 2015

Раҧхьатәи ашьаҿақәа

Раԥхьатәи сажәа,

Раԥхьатәи сашәа,

Иуԥуп сгәыблыра,

Иуԥуп сыԥхара!

* * *

Сымшқәа неицылан –
Сытҵхқәа неицылан,
Сышықәсқәа неихылан
Сықәрахь снаӡеит…
Сашәақәа неицылан,
Сажәақәагь неицылан
Имаҷзаргь, ишсылшаз,
Сыгәтақы насыгӡеит!

* * *

Бзиа избоит саныԥшаауа,
Санашьҭоу акы …
Шәҟәы бгьыцқәак неиԥхьышьаауа,
Рдаҟьақәа аартуа…
Исзымдыруа анспылуа,
Схәыцрақәа еиқәпоит,
Акраамҭа сшаргәамҭуа,
Нас еилсыргоит.
Бзиа избоит еснагь,
Уск санаҧу,
Иҳалалу, иразу,
Ауаа рзы ихәартоу.
Бзиа избоит апсҭазаара,
Пхьаҟа сызгауа,
Исызҭауа амч-алшара,

Ҩызара сызуа.
Бзиа избоит адунеи лашаҿ,
Махәҿала акрура,
Бзиа избоит сыԥсадгьылаҿ,
Гәырҭынчла анхара!

* * *

Зны-зынла ԥхьаҟатәи
Сымшқәа санрызхәыцуа,
«Исылшарызеи, сыжәлар рзы?»
Схы сазҭаауеит.
Ицарыма ус баша, ҙиастцас имҩасны,
Мамазар ирыхәара, акыр сахьҙару?»...
Сгәатцаҿ уи аамҭаз, ԥхарак сызцәыртцуеит,
Гәыԥракгьы сзыннажьуеит:
«Мап, баша бымшәан».
Гәыкала иалсхыз сзаанаҭгьы сазхәыцуеит,
Ааҙара имаҷу усны иԥхьаҙам!
Рхатәы бызшәала,
Схәыцқәа аҷҷаҳәа ицәажәо,
Гәыкала абзиабара сара исыздыркыр,
Рыԥсадгьыл, Аԥсны ԥшҙа,
Аҭоурыхқәа неиҭаҳәо,
Ргәатцанҙа инеиратә
Амца сзаркыр,
Иаԥсоу тцеицәаны,
Рыжәлар рзыҳәан,
Снапаҿы иааиуа ахәыцқәа ирызҳар....
Дыррала иҭшәамхо,
Хи-хшыҩлеи еибыҭаны,

Акаҿы еитцамхо,ԥхьаҟа исызгар,
Еиҧу ҳамҭак,
Ҟалашам са сзыҳәан,
Уи ауп са схәыцра,
Уи ауп слахьынтца.
Уи ауп сыззықәԥо
Ааԥсарак ҟамтца,
Уатцәтәи сымшгьы,
Убри сахьыгҙа!

* * *

«Артцаҩы» - ари ахьҙ
ауп сҳаразкуа,
Гәшьҭыхра дула еснагь
ԥхьа сызго,
Насыԥуп исыцрымшәо,
Уи сгәахәтәы сахьызгҙо
Исыцу исыцрымшәо,
ҩызара сызуа!
Есышьыжь ари ахьҙ
ашкол ахь снаскьазго,
Амра хаа иахылтцуа
Ашәахәеиԥш сарԥхоит,
Ааԥынра иааиуа
ашәҭыш зхылтцуа,
Агәил ԥшҙа сеиԥшны
схы снарбоит.
Аԥстазаараҿы испыло
Ауадаҩрақәа ԥхьацо,
«Артцаҩ» ахьҙ
Сышьҭых сагоит,

Гәыкала иалсхыз,
Схы-сыԥсы ззысшьҭыз,
Зегьы реиҳа исызгәакьоу,
Ԥызан исзынхоит!

СБЫЗШӘА

Сыбызшәа–цха ʒыхьуп,
Сышьхақәа ирхылҵыз,
Сыбызшәа – хәырбгьыцуп,
Сыхәрақәа зыргьаз,
Сыбызшәа-ламысуп,
Ҳаҵыруп изхылҵыз,
Сыжәлари Сыԥсадгьыли
Рҽахәы нагʒа зҳәаз.
Сыбызшәа-ҭоурыхуп,
Шықәсы рацәа зхыҵуа,
Шьала еиқәырҳаны,
Иахьынʒагьы иаагоуп,
Иацназго абаҟоу,
Уи ашәа иахылҵуа?
Игәышьҭыхгоу-еицамкуа,
Абжьы ссир ахоуп!
Сыбызшәа – сҽахә ҳәага,
Сыбызшәа хазына,
Уааигәа санықам,
Сыгәнаҳауп, сзаҵәуп.
Сгәалақәа хызҿуа,
Сыуԥра шьҭызхуа,
Сбызшәала санцәажәо
Са сзыҳәан разҟуп.

Уԥхара сныруанаҵ,
Угәыблыра сыманаҵ,
Мчык исиааиуа усгьы иҟалом.
Сыбызшәа хазына,
Сыԥсадгьыл аҽы уҟанаҵ,
Араҟа саԥшәымоуп,
Ахаангьы сыԥсʒом!

АԤСУА АН!

Аԥсуа ан! Баԥсуара мыʒааит
Бхәышҭаарамцаҽ, бымцахә
ҽымцәааит!
Бгарашәа ԥныԥлааит аԥсуа
ԥнаҵа,
Аччаԥшь аҽықәзааит
еснагь ба блақҵа!
Аԥсуа ан! Быбызшәа бцәымʒааит.
Ибыхшаз, ирыхшаз гәыблырас
ишьҭырхааит.
Абжьы ссир зхоу быбызшәа
агәра га
Уи бацәыԥхамшьан, бҽахә арҳәала.
Аԥсуа ан! Аԥсадгьыл бацәымʒааит
Быдгьыл гәакьаҽ баԥшәымара
баԥхамзааит!
Аҵеи рацәа азгылааит,
ба была Аԥсынра.
Еиқәырхааит бныҳәақхьыʒ
ибыхшааз рыԥсынҵра!

* * *

Ҳашьха дуқәа ркалҭаны,
Амра ашәахәа аҽалашуа,
Амшын иатцәа аҽыкәаршан,
Шәаԥыцьаԥла «аҽеилаҳәан»,
Имаҷзаргьы иԥшӡаӡа,
Гәдоуҭа арбоуп ахсаалаҷы.
Иҭалаҳауп шәыр хкыла,
Ҳауа цқьала ихѡоуп.
Псшьарҭа бзиоуп Гәдоуҭа,
Асасцәа рацәоуп!
Иагымхаӡацт абеиара,
ԥшралагьы ишәтны,
Ишьҭых иакуп уи ҳ-Аԥсуара,
Атцас ҳаракны.
Иара иагәтылсоуп Аԥсынтәыла!
Ус изшаз иароуп,
Гәудеи Уҭеи рыбзиабара,
Иахылтцит, иԥшьоуп!
Ҳара ҳзыҳәан уԥшьатыԥуп,
Уцқьоуп, улашоуп.
Иҳазгәакьоу, иҳазқәатыԥу,
Гәдоуҭа! уара уоуп.
Ҳаиҳа зымчу, уԥшьа тыԥқәа,
Рымчала уҩҩәоуп,
Иуҽыкәыршоу Амшын Еиқәа,
Агәеиԥш уԥьбароуп!

ЖӘЛАР РГӘАДУРА

Жәларык ргәадура,
Жәларык рынцәахәы,

Дырмит – ҳҽахәырҳәага,
Дырмит – ҳартцаѡы.

Ҳлитература хацзыркыз,
Агәышьҭыхга жәа зҳәаз,
«Аҳы, сышәҟәы уеитцамхан!» - ҳәа
Зыбжьы хаа зыргаз…

Уи газар аахиижьҭеи,
Абар шаҟа шықәса…
Еицакрыда, ԥымкрыда,
Игоит шеишыкәса.

Сасрыҟәа еиԥш ажәѡан ахьтә,
Жәларык рразҟазы,
Икыдиԥааз аетцәа,
Лашоит иахьагьы!

Иԥсадгьыл зҭагылаз,
Агәаҟра цәгьа ибон,
« Иҟалазеи, иухьзеи?» ҳәа
Дыгәжәажәо дтцаауан.

«Хәаԥьандураа» дреигӡомызт,
Каламла инирцәон.
«Абжьаѡашьа – хабжьаҟьалацәа»
Иахьибоз ирххуан.

Тәыми- ѡнатәи еихҭнызтцоз,
Зашьцәа рзы ицәгьоуѡыз,
Зхатәы бызшәа иазԥагьан,
Атәым бызшәа зҳәоз…

Назҳара иҩызцәагь
Шаҟантә иахьирхәоз…

..«Зымц фырхатцара» иақәзыз,
Иԥсадгьыл даҟәган,
«Атәым жәҩан» атцаҟа,
Наҙаҙа дынхон…
Ас шаҟа ҩымҭа,
Ас шаҟа шәҟәы….
Шаҟа хаҷсахьа …
Нхеи ҳа ҳгәаҷы.

Иҟам лашарак,
Ахьыркым ҩнатак,
Иҟам ҩнатакгьы,
Дырмит дахьыртам!

Апсуа шҭаҷ еитеиҳаз,
Атцла тәҩәарпсан…
Аҟата рацәа ахылтцит,
Мшьҭа бзиала иҷиан,
Уи дазыгәдуны,
Иҳәахьан ихата,
«Ҳлитература агара,
Илтцит уажәшьҭа».

БАГРАТДУ

Снеиуеит, уфырхацәа срызхәцуа,
Уҩымтақәарҷ аԥшәмара зуа,

Саԥхьа даацәыртцуеит крызхытцуа,
Аублаа рцынтцәарах дынгәырҩуа.
Умҳацьырцәа сыбла иаахгылоит,
«Шьышь наани» рҳәошәа саҳауеит,
Уабдуцәа рашәа иахылтцыз,
Игәҭшьааган слымҳа иҭаҳәоит.
Снеиуеит, уфырҳацәа срызхәыцуеит,
Абраскьыл уажә сҷаԥхьа даацәыртцт,
Хыхьынтә ишлеиуаз ахаҳә ду
Днатцасын аҳәала еихихт!
Снеиуеит, срызхәыцуеит тцыхәпҭцәарада,
Уфырхацәа есшар ииуа…
Снеиуеит, издыруеит хымпада,
Уатцәгьы фырхатцак дшиуа!

* * *

Ашкол иалго аҷаҩцәа ирзыскуеит

Иахьанҙа ишәзеиԥшыз, мҩак шәеицанын,
Ишәзгәамҭакәа имҩасуаз,
Шәхәычра амшқәа ласын.
Шҭак ахь шәеицталон, шҭак аҷы шәеиқәшәон,
Шәхәычрамшқәа мҩасун,
Шәхәычрамшқәа ццакуан…

Шәдыррақәа рхытцхырта, шәдыррақәа рдуneи,
Иахьшәаҳаз абраҟоуп,
«Шәмаашьакәа, шәеицneи»…

Адыррахь ишәыԥхьоз, адыррахь шәызгоз,
Зхатә хшаара реиԥш, гәыблыла шәзааҙоз,

Зылаԥш хаа шәыгымз, шәарҭ шәыртцаҩцәа,
Рцьабаа шәаԥсахартә еиԥш, ишәоуааит алша!

Шәымҩахь шәнаскьаго,игоит атәтәабжьы.
Игоит шәара шәзы, атцыхәтәантәи абжьы.

Дунеи лашак аныжьны, дунеи ҽыцк шәазцоит,
Мҩахәастак аҽынтәи, мҩадук ахь шәеихоит.
Мҩамшла аҩызцәа, мҩамшла зегьы!
Шәымҩа шәызнылаз, лашаз есқьангьы.

Макьана имгьац, ахәрақәа зну,
Шәыпсадгьыл шәыпхьоит, цхьаҟа ишәзыпшу,
Шәхәырбгьыцны шәазыҟалааит,
Шәыхиаз есқьынгьы,
Ԥшӡала, аҩызцәа! Шәеигымыз зегьы!

АҨЫЗА!

Угәаҳәара, ухәыцрақәа, угәалақәа згәалоу,
Угәыргьара згәыргьароу ҩызас дануоу,
Уҭынчра еилазго, утәаабжь еиқәызкуа,
Гәыԥрақәак узҭо ҩызас дануоу…
Шьха ҳаракык ухалозар, иутцгәо, иугәо,
Храк уаҽахазаргь, иузҭо знапы
Зылаԥш хаа ухымпо, иуцрымшәо иуцу,
Убас еиԥш иҟоу ҩызас дануоу…
Иугу– иубзоу, гәыкала иуазҳәо,
Цьара умҩахҟьаргь, уацәхҟьазар мҩакы,
Ианаамҭоу ууанкылан, иуабжьаз, иуқәтцәҟьаз,
Убри иоуп аҩыза, убри иоуп аҭахы!

* * *

Агәыргьабжь ҭыҩуеит, адыррақәа рдунеи,
Ахәыҷы ччабжьқәа рхалоит, жәҩани геи-шьхеи.
Ашҭа италоит, гәыԥ –гәыԥла атцаҩцәа,
Апарҭақәа ирықәлоит артцага шәҟәқәа.
Ҩаԥхьа ашкол ахь идәықәлеит шьыжьы,
Ҩаԥхьа ашколқәа рҽы игоит атәтәабжьы.
Апстазаара иахәтакыу – атынчра ахәыҷқәа,
Ижәдыруаз ишшәуалу еснагь цхьацара!
Аиаша шәашьҭаз, ахәахәа шәхәаҽела,
Иҽеим ныҟәзго, шәазхиаз иахьырхәра.
Аиҳаб пату шиқәтцатәу, ибзиан шәазхәц,
Ишәеитцбу данкаҳа. шәигәтамскәа дшәыргыл,
Шәыҟаз шәаӡәыкны, шәымч еилатца,
Ишәымоу атынчра, уиала ишәыхьча!

СҨЫЗА АРТЦАҨ УАХЬ!

Зымҩақәа адырра адунеиаҽ еиԥыло,
Есышьыжь уи аштаҽ апшәмара зуа,
Апстазаара иагәлсуа, ауадаҩрақәа зԥыло,
Аха акы аҽаԥхьа зхы лазмырҟәуа.
Аазара аусаҽ зымчқәа зегь цызшәо,
Уи сара исуалуп!- ҳәа зхы зыпхьазо,
Апшәмара нкылан, зус иахагылоу,
Ахәыҷы ссирқәа
Хи –хшыҩлеи еиқәзыршәо!
Артцаҩ-ааӡаҩ, зусқәа хырҳагоу,
Аҳаҳаи, убас унеила цхьаҟа!
Идырба аҽар, аиашатцәкьа ахьыҟоу,
Ахәахәа иаҽагылан иқәпартә упхьагыл!

* * *

Ажәа лымоуп ажәахәҟатцаѡ,
Аҽҽа – ҽҽаҳәа дцәажәоит уа.
Лганаҽ итәоу лара лѡызак,
Далоуп ацәа ихааҙоу …
Лыбжьы игәы иқәѡуеит зны-зынла,
Ихы нышьҭихшәагь ҟаитцоит,
Аха иауам, иауам ацәа.
Дама ицоит, ицоит, ицоит…
…Ус дышнеиуаз ҙык дынхыҚәгылт,
Еибах-еибафо ицәқәырпоит.
Апсҭазаара, апсҭазаара
Иахьабалакгьы еилашуеит.
«Ҳаи! Исыхьзеи?» иҳәан дѡахеит,
Ихы илеихьаз асаара.
Далтцит ацәа, днапшы—аапшит,
Апсҭазаарагь цон ԥхьаҟа!

АН АТЦЕИ ДИЗПШУП!

Цәаныррa хаак дҳәынҷан дамоуп,
Ан атцеи дыззыпшу,
Зегь иреиҩьоу насыпк лымоуп,
Зиатцәахә иазпшу!
Дхәцуеит, уи лтцеи дизхәцуеит
Зсахьа лымбаҙац,
Лгәатцаҽ зны исахьа ҭылхуеит,
Днасыпха длызкыпхарц!
Апсабараҽ аапын ааира
Ажәтцарақәа шазпшу,

Дизыпшуп, абас лыхшара
Анасып ззыпшу!
Зны шәа - ҙыҙрак аалызцәыртцуеит,
Иахьынтәааз лымбо,
Уи дшазхәцо лапхьа ицәыртцуеит
Царақәак шәаҳәо!
Ашәа лзырҳәоит, лгәы дырҽыхоит
Ан атцеи дыззпшу!

АГӘЫҨРА

Гәыҩрак сыцуп, гәыҩрак сацуп,
Исыцуп гәыҩрак сахьцалак,
Сгәала цәгьазаргьы, сгәала ҭәҭәазаргьы,
Сымч зқәымхо ԥьабараз…
Сгәыҩра ҽыцуп, сгәыҩра сыцуп,
Са сахьыҟоу хабалак.

Уа ҭхагәыла са сызмыцәо,
Нас сгәаҭеиуа сангәырѡо,
Ма мышцәгьарак санапыло,
Апсҭазаара сгәы анахшәо …

Усҟан иааиуа, иааиуа, иаиуа…
Гәыҩрак сгәатцаҽ иаатапхоит,
Нас, ус ҭынч, наҟ ипхашьазшәа
Сгәалагь пшьшьала аҿаҙоит.

Абас гәыҩрак сынасыпхеит,
Уи рызҟытцәкьоуп сара сзы,

Сгәыҧреи сареи ҳаинасыԥхеит,
Мѡак ҳаицыкәуп есқьынгьы.

АԤСҬАЗААРА ҚӘПАРОУП

Апсҭазаара қәпароуп, итагәҭасроуп,
Апсҭазаара разҟыуп, лахьынҵоуп,
Зны ашьхаҟа ухәнызго ѡадароуп,
Зны алада иугәҭасуеит, ужьоуп.
Зны аҳаскьын хәшәы иаѡызоуп,
Хәырбгьыцуп,
Ихәрашәоуп, игәдысгоуп ҿазны,
Зны амыткәмабжьы ахылҵуеит, иргәаҟгоуп,
Иуазашәоуп уи даҿазны.
Шьоукы рзы апсҭазаара лашароуп,
Ианишоз зегь риҭеит Анцәа.
Шьоук рзыҳәан игәаҟроуп,
Уазырроуп,
Рыпсҭазаара еижьагоуп зынӡа.
Издырхьада амаӡа уи иатҵоу,
Итызҵаашагь ӡәыр дҟалару?
Аха, апсҭазаара иацу агәыҧроуп,
Хгуҧлап нас гуҧроуп
Ҳазҽу.

АԤХЫЗ

Ѡадарак скыдуп,
сеихьыс - еиԥысуеит,
Сымѡа ҟьаҟьаӡа иаартым,

Ԥшак насыжәлан
Сархыц- хыцуеит,
Ԥхьаҟа сашьҭырц
аҭахым!
Иара жәылоит,
Сара сжәылоит.
Сымчқәа маҷхан, саапсаӡеит
Абар егьсыгӡам,
Хлантцы сҭалоит
Абар егьсыгӡам,
Шьҭа сҭахоит...
Аха убасҟан, сыдгьыл
Сытцгәеит,
Апша саамнахын,
Сышьҭнахт.
Саргьы ишсылшоз
Схы снацхраан
Ашьха ақәцәаҽы сынхалт!
Сызлаз ԥхыӡын,
Ацәа салтцит,
Адәахьыҟагь
Ишахьан,
Сгәы алаҟан
Сшьапы саақәгылт,
Сапхьа аус дуқәа
Сзыԥшын!

* * *

Сыцәахуп, сыцәахым,
Сахьқәак сызцәыртцуеит,
Сиарҭа ҧеагәылак,
Исыцҳарц иаҽуп.

Иҳарамха, еиқәыхьшәашәа,
Атцх лашьца рҽалак,
Стынчра еиларгарц,
Сеиларгарц иаҽуп.
Асахьақәа иргәылтцны,
Шьҭыбжьқәакгьы гахуеит.
Аршәаа иасуашәа слымҳа итаҳәуеит.
Избоит арахь, атцх еиԥш илашәыхуп,
Аха бжьыцәгьала
сдыршәарц рҭахыуп!

Издыруеит, исныруеит,
Нтцыра шырмоуа,
Ари атцх лашә ишалаԥсуа зегьы,
Ашьыжьтәи ашара
Сазԥшыхуеит сгәатеиуа,
Гәыԥракгьы сызцәыртцуеит,
сгәалақәа зго.
Ԥхыҳзаарын сызлаз нас,
Ишсымчыз снагәҭасын,
Сылацә аахыстит,
Усҟан шахьан…
Иахатәи атцх лашьца
Иннажьыз сылаԥырҳ,
Ашьыжьтәи амра
Ацԥхьқәа идырбон.

* * *

Ахьҭа цәгьа, асыҭәхәа напхьацан,
Аҳынра нхьатцын иаангылт.
Ашьшьыхәа абаҳчақәа инарҭысын,

Аапынра ҳашҭа иааталт.
Адгьылқәа ирытцанатцт аԥхара,
Аҳаскьын ԥшқа ахылтцт иатцәаҳа,
Атцламахә иаурыжьыз патҟәырын,
Ашәтқәа ргәылтцт иԥшҳаҳа!
Амрагьы гәабзыҳа иааҳҽаччан,
Ашьхара иҩавтцит илашо,
Ашәтқәа бабышҳа игәылтцын.
Адәыкрынқәагь цәыртцит еикәапхо!
Аапынра иарҿыхеит шьыжьыказ,
Еизааигәаз ақәыԥшцәа рыгәқәа,
Аапынра иахылтцит, ижәдыруаз,
Абзиабара, анасыԥ, агәкра.
Аапынраз абырггьы дҽахазшәа,
Игәы мыжда ус инарбеит,
Аапынтәи аԥшҳара неиҿаччан,
Даараҳа ихгьы игәанарԥхеит!

ААПЫН

Иблахкыгоу ашәтқәа ԥтын
Ибыбышҳа иаҽуп ашәтра
Атцарақәа уи гәахәас иҟартцан,
Иаҽуп ашәа хаак аҳәара.
Сгәыргьо сыкуп аԥсабара,
Исызбом сгәазҳара,
Иҵырҷыруа атцар ашәа ахьырҳәо,
Иаҟәытцыр ҳәа сшәоит сара.
Шьыри, еснагь аапынранда,
Зегь абас игәыргьауанда!

* * *

Аеҵәақәа урыдыскылан
Ҽынла исымбазеит.
Амра хаара уадыскылан,
Уахынла имԥхазеит.

Ашәҭыц хаара уадыскылап,
Аапынра иԥтуа,
Аха аурҭ мыжда цәыртцыр,
Издыруеит ушсцәаго.

…Ашьхыц гәыраз уадыскылап.
Шәҟазшьақәа еиқәшәоит.
Аха сызхара избаанза,
Ипрыр ҳәа сшәоит.

* * *

Рапхьаза уанызба, умырхәаган,
Сгәы мтцарсны иуман уцеит.
Уи ашьҭахь уанызба сымрадан,
Сыхаара, угәы даҽеазәы илызцеит.

Иахьала уанызбо машәырла,
Сгәы хьааua ҭынч снаузыԥшуеит,
Аха, иансгәалашәалак, ушыҟам ухала,
Схи сареи ҭынч ҳааизынхауеит.

* * *

Ашьыжь амра ашәахәа ицәыртцыз.
Ацԥхьқәа суада иааѳначчеит.

Са сыԥхыз хаа сызлазгьы,
Наҟ инаԥхьабеит.
Ус ирлас сѳагылан,
Ахышәгьы аасыртит,
Ажәҵарақәа еижәибаҳәан.
Суада иааѳнаԥрит,
Лаԥшы хаала иааиԥхьысшьшьааит.
Сгәырґьо снарзыԥшит.
Аапынра исзааргаз.
Сгәатцаҿ ишәҭит.

МАҾА—МАҾА

* * *

Иахьа уззымиааиуа ианумоу агәала,
Уатцәтәи амш ахь ухьаԥш, умшәазан.
Апстазаара ҽенак ала ишнымтцәо гәаныла
Уазхәыцны уазнеи, аҳаҳаи, умццаклан!

* * *

Умч зқәымхәо, еидарас уатцамлан!
Уахьзымназо икыдумыргылан ушьапы,
Ҭып ԥхак азыҳәан, ухы умырԥхашьан.
Иузныҟәмгар, иухнарччап уатцәы!

* * *

«Ахьз –аԥша» аасхәоит ҳәа уалымган,
Аамҭалатәиуп, уазгазом хара.
Иузҭазгьы уи «ахьз» хара дуцәгылам,
Ах, ишԥакьаҿу, шәѳыцьагь шәыҿҳәара.

* * *

Мыцхәы иуҽаччан иуԥылаз, уимеилаҳан,
Уи деижьагоуп, иччаԥшь еиқәатцәоуп.
Умч анымхәо уганаҿ игылаз,
Убри дѡызоуп, дықәлоуп, дагьиашьоуп!

* * *

Разҟыуп, агәыла бзиа данумоу,
Усҟан «агәылеи агәи» ҳәа рымҳәои.
Аха ухтцәеит ауп агәыла даншьыцу,
Узнымхеит, уицрытцроуп, нас иҟоу умбои…

* * *

Мѡакы ушықәз, иаалырҟьаны илашьцеит,
Уалызгашаз цәытцлашарак умбаʒеит,
Пҳьаҟа узымцо, шьтахьҟа узымцо ууанхаʒеит.
Аха гәыԓрак ааузцәыртцын. уеиқәнырхеит.

* * *

Уԥстазаара зегь реиҳа узыцәшәаша,
Иҟоуп. ireицәоу нас акы,
Уи чарҳәроуп, наʒаʒа ишәихаша,
Уахьызымгʒо еснагь угәтакы!

САН, БЫԤСЫ ЦҚЬА САКӘАХШОУП!

Сан, бсыԥхеишьтеи акраатцуеит,
Аха, иахьагьы сгәы ԥшаауеит,
Пхыʒла лассы-лассы бызбалоит,
Быбжьы хаарагь саҳалоит.

«Шәан дшәыкәахшоуп»,- бымҳәалоз,
Ҳхатцкы -ԥсакы бымцалоз,
Бышьта схылан сыԥшаалап,
Еиҳа- еиҳагь сгәы ԥшаалап.

Бҟәышра ибымаз сазтцаалап,
Гхак ҟастцаргьы сымѡақәбтцап,
Быԥхара снырып, исыхьʒап.
Иаарласынгьы сеиқәнырхап.

Сан быԥсы хаа сахьчалап,
Шәарҭак сақәшәаргь савнагап.
Сахьытцәахтәу, сатцәахып,
Сахәцәыргатәу, сцәырнагап.

Сан, быԥсы цқьа сакәахшоуп,
Былаԥш хаара сҿалашоуп!

АԤСУА АШӘАҚӘА

О, ашәақәа, ашәақәа,
аԥсуа жәлар ҳашәақәа,
Ҳашәақәа ԥсра-ʒра зықәʒам,
Сгәала хҿыгақәа, сыԥсы еиқәырхагақәа,
Шәҭаарых са сзыҳәа имаʒам:

«Шьышь-наани» рхыѡлааит аԥсуа гарақәа,
Асаби дзырцәо дҭахәхәа.
Дгарызтцо, дгарызхуа ан лнапы хаақәа
Рыгымхаait аԥсуаа ҳҳәычқәа.

Агарашәа ззырҳәо атцеи данарԥысхалак,
Иԥсадгьыл изыхьчар хьыʒла,
«Аиааира ашәа» ихырҳәаауеит,
иуааҩәлар еигәыргьоит.
Дрыгәтылак днаргоит ԥхьаѣа.

Аха ақәпараҷы дшеибашьуаз,
дырхәызар ҕәгәала.
Изырҳәоит «Ахәрашәа» деиқәхарц,
Иамукәа дтахаргьы, дтахеит ауп хатцала,
«Ахацәа рашәа» гап нас еитах.

Арԥызбеи аԥҳәызбеи разѣыла
ианеиқәшәалак.
Ачара ду рзыруеит еивас,
Игәышьтыхгоуп аштахь атаца дантаргало,
«Радеда» ауп ирҳәо ашәас.

О, ашәақәа, ашәақәа, сыжәлар рашәақәа,
Шәмыʒааит, ҳтоурых шәазынхааит.
Адунеи шәақәлахааит,
ԥсра-ʒра шәықәымзааит.
«Аԥсуашәа» зҳәаша дѣалааит!

АИБАШЬРА ИАХЫЛҬИААЗ АЖӘЕИНРААЛАҚӘА

Аибашьра – хыртцәагоуп,
ԥстбароуп, гәырԥоуп,
Аибашьра – хлымʒаахуп, иацу шәироуп.

Аб игәырԥацәгьоуп, ан мыжда луаз.
Аиаҳәшьа илмытқәмоуп, заанатц ишлаз…

Ибжьаʒыз хабарда, хьʒыла итахаз,
Зымцахә ҷыцәааз, зашта тацәыз,
Асаби наʒаʒа абыда инхаз.
Абҳәызба зыбзиабара згәатца итапсыз…

Амца зыцралаз, иблыз аԥнқәа,
Аамта иаркараз, итапҷеыз агәқәа,
Ажәԥан иалаблыз, гәнаҳа змаʒам,
Аццышә иалаблыз, хаштра зықәʒам.

Зыпсы штаз иржыз, ишгәаѣәуаз иԥсыз,
Икнаҳан иԥсхаршьыз, ихымхәацәан инхаз…
Аибашьра абарт зегь рыгәнаҳа азгару?
Уи аԥшьызгазгьы хара дызцару?
Аибашьра хыртцәагоуп,
ԥстбароуп, гәырԥоуп,
Аибашьра хлымʒаахыуп, иѣоу иреицәоуп!

АХӘЫЧҚӘА АИБАШЬРА ИАЦӘШӘОИТ

Ҳара иаҳтахым аибашьра,
Ахәычқәа уи ҳацәшәоит.
Избанзар аибашьраҷ, ҳабацәа тахоит.
Ҳара иаҳтахым аибашьра
Уи гәырԥала итәуп!
Ҳара иаҳтахым аибашьра

Уи зегь шьала ишәуп!
Ҳара иаҳҭахыуп аҭынчра
Наҙаҙа иаабарц
Аҳақәиҭрагь наҙаҙа
ҳ-Аҧсны иазынхарц!

ИУХОУГАХЬАЗ МАҶЫЗМА, СЫҦСАДГЬЫЛ?

Иухоугахьаз маҷызма, Сыҧсадгьыл ?
Иухоугахьаз шьарда ирацәан,
Уҵеицәа ахыбаан ртәыла,
Урҭ уара удгьыл иахцан.
Рыҧшәмара иалхәдааны тәымцьара,
Иахьнеиуазгьы гәаҟрак рызҧшын.
Арыцҳара, аиҭарыцҳара,
Ак атцкьыс, ак рзеицәан.
Ан рыцҳа лыҷкун хәыҷ дшымлакуаз.
Чыгьда ныpцәымѳа дазцон.
Зан дзыҧхаз асаби дшыгьызкуаз,
Аҧсы гәахәҧ даҵалан ицәон.
Ҷьарахгьы улымҳа иҭатҵәаауан,
Ауаз ашәа зҳәоз иҧхьарца.
Зыҧсадгьыл иаҟәыгаз уазыруан,
Зыпсадгьыл зымбаз зызхара.
Шаҟантә ҳақәыршьхьаз ҳапсадгьыл.
Шаҟантә ҳарбылхьаз, ҳарҷыҷхьаз,
Шаҟантә ҳабызшәа ҳамыррххьаз,
Шаҟантә ҳҵоурых рхәехьаз…
Иахьагьы ашәарҭа иҭагылан.

Гәнаҳа змаҙам с- Аҧсынра,
Атәым сас иблақәа урхгылан,
Дазыгәшьуан дахыларц уѳнра,
Дуеишуан қәцьматцас, уи гыгшәыгтцас,
Даѳсуамызт иибоз акгьы,
Диаѳсуамызт, абырг акрызхытцуа,
Асаби дишьуан дыштцәааua.
Ҳанихҙарц, ирцәарц ҳхәышҭаарамца,
Абри акәын иқәкы, игәҭакы,
Аха ицьоушьаша, зегь реиҳа,
Ихашҭит, иҳамштраз акы.
Абас еиҧш иаҳзааигәаз агәыла.
Идыруазар бзиан ҳҟазшьа.
Аҧсуа ишичҳауа агәала,
Аха ишҭаимыжьуа ишьа!
Аҧсуа дшапсуоу даанхарцоуп,
Иахьа изкаҭәаз ҳара ҳшьа,
Аҧсуа дынхарцоуп, дыҷиарцоуп,
Имиц атцеицәа зиуа!
Иумаз агәыҷра, Сыҧсадгьыл,
Жәѳахыркны атцеицәа урыхьчоит,
Ихәзаргь макьана ҳа ҳадгьыл,
Уатцәы зны «ахәрашәа» иарҷьоит!

ҲАШҬА ЗҚӘЫМ РЗЫ АШӘА

Иаҳҳәоит ашәа игәытшьаагоу,
Аарла иҷызуеит ҳапхьарца,
Уи иахылтцуа, зыбжьы гәыҷкаагоу,
Игәкылтцәагоуп итааҙа.

Иҳацгәынқьуеит ҳааигәа аҙиас,
Игәрымуа иҭыԥоит ацәқәырԥа,
О, наҙаҙа, атцеи даниас,
Убригьы удыруеит, нас ишԥа!

Апсуа тцеицәа ҳатыр рзақәын,
Рыԥсадгьыл иалан дара ршьа.
Жәытә аахысгьы ирыхьчон рхы акәтцан,
Рхы ақәыртцеит иахьагьы.

О, ашьажәцәа, изгым гәнаҳа,
Шәа ишәыркьаҷеит рыԥсынтцры,
Игәырґьа-хәмаруа иаабом уаҳа,
Рашҭа иҭалом шьҭа бзанҭцы.

Урҭ рыхьҙала иаҳҳәоит ашәа.
Лаґырҙыла итәызаргь ҳгәы,
Афырхацәа ирызку ашәа,
Иазынкылом ус акы.

АН ЛУАЗ

Лыхнытәи арԥыс,
Аԥьынцьтәылатә еибашьраҷы иҭахаз
Астҭамыр Сангәлиа изыскуеит.

Сан, саауеит, - уҳәеит,- бысцәымшәан!
Ашҭа уанҭытцуаз уаасҷаԥшын,
Анцәа сиҳәеит, снышьамхышлан,
Усзихьчап ҳәа сузыԥшын…

Аамҭа цон, укәпон, ужәылон.
Ухьҙ бзиангьы исаҳауан.
Уѳызцәа урыла ԥхьаѣа унеиуан.
Аиааира амшгьы ааигәахон…

Аха исзамуит, иамугәышьеит.
Узахьымҙеит, нан, уи амш.
Сара сгәыґрагь сеижьагәышьеит.
Ицәгьазаарын, уан лԥеиԥш.

Иахьа удлапса сыгәхьаауеит,
Иахьа удлапса сгәырѳоит,
Ґьашьа змамыз ахәра снутцеит.
Уан лгәатҵа ҭыблаауеит.

Уан уахгьы-ҿынгьы сыгәжәажәоит.
Сымши –сыцхи хьынҭахеит.
Лассы-лассы уа уҳаҭгәынаҷ,
Абас уҳәошәа саҳауеит..

Сан! Схынҳәит акы бысцәымшәан!
Акгьы смыхьҙазшәа ԥхьаҙа.
Аиааира амш са схы назқәыстцаз,
Апсны лаша иахьыгҙоуп.

* * *

Заѣаѳ шәтәы ҳәатәыда,
Заѣаѳ шәтәы иѳтәыда…
Ҳаԛкәынцәа агәымшәақәа,
Ҳаԛкәынцәа ақәрахьымҙақәа.

Нарҭаа рдауаԥшьқәа,
Инаԥҳа ихылтԥшьҭрақәа.
Шәыԥсы цқьа сакәахшоуп,
Шызхылтцыз шәанацәагь,
Иааидкыланы срыкәахшоуп!
Шәгәымшәара ҽырԥшыгоуп,
Шәфырхатцара ԥхьацагоуп.
Шәыхьз- шәыԥша наҙаҙа,
Ҳҭоурых иазынхароуп.

* * *

Аамҭа цацыԥхьаҙа, иҳныруеит агәала,
Ҳгәалақәа тҷәахышьа змаҙам,
Шьала, лаҕырҙыла ҳадгьыл ԥшьа икәабоу,
Макьана ахәрақәа ғьаҙам.

Анацәа рҙамѡа макьана иқәымбацт.
Алаҕырҙ, агәаҟра, агәырѡа.
Ан лыҷкәын изы аиқәатцәа лшәылымхҙацт.
Иахьагьы илшәуп ашәеиқәа.

Анацәа, зыҷкәынцәа зызхара иззымааҙаз,
Зыхшаара зымбаз зызхара.
Анацәа рыцҳақәа, анацәа –аҳақә рацәа,
Уажәгьы шәаҽуп абылра.

Хабарда ибжьаҙыз, ихабар ыҟаҙам,
Дҭахазаргьы, ибаѡ ахьамоу иаба?
Иԥсадгьыл аҽы акузар, уи дразҟыдаҙам.
Аха иҟалазар, атәым-дгьыл аҽы иԥсра?

Усҟан ишԥалуеи уи иан ажәымҭацәгьа,
Гәыҕрала уажәыгьы иԥшу?
Лыҷкәын ибаѡгьы лаҭәамхеит ахәаша,
Агәырѡацәгьа згәаҭа иҭашу.
Аамҭа цацыԥхьаҙа, иҳныруеит агәала,
Ҳгәалақәа тҷәахышьа змаҙам,
Шьала, лаҕырҙыла ҳадгьыл ԥшьа икәабоу,
Макьана ахәрақәа ғьаҙам.

САШЬЦӘА ЕИБАШЬУЕИТ

Ахаӷа ихаӷа, афырхаӷа Инаԥҳа Кьагәа ихылԥшьҭра Калдахәаратәи аӷеицәа рҽеибарк ицеит еибашьра

Ахымѡасқәа тҷәааyеит,
игәҭшьаагоу.
Аԥшатлакугьы уазыруа
ишәышәуеит.
Ахьҭа цәгьеи ахысбыжьқәеи
еилаҙѡуеит
Аха, еибашьуеит, сара сашьцәа
еибашьуеит…
Ишьаартцәароуп, ҳаԥсадгьыл
зҭагылоу,
Амца ацроуп,
ибылуеит,
Абзырбзан быжьқәа гоит
игәыҭшьаагоу,
Аха, еибашьуеит, сара сашьцәа
еибашьуеит….

Адгьыли ажәҩани еилаҙҩуеит,
Лассы-ласс уа ҭҟәацбыжьқәак гоит,
Аха, гәыҭҟьарак ҏеамҭа,
Еибашьуеит, сара сашьцәа
еибашьуеит…
Ирычҳауеит ахьҭа цәгьа,
асыҭәхәагь,
Ирычҳауеит амлакра, аҙы,
Ирычҳауит, избанзар,
Рыԥсадгьыл,
Ашәеиқәатцәа ашәырхроуп, лассы!
Уа Инаԥҳа Кьагәа ихылтцшьтра!
Инаԥҳа Кьагәа ихыԥша,
О, сашьцәа, афырхацәа, сгәадура,
Илаԥш хаа шәыгымзааит,
Анцәа!

* * *

Сыԥсадгьыл анышәнап
иагәтцаҳәҳәа иамадоу,
Аибашьра атцеицәа хьҙы-ԥшала иҭахаз,
Шәарҭ ҳабацәа, ҳашьцәа
шәыԥсы цқьа сакәахшоуп.
Аҧар иахьа абас, разқыла еиқәзыршәаз!
Шәшьала еиқәшәырхаз,
шәыԥсы-цқьа зыхҭнышәтцаз,
Аҭынчра ахьчараз, жәлары зегьы қәԥоит.
Шәа шәфырхатцара хьҙырҳәага
аҭоурыхаҧ ианхалаз,
Имҩақәтцагоуп ҳа ҳзыҳәан.
Иҧырԥшыган иаанхоит!

РЫԤСАДГЬЫЛ АШҚА ИХЫНҲӘРУ!?

Иахьа анацәа уазыруа,
Иҟам рычқәынцәа ианрызԥшу,
Ҳцеицәа иахьа бџьар мцала,
Ҳадгьыл ахьчара ианаҧу…

Шьоук аган ацәытцагылан,
Иаиааиуеи иатцахои ирзыԥшуп!

Иахьа аԥсадгьыл анлағырҙышо,
Иахьа амца анҳацроу,
Аҟазаареи аҟамзаареи,
Иахьа аԥсуаа ианҳазԥшу…

Шьоук аган ацәытцагылан,
Ибжьахәахәтроуп урҭ зҧу.

Шьоук рыԥсадгьыл иаҧсаауеит,
Ахақәитраз ршьа катәоит,
Егьырҭ иаадыруа шьоукы,
Атәым дгьылқәарҧы рхы рыхьчоит.

Шьоукы ҳаԥсуара еиқәдырхоит,
Рхы ақәырцоит, иагьтахоит.
Егьырҭ ҳаԥсуара еиқәнархоит,
Уи хыхьчагас иҟарцоит.

Аха ас еиԥштцәкьа ицару,
Аамҭа бзиак ҟалару?
Аԥсуа идгьыл итәхару?
Ахақәитрагь ҟалару?

Иҟалоит нас, урҭ зегьы,
Аха нас, абанҭ шьоукы,
Ицәыҭагылан иҳазҧшу,
Рыҧсадгьыл ашҟа ихынҳәру?

АИААИРА АМШ

Ҳалагылан уи аибашьра ҳамбазаргьы,
Ахҭыҧ аҭоурых аҿы иануп ианыҧҟҟа.
Бҵьар шьҭыхла ақәҧарахь ҳамцазаргьы,
Урҭ ҳабацәа қәҧон ҳразҟазы.
Аҧса еилышьра иалантҷәоз,
Иуасиаҭ наигӡон даҽаӡәы.
«Ҧхьаҟа» ҳәа акәын ирҳәаӡоз,
Иҩыза инаигӡарц игәҭакы!
Ицеит нас, урҭ ашықәс еиқәарақәа,
Аиаша аиааира агеит.
Еинылеит ҳархақәа ҳадгьылқәа,
Атәым уаҩ инапаҿы ҳҟамлеит.

* * *

Сара сыҧсадгьыл аҿы саҧшәымоуп,
Сара сыдгьыл аҿы сынхоит,
Ҭаарых шьҭралагь са сшаҧсыуоу,
Схаҳәқәа, сбаашқәа зегьы ирҳәоит!
Сас изыҳәан ара наҵьнатәгьы.
Сышәқәа ҟьаҟьаӡа иаартуп,
Милаҭ еилых сыдгьыл иамам,
Аҧшқа еиҧшны агәы разуп!

Нас, избан иахьа зегь рыла,
Сымчра иацларц ианаҿу.
Анаҟа-араҟа бҵьар мцала,
Са сдыршәарц изаҿу?!
Ирҭаххама са саныхны,
Сҵьынҵь ҭыҧ иааины иахатәарц?
Аҟәараҕ схаршәны, сҭаарых схыхны,
Дара иртәыртәырц, иргаӡарц.
Ааи, исышьҭоуп, иаасыцрымҭуа,
Сыдгьыл сымыркырц иаҿуп.
Иқәҧоит цәгьаршрыла, ирҳәоит
иааҟәмҭо: «Ари идгьыл ҳара иаҳтәуп!»
Мап! Са сыдгьылаҿы саҧшәымоуп,
Са сыдгьыл аҿы сынхоит,
Сҭаарых аҿаҧхьа урҭ шымчыдоу,
Сацәымҩашьо агәра згоит!

ШАМҬАКАЗ ИШЬҬЫСХИТ СКАЛАМ

Аҭынчра иазыскырц сажәақәа,
Шамҭаказ ишьҭысхит скалам.
Аҭынчраз иқәҧо ажәларқәа,
Ирысҭарц Аҧснытәи салам!
Зыҽҧызшәо аҭынчра еилазгарц
Аимпериализм шьаартҷәыра хлымӡаах,
Анацәа рыхьӡала иҿаҧысҽырц,
Ишьҭысхит шамҭаказ скалам!
Иссиру аҧсабара мхәашьырцаз,
Ажәҩангьы шыцқьоу иаанхарц,
Игәырҕьахәу ахәыҷы ччабжь меиқәтәарцаз,

Шамҭаказ ишьҭысхит скалам!
Ауаԥытәыԥса дгыгшәгны дҟамларцаз,
Дышиашоу адунеи дазынхарц,
Ауаԥы ауаԥы изыҳәаан даҕамхрц,
Инапы уаԥ шьала имшәырц.
Абзиабара гәаҕла иҷымцәаарц.
Ақәыпш игәаҭаҷ еснагь ишәҭларц,
Апсабара ҷьарак инымхарц,
Пыҟәсыларада ԥхьа ицаларц,
Аҭынчра апшәыман адунеиаҷ,
Мчык иаиааиуа ҟамлазо,
Аҭынчра еилазго ртцыхәтәа ҧҭәарцаз,
Скалам шьҭысхуеит сымшәауа!

СБЫЗШӘА

Ирҳәоит шьоукы сыбызшәаз,
ицәгьоушәа аҭара,
Унадыххылан ус баша, имариам аҳәара….
Иҟалап нас, ииашазаргьы, иазхәыцааит нас урҭ
Иарбан изхымсыц, иахнамгац аурҭ.
Иҵьбароуп, имцабзуп, аиашаҷы сбызшәа!
Изрыжәит иԥымҿыртә аҙыблара ианҭашәа
О, сбызшәа – сара сҷахәы, иухҭысхьои шаҟа,
Уи зҷахәыз сыжәлар, руазашәа аҳәон,
Урҭ рлахьынтцацәгьаз, иҵьабон, игәырԥон.
Ихтҩаны мшынгәыла мҳаҵьырра ианцоз.
Са сыбызшәала инеимда-ааимдо
«Шьышь наани» зҳәоз,
Ан рыцҳа зыҷкәын амла иагаз,

Са сыбызшәала змыткәмабжь гәыҭшьагаан игаз.
Агәаҟашәа зҷаԥуаз сышьхаҟәа гәынқьуан,
Лыԥсадгьыл лышьҭахьҟа наҙаҙа иаанхон!
Иахьагьы хтҷеицәа ҭахон, итахон…
Итахоз ршьала ҳабызшәа рыхьчон.
Хатәы бызшәала ԥаԥхьа ауазашәа гон…
Ҳхатәы бызшәала ԥаԥхьа ахәрақәа ҕьон!

* * *

Доуҳатә мчык ыҟазар, суҳәоит сшьамх арс.
Ҳныхахәқәа сшәыҳәоит ҳ-Апсны еиқәшәырхарц
Ҳаԥсуара мызо, ҳабызшәа еиқәхарц.
Ҳатҷәԥаншьап, ҳдаракәыц ҧхьаҟа иҷиаларц.,
Апсуа иашҭаҷы, ахәчы ччабжь галарц.
Ҳазмырҷио, иаҳԥырхагоу ихы лаурхарц.
Ҳара ҳадгьыл, ҳ-Апсны адгьыл, изтәу ҳазынхарц.
О, суҳәоит, сшьамхы арсны, ҳазшаз Анцәа ду,
Иҳазхоит амаҷгьы, ҳаҳәом аду,
Улаԥш хаа хагмыз, улаԥш хаа ҳхыз.
Ҳара иаҳтәу, ҳазқәиҭу ҳадгьыл ҳахыз!

* * *

Изҳәада, имам ҳәа, аԥсуа аҭоурых,
Шаҟантә дахыргахьаз, идгьыл даҟәых,
Аԥсуа иҭоурых зегь шьала икәабоуп,
Изышаҙа, ишьхаҟәагь зыршлаз гәырԥоуп,

Ҳаԥсуа дгьыл аҷы, имызааит хҭоурых,
Аԥсуара цқьатҷәҟьа хынҳәааит нас еиҭах.

Еигымыз наҙаҙа, аԥсуеи Аԥсынреи,
Иԥшәмара даԥхамзааит, ҽыц ииуа атҷеи!

ХАБАРДА ИБЖЬАЗЫЗ

Иԥсхаршьыз аԥсыцкъакәа
тҷааа-тҷаааua иуазыруеит,
Рыбжьы ацх лашә иалаѡны,
са сҽынҙа иааҙоит.
Шәыгәнаҳа рзымгароуп,
абастҷәкьа шәыԥсхазшьыз,
Сгәы ԥшааua, ихьааua, гәаныла сшәиуеит.

Шәабаќоу, о, сашьцәа хабарда ибжьаҙыз?
Итҷзоеи, арахь шәхабар ҳаҳаҙом,
Шәабаргеи, шәабаржи,
шәзацәдырҙеи шәыԥсадгьыл?
Издыруеит, о, издыруеит урҭ шәҳак рызгаҙом.
...Аха, иабахәои уи анацәа ргәаќра,
Урҭ рыхәра зыргьаша,
хәырбгьыцгьы ќалом.
Ирцәыҙит ирымаз атцыхәтантәи ргәыгра,
Ишыгәжәажәуа инымѡасп, цьанатгьы изцом.

Иԥсхаршьыз аԥсы цкъакәа тҷааа-тҷаааua
иуазыруеит,
Рыбжьы атцх лашә иалаѡны са сҽынҙа иааҙоит.
Шәыгәнаҳа рзымгароуп,
абастҷәкьа шәыԥсхазшьыз,
Сгәы ԥшааua, ихьааua гәаныла сшәиуеит.

ДЦЫНТҶӘАРАХЫН...

Раԥхьатәи соушьҭымҭацәа иреиуыз,
еснагь сызхыҽхоз, аибашьраҽы
фырхаӷала иҭахаз Калдахәаратәи арԥыс
Сергеи Ҳамыҭ ихьзынѡалоуп

Зыбызшәа аҭҷаара иазыгәышьуаз арԥысын,
Зыбызшәа аныззаара ианымшәоз арԥысын...
Илшоз зегь ќаитҷарцаз дѡагылан,
Аха уи хымцала даанкылан...

Сергеи а- Ҳамыҭ аублаа дырхылтцшьтран,
Дынхон уи дахьааҙаз Калдахәара ақыҭан.
Дырралеи хи-хшыѡла деибыҭан,
Иқәра иаанумшьаларатә уи дќәышын.

Амцабз згәылќьоз абаѡхатәра ду илан,
Ахақәкы лаша змаз цынтҷәарахын.
Иҙхьаз абызшәақәа, ибызшәагьы налатҷан,
Рышьҭақәа дырхылан, днеиуан, уи днеиҙахьан...

Аҭоурых заанаҭ ҷыдала иалхны.
Инапаҽы ибзиаҙан иаагахьан.
Ижәлар рҽаԥхьа иаҳаҭыр шьҭытцхьан,
Иқыҭа, иҳабла ҭоурыхла иҭитҷаахьан.

Илшаран иќаҙаз, уи ахьҙара иоузҭгьы,
Иќаитҷараны иќаҙаз аибашьра ихьымҙазҭгьы..
Ма ихылтцыз ҳәа ишьҭахьќа азә дынхазҭгьы...
Иќамлоз, нас иара дызхьымҙаз дахьҙазҭгьы.

Игәымшәареи игәаҕреи рзы ианашьуп аҳатыр,
Иреиҕьзоу ахәшьара - Леон иорден.
Хаштра уқәымзааит аублаа ҷкәын –
Апсны зхы акәызтцаз,
Ухы зқәутцаз адгьыл уара узы ибымбылхааит.

АПСАДГЬЫЛ АБЖЬЫ

Сыхәрақәа мжьыжькын,
Ахьаа цәгьа сагоит.
Исхыргахьоу маҷоушәа,
Ҩапхьа сеимдырххоит.
Аамтала ирызтымхыз,
Ирзымтҟәаз сыпсы,
Ижьышуа иашьталт,
Иртәыртәырц лассы.
Сбызшәа сҽырххьан,
Тцеила сыршьхьан.
Сыпшәмара сымак,
Иааины итәахьан.
Шаҟантә цәгьаршрала,
Стоурых рхәаҽхьаз…
Шаҟантә лаҕырзыла,
Стцәыуа стәахьаз..
Ҳапсадгьыл агәнаҳа,
Ан хәаша лҳак.
Шәзыҕьашкааит зхарала,
Стцеицәа тахаз.
Нас иарбан шәсыцрымтцо,
Шәызсышьтоу уажәгьы?

Ҩапхьа исхышәхырцу,
Иаанхаз сыпсы?
Зегь Зымчу суҳәоит..
Сқьиара гәат,
Стцеира исзаанхаз
Рааҙаха сыт!

ҲАЖӘА САХЬАРК АЗҞАЗАЦӘА

Ҳашәҟәыҩҩцәеи ҳпоетцәеи ирыхьзынҩалоуп

Гәык-псык ала, гәыразыла,
Истахуп ирзыскырц цәаҳәақәак,
Ишрыхәтоу еипш, нас еинраала,
Исыцааиуазаргь ажәақәак…..

… Иҟан убас еипш, зны аамтала,
Ҳхатәы бызшәа аҟазшьала,
Дырмит Гәлиа затцәык ихала,
Ианирцәажәоз, уи еинраалан.

-Икеимыжьит, дытцаз аидара,
Егьа иқәыҕәҕәазаргь, нас:
Иааивагылт, иҩызцәа убра
Коҕониа,Ҷанба, иара убас….

Лакрба- иазышәаҳәаз аламыс,
Лабахәуа аиаша зшәаҳәоз…
А-Кәтцниа ҷкәын аибашьра зхы ақәызтцаз,
Зҩымтақәа рҩашха ихыҽҽоз.

-Папасқьыраа анык еицлыхшаз,
Санрызхәыцуа, иҵьасшьоит акыр…
Ашәҟәԥыра уҳәеит ҳәа ишрықәҷиаз,
Иссируп, ихьзырҳәагоуп, ижәдыр!

-«Аидара иатҵаз аҵаҳмада»,
«Ауаԥ шас », «Абзагә»…
Заз Дарсалиа иатцихт реидара,
Аамҵа жәытә инат!

Азәы шәԥык данрыпсаз аамҵаз,
Мушьни Аҳашба даацәыртцт.
Ирацәоуп уи аԥраҷ илшаз,
Ақәрагь маҷымкәа инитцт.

Ԥажәа шықәса иԥсадгьыл даҟәыган,
Аха изқәаҵып Апсныҟа иааигеит.
Шалуа Тҷәыцьба гәаҟрашәк неихыган,
Изрыжәхаз ирҷиара зыхьшәа ихыҷҷеит!

Алықьса Лашәриа–апоет лаша, атрибун,
Еснагь иуадаԥыз, шьхацамԥак данын.
Имԥа мариамызт, еснагь илакьтон.
Аха дыҟанатц дыҟан – мрашәа дыпхон!

Ҳаихҳехәоит, ҳаизгәдууп ҳ-Баграт ду,
Апсуа жәлар иреиҕьзоу ҳ-поет
Уи ишьамдгьыл дшазыгәдуу,
Иԥымҵа ссирқәа рҷы иубоит!

Иван Ҭарба – ауаԥы аамсҵашәа,
Ишпҳассиру иажәа, иашәа.

Абаԥхатәра дуззза злаз,
Уи- аҟазаразы ишаз!

Ҷыҷыкәа Ҷьонуа, Қьаазым Агәмаа,
Алықьса Ҷьонуа – ибылуаз мцала…
Аибашьра иалтцны ихынҳәыз хьызла-ԥшала,
Ахәрақәа шырнызгьы, инарыгзеит ртоуба!

Анқәаб Володиа – Абраскьыл изышәаҳәаз,
Аҷара, апшзара апсы ахазтцоз,ԥхьа изгоз.…
Ахәымгара ианымшәоз, аиаша иашьҭазаз.
Ҟазшьала, ламысла апстазаараз ишаз!

Ашьха рԥашқәа ахьеилалоз, дагьиит иагьизҳаит.
Нас иапсуара дагәылакны абраҟа драазеит:
Уи Ҳашыг Никәала хатәра –
Ҳәап ақыҭа ииз,
Уи Ҳашыг Никәала хатәра –
апсуа шьацқьа злаз,
Иԥымҵақәа зегьы иргәылсуа, апсуа итцасқәа роуп,
«Апсуара ашьҭақәа» иаҳзыныжьыз иреиҕьу баҟоуп!

Агәалаҟазаара умазарц уҭахызар,
Урҭаа Чкадуеи Возбеи рышәҟәқәа,
Лафла, хшыԥола удырччоит, уагьдырхәыцуеит.
Урҭ иҷапырҷуеит ауаа рыгхақәа.

Арҭ дрытцамхеит Чачхалиа,Кьыршьалгьы,
Иаз, нас иагьааззаз ақалақь Тҟәарчал
Апсуа сатирагьы, апсуа жәеинраалагьы,
Икылихытцәкьеит, уи абырцкал!

«Ауаҩ хәыҷы ддузтәыз»- Гогуа Алықьса,
Ирҽиамҭақәа унрыдххылан, ус баша иузҭом.
Иҩымҭақәа иреиԥшым асса-мысса,
Гәмырҽыхьгас саԥхьоит хҽа, уазнеир ауҙом!

Иқәҽиарақәа ҳрызгәыдууп Шьолодиа Аџьынџьал,
Уи ифырхацәа ҳҽаԥхьа илашоит.
Акымкәа- ҩбамкәа иҩымҭақәа рыла,
Акиносахьақәа еишьҭалан ицоит!

Алықьса Цьениа - дазааигәан Аԥшҙара,
Уи абзиабара дагәылак дакын,
Еснагь иуԥылон иҩымҭақәа рҽы аԥхара,
Имажәуа Абзиабара бираҟҭас икын!

Платон Бебиа, Гьаргь Гәыблиа,
Кәуасҭа Герхелиа, Ломиа Кәымф
Мушьниа Миқаиа, Никәала Кәытҵниа,
Шәара шәпоезиа аԥхьаҩцәа хнахт!

Апоет–аиҭагаҩ, апоет – академик.
Аԥсуа литература, аҭоурых аҭцааҩы…
Ҳмилаҭәтә поезиа зырбеиаз хкы- хкыла,
Мушьни Лашәриа – арккаҩы, арҽиаҩы!

Аибышьра иахәхаз, хабардагь ибжьҙыз
Таиф Аџьба иԥшьоу здоуҳа.
Иҟан, иҟоуп уи иҭамбо иажәа,
Иаԥсуашәа галап, ирҳәалап еимданы!

Раԥхьаҙа данаацәыртц, иахьанҙагь,
Ипоезиа ахҽеиԥш иласуп.

Ижәлар рыԥхара далнахт иаразнак,
Доуҳатә мчылагьы дуҭәҭәоуп.
Рушьбеи Смыр– Аԥсны жәлар дырпоетуп,
Рушьбеи Смыр- Ахьҙ-Аԥша иаҭәашьоуп,
Иԥсадгьыл даласоуп, иԥсадгьыл азы дшоуп,
Рушьбеи Смыр – ижәлар дырԥоуп!

Иҟалозма Нарҭаа дуқәуа,
Дыҟамызҭгьы Сатәнеи,
Ҳпоетесса Ҭарԥ-ҳа Нелли,
Лымшьҭа бзианы дҟамлеи!
Аԥҳәыс лаша, аԥҳәыс гәтбаа,
Ҳлитератураҽы дынцәыртц ….
Уи даҙәымхеит, уи джәаҩыкхеит
Лаҳәшьцәа лываҕҕаа иҩагылт!

Нарҭаа раҳәшьцәа Гәындараа,
Ҳаршынхо иаацәыртцт.
Ҳхатәы бызшәа алшара
Еихаҳауа ишьҭырхт!

Инна Аҳашба лпоезиа,
Абжьы ахара уагоит.
Ахәыҷқәа ирзылкуа ажәа хаа,
Дара, иззылкыз иргәаԥхоит!

Аԥсуа ԥҳәызба – Афырԥҳәызба
Саида Дел-ԥҳа!
Аԥсуа ԥҳәызба- ақәрахьымҙа,
Шаҟа ибеиаз лдоуҳа!
Шаҟа дқәыԥшыз, аха дгәымшәаз,
Уи аусаҽ иаалырԥшит!

Уи Аԥсадгьыл – дашьоуҩын,
Лашәақәагьы уи иазкын.

Лиолиа Тәанԥха – Ешыра ақыҭан,
Гәыла данбылуаз,
Ашәа ззылказ, амшьҭа бзиан
Ҳаԥсадгьыл еиқәзырхоз…
Ԥсыс ирхалеит лашәа «Аиааира»,
Ҳашьцәа ршьа анкашуаз,
Иззыԥшыз акакәын– риааира,
Уи лашәа ԥхьаҟа изгоз!

Барцыц Белла – зқыҭа гәакьаз,
Акырҙа зылшахьоу,
Ажәа ԥсҽыхга – лашьцәа ирзылкыз,
Аамҭа иаҳнарбахьоу…
Лчамгәыр ашәа уа Мамзышьха,
Иаҽыҩуеит иахьагьы.
Афырхацәа ирзылкыз ашәа,
ирыцуп есқьынгьы!

Зны ҳаиҽытцзаргь, аԥсуаа ҳҳылтцшьҭра,
Аҙы ахьышьҭрахь игьежьуеит.
Апоетесса - Ҭҳаитцыҟә Заира,
Лбызшәа аԥшҙара уатәнатәуеит!

…Аԥсҭазаара ҭыпк аҽы аанҳасшьа амаҙам,
Аҩымҭа ссирқәа рхыԥхьаҙара азҳалааит.
Ақьиара, аԥшҙара, аиашара ҳәаа амаҙам,
Урҭқәа ирзышәаҳәо- аҽар рызҳалааит!

Ажәеинраала ҷыцқәа

Иҿыцуп, шҿыцуп,

Сгәыҕраҟәа ҿыцуп...

Сахьцалак исыцуп,

Иреиҕьу хәырбҕьыцуп!

АГӘЫҔРА

Сгәыҕра, уабаҟоу, убжьаҙт, узбаҙом,
Арахь сара гәыҕрада, сҿахәы сызҳәаҙом,
Гәыҕрада сыԥстазаара збом, итацәуп,
Сгәыҕра, о, сгәыҕра, уа уда сзатҵәуп!

Усыцын, усыцрымшәо, гәаҟрак саниар...
Уа уакәын изԥьысшьоз, сызхьымҙоз сахьҙар,
Ус дук саҿызаргь, еснагь ԥхьа сугон
Сгәыҕра, о, сгәыҕра, унцәазшәагь узбон

Шаҟантә аԥсра-ҙра, шаҟантә агәырҩа...
Ахьыҙ – ахьымҙг, шаҟантә, аԥшаҩа...
Амца шыра, шаҟантә сацәцахьаз,
Избанзар,уа усыцын, са сзыҳәан инцәаз.

Егьараан ашьыцра, егьараан шьапҿаршә...
Егьараан лаԥшыцәгьак сашҭаҿ инҭаршә...
Сгәыҕра, убысҟангь,уа уоуп сеиқәзырхоз,
Сгәыҕра, убасҟангь,уа уоуп са сызхьчоз.

Уааԥсазар акәхап, изгоит нас угәра.
Уԥсы ааиҭакны, ҩаԥхьа унсыхьҙа,
Уа уда сҭацәуп, уа уда сзатҵәуп,
Сдунеи зегь лашьцароуп, уа уда слашәуп!

* * *

Апҳара рытԥалеит адәқәа,
Иҷыхеит ага, ашьха, ахәқәа.
Ԥапҳьа аамԥеикәшарак ҳанԥалт,
Аапын гәыргьахә ҳашҭа иԥалт.

Ашьац иатԥәараҷ адәыкрын,
Ахы нытԥнарҳәҳәеит, ишәтын
Уигьы апсҭазаара атахын,
Уигьы апшҙараз ишан.

Ҭыск ҷырҷыруа игәыкуан,
Аԥыза иашьҭан иԥшаауан,
Игәашьҭыхгаз шәак аҳәон,
Агеи ашьхеи ирыхьҙон.

Арԥыск аҙ ахыққәаҷ дыԥшуан,
ԥҳәызба ссирҙак дылзыԥшуан.
Игәы ҭагыломызт атра,
Ицран амца дызбылра.

Аапын апшҙара сыхнахт,
Саргьы гәыԥшқарак сызцәыртцт.
Аҭынчра исымазгьы сыцәнарҙт,
Аапын сашҭахь имԥахытцт.

Апсабара ацәа иалтцт,
Ажәԥангь апҭақәа нахытцт.
Амра лаша абахә иаавтцт,
Ашьац иатԥәа ашәҭ агәылтцт.

Амра ԥхоит, иԥхоит, иԥхоит,
Зегьы апхара ҳзаанагоит.
Ашәҭқәа шәҭуеит, ишәҭуеит, ишәҭуеит,
Аҙын ҳашьҭахьқа иаанхоит!

* * *

Хәык сынхытцуа, хәык сынхалоит,
Зны бҕацамкрак сԥаҷагылоит.
Зны ладароуп, зны иԥадароуп
Сызҷагылоу хра ҷыбгароуп.

Зны лашарак сыхәлаччахуеит,
Амра ашәахәа сҷахәмарыхуеит.
Зны лашьцарак сыкәмақаруеит,
Ԥсцаха сымҭауа саркаруеит.

Зны сышьҭрақәлоит, сгәыҕра ҷыхуеит,
Усҟан сымԥаҷ иашак спылоит.
Зны сгачамкуеит, хьаа цәгьак саблуеит
Мцак сыцрасуеит, сыбла ҭнахуеит.

Зны сзыргәыргьо ԥхарак сныруеит,
Аетцә кыдыспаартә сыпрыхуеит,
Сгәы ацԥыҳәан мԥак снанылоит
Апсаатә рашәаҳәабжь сапылоит.

Зны гәаҟ ашәак слымҳа ардагәоит,
Иаҳҳаагахьоу сыбла ихгылоит,
Усҟан сылабжыш хыҳәҳәылоит,
Усҟан схьаақәа хьаак нарыцлоит.

Зны амзаҭәымҭа сеиԥхыҙыхуеит,
Сызну сымԥа арлашахуеит.
Аетцә гәарҭа жәԥан икыду
Еилацәкәаысуа исыхәлаччахуеит.

Зны ҵхы бааԥсык салаҙтыхуеит,
Ԥхыз ҵылҳатқәак сыргәылархалоит.
Срыма идәыцқәуп, сдырблаҟьахуеит,
Сызну сымԥа сацәхдырҟьахуеит.

Бзиабарак зны сыхнахуеит,
Қәыԥшра мҵәыжәԥақәак сышьҭырхуеит
Лакәк атәылахь сымԥахытцуеит,
Насыԥ лашак ашә сынхытцуеит…

Зны мышьҭыцәгьак сымԥа еихитцәоит,
Лаԥшыцәгьарак насхьигҙахуеит,
Шьыц ҳарамла дысзыԥшыхуеит,
Сара илаԥш цәгьа сацәшәахуеит.

Зны мшьҭабзиак дыспылауеит,
Игәы ҳалалра сымидауеит,
Усҟан сымԥахь сыццакыхуеит,
Усҟан сусқәагьы срыхьҙахуеит.

Абас сыпсҭазаара еикәшоит,
Абас сыпсҭазаара еилашоит.
Ацәгьеи Абзиеи рҳәааҷы,
Сара сгылоуп рыгәтаҷы!

* * *

Сышьҭахьҟа инысыжьырц сҭахуп
ҵьара акы,
Сышьҭахьҟа мышкы зны санықам.
Сышьҭа ианԥшыло имҳәарцаз:
акгьы
Дымԥасит, ус, башатцәкьа, дымԥасит.

Сҵьалытц хәыҷ иахылтцыр сҭахуп
лытцшәақәак
Сыбжьы сгәы арахәыцқәа инархьысит…
Сызнысыз сымԥаҷ инхарц шьҭақәак
Ирҳәарц нас, уи башатцәкьа дымԥамсит…

Сажәақәагь ирхылтцыр сҭахуп
ашәақәак
Инеимда-ааимдо исхылтцыз ирҳәарцаз,
Истахуп схәышҭаарамцаҷ инсыжьуа ақәиц
Исхылтцыз, ирхылтцыз арԥхартә еиԥш.

* * *

Суаԥыбжара сынҭысит абар,
Суаԥыбжара снахысит абар,
Сышьҭахьҟа сынхьаԥшлоит лассы,
Исзеивымго зны-зынла сыпсы…

Имаҷушәа збоит са сзыхьҙаз,
Сызхьымҙакәа мԥакаҷ инхаз,

Игәнызгоит, сазхьаауеит уажәы
Уи амҩаҷ, уи уаҟа исцәынхаз.

Ашьхақәа сзырхалом уажәшьҭа,
Ахрақәагь сзырҷысуам уажәшьҭа,
Аха дәҳәыԥшқаҷ ҭынч снатәаны,
Исылшап цәаҳәақәак раԥҵара.

Ирзыскып сыжәлар ԥхьа ицо,
Сақәныҳәап рымҩа ԥхьа изго.
Сиҳәап, ҳазшаз Анцәа Ду ҳаиқәирхарц,
Илаԥш хаа ҳдунеи иахаԥхарц.

Ҳаԥшәымазарц абраҟа ҳхаҭа,
Иаԥшәымазарц абраҟа ҳбызшәа.
Ҳашәақәа ҳбызшәала иаҳҳәаларц,
Ҳапсуара ҳхәыштаарамцаҷ еиқәхарц.

* * *

Са саныҟамгь уҟаз сажәа.
Са сҟамларгьы, уа уеиқәха,
Уа уеиқәхартә еиԥш ажәа хаала,
Сыжәлар гәакьа ргәы ҟатца!

Сара сшьам дгьыл хьаак аиургь
Ухәырбҕьыцха иара азын.
Аҕа баапсы уашҭа дҭаларгь,
Ухьамҵроуп ушьҭахьҟа аказын.

Мцак зыцралаз имца ырцәа,
Угәала хҽыган уҟала

Са саныҟамгь уҟаз сажәа
Са сҟамларгьы, уа уеиқәха.

Сара исхылҵыз, урҭ ирхылҵыз
Хатәы бызшәала иааҙала,
Аԥсуа ашәала аԥсуа игара,
Ашьшьа-шьшьыҳәа иаартцысла.

Са саныҟамгь сашҭа гәакьаҷ
Уаҟа иумырцәан схәышҭаара,
Уара уҟаз скәасҟьаҷ, сԥаҵхаҷ,
Угәы рҭынчны унхала!

Уҟаз сажәа, угәырдысган,
Са сызхьымҙаз, уа уахьҙа,
Уа уеиқәхартә еиԥш ажәа хаала,
Сыжәлар гәакьа ргәы ҟатца!

Са саныҟамгь уҟаз сажәа.
Са сҟамларгьы, уа уеиқәха,
Уа уеиқәхартә еиԥш ажәа хаала
Сыжәлар гәакьа ргәы ҟатца!

* * *

Сажәа – ашәа хаак ахылҵит,
Сажәа – ашәҭышеиԥш иаагәылҵит,
Сажәеи сашәеи ԥсык рхалеит,
Сажәеи сашәеи жәҩан еицхалеит.

Нас уи ашәа сгәаҵа инҵалеит,
Нас уи ашәа сгәыҕра арҿыхеит,

Сшьа инҭалеит, сда инҭалеит,
Сыԥсы уи ашәа хаа ианхалеит.

Схьаақәа, сгәалақәа насхытцит,
Сашәа «атәылахь» снымԥахытцит.
Иреиҕьыз ажәа уи иазыскит.
Сыԥсы уи ашәаҽы инсыжьит.

Сахьцалак уи ашәа сыцуп,
Уи са сзыҳәа еснагь иҽыцуп.
Зны иԥсаатәуп, исымтцәыжәԥоуп,
Уи инымтцәо – сызну сымԥоуп.

Уи сыԥсадгьыл иазку ашәоуп,
Уи сыԥсы иахылтцыз ашәоуп,
Уи сразҟымԥоуп, уаҭцәтәи сҧеиԥшоуп
Сажәеи сашәеи зхылтцыз ԥсышәоуп.

* * *

Апсҭазаара исыҭ, о, алшара
Схьӡарцаз, маҷк са сгәахәтәы,
Исцәумган, исыцу агәыҕра,
Исымоуп, макьана аҳәатәы.

Ирацәоуп макьана сызхьымӡац,
Сызнымсыц амԥақәа рацәоуп.
Сышьхақәа, сыхрақәа сызҽеимсыц
Гәыблыла снархьысырц сҭахуп.

Сызхара исымбац Сыԥсадгьыл,
Сналс – аалсыхп, изцу са сыԥсы.
Ирцәысхьчап лаԥшыцәгьа - ҽаԥшыцәгьа,
Ицатәызаргь, сцап ахацкы.

Сыбызшәа хазына иазыскып,
Сызхара исзымҳәац ашәак.
Уиала ишсылшо еиҽаскыхп,
Ԥапхьа ԥсуа хәшҭаарак.

Срыԥхьап атәым дгьыл ианхалаз,
Ҳцьынцьуаа, ҳмачра зыхҟьаз.
Аԥшацәгьа, асыҭәҳәа иарҟьалаз,
Изхараӡамкәа аамҭа иаҟьаз.

Гәыԥшаарак сзааиуеит лассы-ласс,
Абарҭқәа зегь исзымҳәар ҳәа сшәоит.
Аамҭа иаркараз сыԥсы лас,
Сгәахәтәы сахьнамгӡар? Сацәшәоит.

Апсҭазаара исыҭ нас алшара,
Сахьӡарцаз даҽеа маҷк са сгәахәтәы.
Исцәумган, исыцу агәыҕра,
Исымоуп макьана аҳәатәы!

* * *

Сҽадысцылом исылымшауа,
Ишсылшо еиԥш сынхоит.
Сатцалаӡом исзышьҭымхуа,
Ишьҭысхуа сызхоит.

Сахьзымѡазо, сѡазанда ҳәа,
Мчыла уск саҽзам.
Исылшап ҳәа сгәы иззаанаго,
Сатцәхьатцыр стахзам.

Иахьынзасылшо, ҭакпхыкәрала,
Снапы иану саҽуп.
Уаѡы сибом ҳәа, ганк снавамгылт,
Ус ансыхь, нас сшьуп…

Сырзааигәоуп аѡызцәа,
Ииашоу, ицқьоу…
Исазҳәо исцәымзакәа,
Исыгу, исыбзоу.

Истахзам, сагьашьҭамлацт,
Матцура дук пшааua…
Ахаангьы срытцамшьыцт,
Зҽы иҭам зқаҟауа.

Амтцақьақьра, ахзыргара,
Исцәымҧу ҟазшьақәоуп.
Ус исаазеит исхылтцызгьы,
Урҭ ирылоу сшьоуп!

* * *

Иаамсташәоуп, уаѡышәоуп,
Ихәрашәоуп иара.
Хәырбгьыцуп, гәырдысгоуп,
Иссируп сбызшәа!

Иахылтцуа абжьы ссир
Разныршәа икәтцоуп,
Уи сара сзыҳәан,
Акалашәа ишоуп!

Иарада са срыцҳауп,
Иарада сзатцәуп.
Сааигәара ианыҟам,
Сдунеи зегь ҭацәуп!

Иарада сызхәыцуам,
Иарада сматәам.
Сыхшыѡгьы сыххәыцуам,
Сеиԥшуп зыгәра гам.

Иарада сажәакәа
Ирхам даҽеа ԥсык.
Иарада сашәакәа
Изгәыргьом митәык.

Иарада сзыхькәа
Рыбжьы саҳазом.
Аапынра анааиуа,
Иарада избазом.

Сгәыргьара иацуп,
Сгәырѡозаргь исыцуп.
Сгәыҧракәа ирыцуп
Сзырпшзо еимхәыцуп!

Схәыштаара иакәицуп,
Инымтцәо ламысуп,

Ҭоурых еиқәырхагоуп
Иахьсыцу – насыԥуп!

УАЛАСОУП СЫԤСЫ

Сыԥхыз хаа иалоу, стәыла
Сгәыҕрақәа зегь зцу,
Сыԥсы хаа иалоу стәыла
Схаҭагьы сызтәу.

Уара уда схаҷы исзаагом,
Апсҭазаара закәу,
Уара уда сгәаҷы исзаагом,
Сызусҭоу, сзызку.

Уара уда ашәҭ афѡы хаа
Исныруам, исызхом,
Уара уда, сгәыҕра атәыла
Аҳауагь сызхом!

Уара уда сышьха ҙышқәа
Ирзышьҭхрым рхы,
Уара уда сырѡаш ҭрысқәа
Ипҷәап ргәахы.

Уара уда ахан хьытцәцара,
Иаласхи сзыѡноу.
Уара уда, сашҭа, сгәара
Иаласхи сызҭоу.

Уара уда иаласхузеи,
Схы, сыԥсы, сразҟы?
Уара уда иқәысхуазеи,
Сызқәу сара адәы?

О, Анцәа итәыла, Апсуа итәыла
Сукәахшоуп Апсны.
Атәылақәа иреиҧу стәыла
Уаласоуп сыԥсы!

ИБЛУАН АЦӘАШЬҚӘА...

Иблуаз ацәашьқәа,
Ирыцыблуан сгәы.
Иҷыцәаауаз ацәашьқәа,
Исхырхуан сыԥсы.

Ирҷытцуаз «алаҕырҙ»,
Сҙамѡаҷ изҭуан,
Сгәы арахәыцқәа еиқәхәало,
Ацәашьқәа сырзыԥшуан.

Иҭахаз рыхьҙала,
Иакуан ацәашьқәа.
Иҭахаз рыхьҙала,
Ибылуан ацәашьқәа.

Исызнымкылоз сылаҕырҙ,
Сҙамѡа иахьыкәкәон,

Ибылуаз ацәашьқәа,
Срыцблозшәа збон…

Иакуеит ацәашьқәа,
Ибылуеит ацәашьқәа,
Иҳацуп наӡаӡа,
Итахаз шәыпсқәа.

* * *

Зтәыла ԥшьа зшьала иҷызхыз,
О, ҳфырхацәа, сшәыкәахшоуп,
Шәан, шәыпсадгьыл шәхы назқәышәтцаз,
Иахьа амра ахалашоуп!

Шәара ишәылшеит Абраскьылра,
Ишәыланаз игәымшәара.
Шәалагылан амца шыра,
Шәхымца неиуан ахара.

Иалшәыршозма шьтахьҟа ахьатцра,
Шәыпсадгьыл абзиабара шәалааӡан.
Иатаххозаргь ахақәтцара,
Шәалашѡыкны шәамаӡан.

Шәара ишәылшеит аамта кьаҷла,
Ҳгәыла ԥсыцәгьа иқәцара.
Шәара ишәылшеит Ахақәитра
Апсны лаша азаагара!

Шәа шәзы иапҵо ашәақәа,
Ирхыѡуеит ҳага, ҳашьхақәа.

Шәара шәбаҟақәа ирхагылоуп,
Ахаан имԥсуа шәыхьыӡқәа.

Зтәыла ԥшьа зшьала иҷызхыз
О, Ҳдауаԥшьқәа, сшәыкәахшоуп.
Шәан, шәыпсадгьыл шәхы зқәышәтцаз,
Иахьа амра ахалашоуп.

* * *

Асы леиуеит, асы леиуеит
Атцла рымахәқәа хнаѡоит.
Асы шьталоит, асы шьталоит,
Адгьыл шәтыштцас ихнаҟьоит.

Сақә – сапыншәа асы илеиуа,
Ажәѡан «лыхәта» иаҷышәшәоит.
Анахь-арахь еилаѡ-еиласуа,
Амасар гәара иахаԥсоит.

Ԥшшәык еицрымоуп аѡнқәа рхыбқәа,
Касыш шкәакәала ихҟьоуп,
Шкәакәа, шкәакәа, касы шкәакәа,
Ҳаштаҷ ҳашьтақәа иртаԥсоуп.

Асы леиуеит, асы леиуеит,
Сақә – сапыншәа илагоит.
Ҳадгьыл адақәа ирталоит,
Ҳхьаа – ҳгәалақәа хнаѡоит.

Асы улеила, асы улеила
Пытраамтак ҳхәычқәаз зегьы,

Уаргьы уҟоуп нас ааамҭала,
Уахьынҙаҟоу ҳгәы ҟатҵа!

* * *

Са споезиа – амра, амза,
Са споезиа – ацәыкәбар.
Са споезиа – адгьыл, ажәѡан,
Урҭ бла хаала исымбар…
Иалшоит усҟан са слашәхар,
Иалшоит усҟан сҟамлаҙар.

Са споезиа – сыга, сышьха,
Амра ашәахәақәа зхьыршоу
Исызҭауа зных агәҭыха,
Гәыҷра – ԥсҭазааран исызшоу.

Са споезиа – сыдгьыл гәакьа,
Хара зыҙбахә гаҙахьоу.
Са споезиа, сашәа, сажәа,
Маҙа шәкыла иҭаҳәҳәоу.

Са споезиа – сѡыза, сыкәла,
Ацҳа сыкәызго амаакыр.
Са споезиа схьаа, са сгәала,
Угәхьаазгоит убжьы хаа смаҳар.

Са споезиа – сашҭа, спацха,
Аԥсуа игәыцқьала ирԥхоу,
Са споезиа Аԥсуа гара,
Иреиҷу аҵеицәа зааҙахьоу.

Са споезиа – ахацәа рхацәа,
Зшьала зыдгьыл еиқәзырхаз.
Са споезиа Нарҭаа рхылҵшьҭра
Хашҭра зқәымкәа иаҳзынхаз.

Са споезиа – Нарҭ Сасрыҟәа,
Са споезиа – Абраскьыл,
Са споезиа – Напҳа Кьагәа,
Исызҭо агәамч, ахшыѡ.

Са споезиа – сымш ашара,
Саԥхьа сымѡаҷ исзыԥшу,
Са споезиа – сымра игыло,
Иароуп сгәыҷрақәа зыхьшу.

Са споезиа – изқәым нҵәара,
Са споезиа – сгәы, са схы,
Уара исуҭауеит аԥхара,
Уара уҷоуп иахьҭоу сыԥсы!

Аԥсҭазаара ԥхьаҟа сназго,
Са споезиоуп ԥсыс иахоу.
Нас мышкызны са саныҟамгь
Уи споезиоуп исҭынхоу.

* * *

Сара сымшқәа мшык нарыцлахит иахьа,
Сара сгәыҷрақәа, гәыҷрак нацлахит ѡаԥхьа,
Абас слахҷыхҙа иахьа мшы лашак саԥылт,
Ацхи сареи ашьыжь шаразы ҳааиԥыртҵт.

Ацх лашьцара, амш лашара сазыннажьт,
Пхыз цылхатқәак атцх лашьцараҽ иаансыжьт.
Са сапылеит сымш лашара сгәырғьатцәа,
Уа усзылпха, умч ду саҳәоит, са сынцәа!

Уа шьыжьбзиа, амш лашара иҳазшаз,
Умшьта бзиаз, амра кахаа иаҳхапхаз.
Шәылпха ҳамаз, ҳагеи ҳашьхеи иаҳазпшьоу,
Шәылпха ҳамаз, дгьыли-жәфани ҳзыбжьатәоу.

Уа шьыжьбзиа, абзиа шәымаз згәы цқьоу,
Иҟамлааит,уа гәалак шәызташа ихьантоу.
Ишаашәтаху шәусқәа –
шәҳәысқәа шәрыхьзалааит.
Шәымч-шәылшара шәара
иззышәкуа иахьзалааит.

Уа шьыжьбзиа, афыза, ақәла, атахы
Еснагь ишәыцзааит иманшәалоу агәахәтәы.
Зғаби ҷкәыни шәымшқәа ирыцзааит аразкы,
Иназааит нас бзиа ижәбо агәтакы.

Уа шьыжьбзиа, иҳалалу Ахәычра,
Ахәычра атәыла еснагь иамаз азҳара.
Амра апхара шәара шәгәырғьара иатәыз.
Амш лашара шәара шәыхьчара иазкыз!

Сара сымшқәа, мшык нарыцлахит иахьа,
Сара сгәыграқәа, гәыграк нацлахит фапхьа,
Уи агәыгра - уатцәтәи ҳпеипш роуп изызку,
Уи агәыгра - амч ду сызто, исразку!

АПСУА БИРАҞҚӘА

Апсуа бираҟқәа – ҳтоурых ахыпша.
Апсуа бираҟқәа – ҳамч, ҳа ҳалша.
Ҳиааира, ҳахьпшымра,– ҳазхьымзац, ҳзыхьзаз
Уатцәтәи ҳпеипшгьы шәа шәыла илашаз!

Ҳапсуа бираҟқәа – шьала икәабоу,
Афырхатцара, агәымшәара ала ипшьоу.
Иреигьу ҳтцеицәа рыпсы зыхтынтоу,
Ҳгәыграқәа здаҳҳәало, ҳгәыграқәа зцу.

Икаҳауеит шуҳәо абар уи тцаҟа,
Жәфан ахь ишьтырхуан Нартаа рхыпша.
Уи иацыз агәышьтыхга ашәа гауан,
«Шәнеибац, шәнеибац» пхьаҟа иагауан.

Апсуа бираҟқәа, апсуа икәалзы,
Излымҟьо ахы, излымтуа апхзы,
Апсуа дыҟанатц шәацуп ипсы,
Апсуа дыҟанатц шәадуп игәы.

Апсуа бираҟқәа, ҳтоурых, ҳлахьынтца,
Шәа шәыла еиқәырхоуп апсуа хәштаара.
Ҳтцас, ҳқьабз шәаҷа иануп,
Шәара шәыбзоурала, ҳбызшәа еиқәырхоуп.

Апсуа бираҟқәа – ишәыстоит са сгәы,
Апсуа бираҟқәа – ишәзысшоит сыпсы.
Шәыҟаз назаза, шәагмыз Апсны
Апсуа бираҟқәа – схы, са сыпсы!

Апсуа бираҟҟәа – ҳҭоурых ахыпша,
Апсуа бираҟҟәа – ҳамч, ҳа ҳалша,
Ҳииаира, ҳахьԥшымра – ҳазхьымӡац, ҳзыхьӡаз,
Уатҵәтәи ҳԥеиԥшгьы – шәа шәыла илашаз!

АИАША

«... Саԥхьа иқәу абарҭ ақьаадқәарҿ
Аиаша аҳәарц сҭахуп скалам».

Л. Лабахәуа

Иашақәак срышьҭоуп, избом,
Арахь сара сиаша сызхом.
Сықәԥоит, сара стәала, сықәԥоит,
Уабаҟоу, Аиаша? – сыҳәҳәоит.

Изаҳазгьы, ирмаҳазшәа сдырбоит.
Ҷаҳа-ҷымҭ, ҽырдагәа ҟартҵоит.
Анахь исзыруеит шьапҷаршә,
Арахь шьоук сықәыртҵоит рқьышә.

Аиашеи амци еиқәԥоит,
Аҳәақәа реиԥш еиҷакшоит.
Еиҷакшоит, еиҷакшоит, еиҷакшоит...
Сгәы ҭамгыло урҭ сырзыԥшуеит.

Пҭақәакгьы ахапазаап, умбои,
Аиаша сымбарц ирҵәахуеит,
Цәаарак збозар ҳәа сеимдоит,
Уабаҟоу Аиаша – сыҳәҳәоит.

Сабацареи? Иабаҟоу нас уи?
Усыцхраа суҳәоит, сыхшыѡ
Ҳаицхыраан Аиаша ҳаԥшаап
Изҭахымгьы, нас даара иԥхашьап.

Уабаҟоу, о, Сиаша, уаба?
Сушьҭоуп абас сеимдааua,
Зны-зынла уаацәыртӡла са сахь,
Суҳәоит саумргарцаз агәыхь.

Уѡызара саҳәоит, идыр
Ҳҽеыжәлап, уа ҽеыхәак кәадыр.
Ишәарҭазаргь, мѡак ҳаицаныз,
Ҳаицрымшәо, наӡаӡа, ҳаицыз!

* * *

Лаша, лаша – сымра лаша,
Сымза каԥха, сиатҵә каҷҷа,
Сыжәѡан гәыҭбаа, сышьха ԥагьа,
Сыпша ҟәанда, сымшын иатҵәа.
Зыда сымам – Сыдгьыл гәакьа!

Уара уда – сымра ԥхашам,
Уара уда – сымзагь цәыртшам,
Уара уда – исанда, исабда,
Сыгәтыхақәа засҳәарыда?
Уара уда сабацареи?
Сыпсҭазаара гьамас иамеи?

Уара уда ԥшӡара сҷықәым.
Уара уда хаара сытҵам.

Сажәа еинаалом, сашәа еинаалом.
Уара уда ԥсыхәа сымам!

Сара сзыҳәан уа Унцәами.
Дгьыли жәԥани уреиҳами.
Сара сыдгьыл – зхатқы сцаша,
Сыԥсынтәыла – сызкәахшаша!

Аԥсынтәыла – ашәтқәа ртәыла.
Аԥсынтәыла – схәарбгьыц тәыла.
Сыԥсы атәыла – са сшьам тәыла,
Тәылас иќоу – иреиґьу стәыла.

Сҭоурых тәыла – ԥсра зқәым стәыла.
Сара стәыла – Нарҭаа ртәыла.
Абраскьыл дахьиз атәыла.
Манча итәыла, Кьагәа итәыла,
Ҳаџьарат агәымшәа итәыла.
Афырхацәа рхацәа ртәыла,
Аԥсынтәыла Аԥсуа итәыла!

Лаша – лаша сыдгьыл лаша,
Зыхьыз – зыԥша азҳалаша,
Адунеи ду иакәлахаша,
Зыжәлар гәакьа ирыгымхаша,
Шьардаамҭа еигымхаша,

Амра лаша зхалашаша,
Амза каӷӷа зыгымхаша,
Сара сыдгьыл зхатқы сцаша,
Са с-Аԥсны дгьыл сызкәахшаша!

* * *

Аласкыгә аҽы иркәыкәызшәа,
Ҽытҳа – ҽытҳа бамбатас,
Жәԥан иатцәара зегь хдырҷазшәа,
Сылаԥш рыдхалеит хәычҭас.

О шәабаќоу, сиатцә кәицқәа,
Сиатцә кәицқәа шәызбазом,
Шәыртцәахызаап аԥта ҽытқәа
Шәара шәыда сызшазом.

Сыбжьы аҳазшәа ԥшак нас-ԥасит…
Нас уи акәхеит, жәԥан цқьахеит.
Ҽытҳа - ҽытҳа, бамба ҽытҳа,
Ицќьа-шәќьа иаман ицазеит.

Сиатцә кәицқәа анаќа-араќа,
Хьтәы еимхәыцны иаасҽаԥхеит,
Мчык сагахон уахь ԥадаќа,
Зынза исзааигәазшәа сдырԥхеит.

Ҽытҳа-ҽытҳа, бамба ҽытҳа
Иќам уаҳа, аҽазеит.
Игәылтәааза амза цәыртцын,
Сиатцә кәицқәа инархатәеит.

* * *

Иќоума, иќоума, о, иќоума,
Дгьыл ҷатцак уа ууасҭа ицқьоу?
Дыќоума, дыќоума, о, дыќоума,
Уа угәытбаара ихнамхкәа ицахьоу?

Сыдгьыл, сыԥсадгьыл, о, сгәаҳәара,
Уа уами насыԥла исызшоу,
Сгәаԥхара, сгәаԥхара, сгәаԥхара,
Сыхәрабҕьыц, уа уами сзызшоу.

Сзыҟалом, сзыҟалом, сзыҟалом,
Уааигәара саныҟам сзаҵәуп.
Сашьҭалом узԥсахуа ҳәа сашьҭалом,
Уа уда сдунеигьы ҭацәуп!

Умра хаа ансыԛәымпха, сзырпхозеи?
Усҟан сыхьҭакып, о, слаҳәып…
Уа уда сзакәзеи, сзыԥсоузеи?
Сызҭахыда? О, стәымны сынхап!

Сукәахшоуп, сыдгьыл, сынасып.
Сукәахшоуп, сыхьтәы еимхәыц, сбырфын.
Шьардаамҭа, шьардаамҭа, шьардаамҭа
Ҳазшаз, о илаԥш хаа ухыз!

* * *

Ак сызхомызт,
ҽакы сахьӡомызт.
Арахь сажәеи
сашәеи еиԛәшәаӡомызт.

Акы сахьӡааиӡа,
даҽакы цәыртцуан,
Сажәа сҳәааиӡа
Сажәа гәамтцуан.

Еицәыхарамызт,
урҭ еишьҭан,
Еизааигәаӡан,
гәык рызҭан.

Сыԥсы рылан,
срыҧҳәаран,
Сажәеи сашәеи
са сзы ихадан.

Убри азакәхап,
урҭ есагь,
Еихьымӡа-еиԥымӡо,
даргьы еишьҭан…

Атцыхәтәан, изулак
еиԛәсыршәеит,
Сажәеи сашәеи
еилаӡеит!

АԤСШӘОУП!..

Аԥсшәоуп сызхылтцыз, аԥсшәоуп сзыхшаз,
Аԥсшәоуп сзырцәажәаз, аԥсшәоуп сзааӡаз.
Аԥсшәоуп сразҟымҩа, санызҭаз суаҩны,
Аԥсшәоуп са сгәыҧра, аԥсшәоуп сыԥсы.

Аԥсшәоуп сыдгьыл иахылтцуа абжьы,
Аԥсшәоуп саԥсуара зку еибаркны.
Аԥсшәоуп сыжьрацәра, сыуа, стахы.
Аԥсшәоуп еснагь сызмоу сҳаракны.

Аҧсшәа – ҳҭоурых мѡаҽ шьаркәасҭан ишьҭоуп,
Иахҭысхьоу, изхысхьоу аҳәараҭәҟьа хьанҭоуп:
Ахьҭа цәгьа, асыҭәҳәа, амҟәыл, ахҭәара,
Аҟазаара, аҟамзаара, аҧсра, ахҧсаара...

Аҧсшәа – иҷыру, иҙрыжәу бызшәоуп,
Агәаҟра иазымгаз, иҧышәоу бызшәоуп.
Аҧсшәа – ҳныхақәа рымч еиқәнархеит,
Аццышәра иалҭит, аҧсра иацәынхеит!

Атәым дгьыл аҽыҭәҟьа, аҧсшәа еиқәхеит,
Ҳҷьынҷьуаа рыцҳақәа, рыҧсқәа еиқәнархеит.
Убраҭәҟьагь амч, ацәымҙит ҳбызшәа,
Анарха шамоу – избоит уамашәа!

Аҧсшәа – сыҧсҽыхага, схьаа, са сгәырѡа
Аҧсшәа – схақәиҭра, сыхьҧшымра абызшәа.
Аҧсшәа – сыҧсҭазаара иазҭаз насыҧ,
Аҧсшәа – сгәеисабжь, схыхь, сара сгәыхь...

Аҧсышәала ицәажәаша ахәҷы ссирқәа иилааит.
Аҧсышәала ихәыцлаша аҽар рызҳалааит.
Аҧсшәа ацәымҙааит аҧсуа ихәшҭаара,
Абжьы ссир ықәыѡлааит наҙаҙа Аҧсынра!

АҦСУА ДАҦСУАЗАР...

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас дынхааит
Дыҧсуазаргь Аҧсуа – аҧсуаҭас дыҧсааит.

Иашҭа, игәара, иҧацха, имҙырха,
Иҭыѡлааит, иѡныѡлааит уаҟа ибызшәа!

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас дынхааит,
Иаҧсуара мыҙыртә инхааит, еиқәирхааит.
Еиқәыз, иҽымцәааит иабду ихәшҭаара,
Игмыз хшарала еснагь азҳара!

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас дынхааит,
Игарагь иҧацхаҽ, ҧшьшьала иҭыслааит,
«Шьышь-наани» игымхааит ан лхәыҷы,
Еихсыҕьра ақәымзааит ихаау, уи лыбжьы.

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас дынхааит,
Имч – илшара ес – шар иазҳалааит,
Исас-гәашә ҟьаҟьаҙа иаартыз есымша,
Ишьҭыҭааит, иазҳалааит ихьыҙ-иҧша.

Аҧсуа даҧсуазар, аҧсуаҭас дынхааит
Идгьыл дақәлахартә – ихьҙ еиқәирхааит.
Иамуҙаргь аҧсуаҭас дыҧсааит ишихәҭоу,
Изқәа ҭыҧаҽ даанхартә изыҧшьоу.

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас данхааит,
Чарак иуазаргь – аҧсуаҭас иуааит,
Ачарашәа «Радеда» гааит, игалааит
Аҧсуаҭас ишахәҭоу дшәаҳәааит,
уа дкәашааит.

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас дынхааит
Дасны «са соуп» ҳәа еснагь дымҽхәалааит.

Игәыла, иқәла иқәимҭааит иқьышә,
Урҭ рзын еснагь иаартыз уи игәашә.

Аҧсуа даҧсуазар – аҧсуаҭас дынхааит,
Ихшаз, ирыхшаз аҧсуаҭас иааӡааит.
Иара даныҟам ихьӡ мыӡыртә иаанхааит,
Ижәлар ргәаҭаҽ наӡаӡа дынхааит!

* * *

Дгьыли – жәҩани ҳшәыбжьагылоуп,
ҳаиқәшәырха.
Шәылҧха ҳамаз дгьыли – жәҩани,
ҳаиқәшәыршәа.
Уаҳҳылаҧшхәыз, зегь зымчу, зегь ҳазшаз
Ҳархыумбаан, уа улҧхала, иҳахшаз.

О, ҳаазқәылаз, ҳадгьыл агәеисабжь
гацәоит,
Иааҳнырратәы, уажәы-уажәы
иааҭыслоит.
Иаҳнардыруеит гәалак шамоу
избылуа,
Иааҳгәыҭаслоит, гәаҽанызарак
ҳанҭуа.
Ҳажәҩан акәзаргь, алахь даараӡа
еиқәуп,
Иагәамҧхақәо даара, даараӡа
ирацәоуп.
Зны-зынла уи убас еиҧш
еиқәаҭәоуп,

Ашәы ашәушәа, алакҭа зегьы
хәашьуп.
Ҳамра акәзар – уигьы ҧыхьеиҧш
изкаҧхом,
Ҳамза гәылҭәаа, уигьы ҧыхьеиҧш
изкаҷҷом.
Лассы-лассы урҭ рҽыртҭәахуеит
зынӡа,
Аҧҭеиқәарақәа рыҭаҽы
рыҽӡауа.
Ҳамшын акәзар, аҭра иҭамгыло
еисуеит,
Уик зынӡа, акалашәа ицәгәырҧоит
Ахаангьы, уи агәалақәа
рацәан,
Ҳамҳаҵьырқәа уи аҭаҟа
иҭынҭәахьан…
Ҳашьха дуқәа! О, сшәыкәахшоуп
шәыҽшәырҕәҕәа.
Шәара шәымчра даара идууп
ҳаиқәшәырха.
Жәҩан иазааигәоу, ҳадгьыл иаласоу
Шәара ишәылшоит, дгьыли-жәҩани
рынцәара!
Дгьыли-жәҩани ҳшәыбжьагылоуп
ҳаиқәшәырха,
Шәылҧха ҳамаз, дгьыли-жәҩани
ҳаншәырха,
Уаҳҳылаҧшхәыз, зегь зымчу,
зегь ҳазшаз,
Ҳархыумбаан, уара улҧхала,
иҳахшаз!

* * *

Игәрымуеит игәамҭуеит,
Амшын еилашуеит,
Ацәгәырпа хыш-хыҭәан
Аҟәара иаҽаҭәоит.

Иҭшәаауп алакыҭа,
Ажәҩангь хәашьуп,
Аҧҭақәа лаҳәушәа,
Уаҟа ихшьуп.

Асыҭәҳәа еиҧшха
Аҧхын агәҭаны,
Анаатә ҩынтуеит
Уагоит ушьҭҟьаны

Аҧсабара амаӡа
Уамашәа ибаны,
Схықәгылоуп амшын
Сара сшанханы!

* * *

Ахцәы – ҷьоуҳар, ажәҩан аҭаҽы
дҽырбоит.
Лыхцәы ҷьоуҳар – ажәҩан аҭа зегь
хнаҩоит.
Лыҧшра-лсахьа, убла хызкуа
нцәахшоуп.
Адунеи аҽ аҧшӡарақәа дрынцәахәыуп.
Ажәҩан аҭаҽ ҧҭацк убомызт
ҷьарагьы,

Лара лакәын аҳра зуаз нас
уахагьы
Лыхцәы ҷьоуҳара, ажәҩан аҭаҽы
иҽырбон.
Амза гәылҭәаа, иахьлыхәаҧшуаз
ишанхон!

* * *

Днеиуеит Ахаҭа,
Днеиуеит ҧхьаҟа,
Джәылоит Афырхаҭа,
Дхьаҭуам шьҭахьҟа.

Днеиуеит Агәымшәа,
Аҧсра абла дҭаҧшуа,
Дацәшәом уи ахымҩас,
Ивҟьан ицауа.

Ахьҭа цәгьа, асыҭәҳәа,
Дазынкылом акы.
Аҕацәгьа дныхуа,
Ихихуеит иҧсы.

Иҩызцәа еиднакылоит
Афырхаҭа ибжьы,
Ажәҩан ихалоит
Иргыло ухәы-ужьы:

«Шәнеибац, аҩызцәа,
Шәнеибац, ҧхьаҟа!

Ҳаҧсадгьыл дықәҳцароуп
Иақәлаз аҒа.

Днеиуеит Ахатҷа,
Джәылоит, дшәаӡом
Иҭахаз ршьоурада,
Ҽа мѡак ибаӡом.

Аӡәы итәы дашьҭам,
Уи иҽкынҵо,
Атәымуаѡгьы ииҭом,
Идгьыл дызқәынхо.

Ихьчоит иҧсадгьыл,
Ихы нахҭынҵуа.
Ахымѡасқәа ивсуа,
Гәышҧыла ицҟьауа.

Аҧсадгьыл Ахақәиҭра,
Уи илахьынҵоуп.
Иаҭахны иҟалозаргь
Иахҭниҵуа иҧсоуп!

Днеиуеит Ахатҷа,
Днеиуеит ҧхьаҟа,
Джәылоит Афырхатҷа
Дхьатҷуам, шьҭахьҟа!

* * *

Дырмит Гәлиа, дуӡӡа, дуӡӡа!
Ҳара ҳпоет ду, ҳара ҳразҟы.

Илшаӡазеи, илшаӡазеи?
Ацәҳәыра аҽынтәи, ахәахьы…

Дхало, дхало, ишьҭа мырӡуа
Акатҷәара дѡаӡҒагылт.
Ихы шьҭыхны, игәы мыҭрыскәа,
Ерцахә ашьха дѡаҽагылт.

Дырмит Гәлиа дуӡӡа, дуӡӡа
Ҳара ҳѡыра зкыз аҧсҟы,
Д. Гәлиа ҳажәа сахьарк,
Илзхыз амѡа, иаабартәы.

Дырмит Гәлиа – ҳарҵаѡ дуӡӡа,
Дырмит Гәлиа – Аҧсны аҭоурых,
Дырмит Гәлиа – ҳажәа, ҳашәа…
Ҳара ҳдоуҳа иахалаз ҧсыс…

Иалымшозеи атәым дгьылаҽ
Уа даанхар, ҟамлозеи нас…
Аха Гәлиа иаҧсуа дгьыл ахь,
Дхынҳәырц иқәашьзаарын еиҭах…

Еиқәхеит, еиқәхеит иҧсадгьылаҽ
Ицәарц иҟаз ахәшҭаара,
Аҧсы ҭалеит, ѡаҧхьа еиқәылеит
Ацҧхьқәа неиуеит уа хара…

Дырмит Гәлиа дуӡӡа, дуӡӡа
Илшаӡазеи, ҳа ҳпоет
Дхало, дхала, жәѡан дынхалан
ИреиҒьыз кыдиҧааит еҵәак.

Дырмит Гәлиа – иҭамбо зыхьуп,
Ҳхәыҷра дацуп, ҳазҳара…
Ҳқәыпшра дацуп, ҳажәра дацуп,
Ихьз иақәзам кашәара!

Дҳацуп, дҳацуп, иажәа ҳацуп,
Иашәа ҳацуп, иара убас…
Уи дахьҳацу инасыпуп
Ҳара дҳацуп нцәатцас!

АПОЕТ ИХЬАА…

Р. Смыр ихьзынѡалоуп

Игоит, саркьалтцас
Апоет ибжьы.
Иѡѡуеит, иѡгәышьоит,
Иргыло ухәы-ужьы.

Иҳәоит, иҳәагәышьоит,
Ииашоуп зегьы…
Ибоит, ибагәышьоит,
Изырхьуа игәы…

Дацәшәоит, дацәшәагәышьоит,
Изыр ҳәа ҳбызшәа,
Игәырѡоит, игәырѡагәышьоит,
Иахьмаҷхо алша.

Игәнигоит ахәшеипш,
Иапсуара ахьзҭуа,

Ихьы баҟақәа ирыжәлан,
Имшаҭ иахьдырбго.

Дацәшәоит иҭабар ҳәа,
Зыхьшәа ицқьоу,
Ҳапсуашәа мгар ҳәа,
Иҧсы зегьы злоу.

Идгьыл, и-Аҧсны дгьыл,
«Ицәырфар» ҳәа дшәоит,
«Амгәа уаа» - рымгәазы,
Ихьамҭыр ҳәа дшәоит.

Ақыҭақәа рныжьра,
Шәарҭан ибоит,
Аҧсуа хәыштаарамцақәа,
Ыцәар ҳәа дшәоит.

Ҳмаҷра даргәамтцуеит,
Уатцәтәи ҳара ҳпеипш…
Ихьчатәхар, изыхьчода,
Ҳапсадгьыл еиҭах?

Игәхьааигоит аҧсуа,
Иҧацха, имҳара…
Иҭахыуп ҳгарақәа
Тцысларцаз ѡапхьа.

Иҭахуп, ахацәа
Рхацәа иилари,
Абраскьыл ихылтцшьҭра
Рыхьыз галарц.

Наунагъа еиқәхарц,
Ҳашәа, ҳбызшәа,
Уаҳа иқәымҭәарц,
Ҳадгьыл, ашьа!

Абас ихьаақәа,
Игәалақәа рацәоуп
Урҭ зегь иргәылԥуа,
Апоет ибжьоуп.

Игоит саркьалҭас,
Апоет ибжьы,
Ргәашьамх артҵаруеит,
Ижәлар зегьы.

Игалааит наҙаҙа,
Иахыԥлааит Аԥсны,
Адунеи иақәлахааит,
Апоет убжьы!

***

Арҧаԥцәа ҳарҧаԥратә ус аҧы аҵьабаа ду
ҳадызбалахьаз Нинуа Маро лгәалашәара иазкуп

Апҳәыс - аҳкәажә, ауаԥы-лаша,
Зыҳалалра ҳәаак иҭамҙоз…
Зҵьабаа зегьы адырра иазҭоз.
Шаҟаԥы артҵаԥцәа лҵьабаа ҳадыз…

Лажәа ҟәышын, илҳәоз иашан,
Лажәа еинаалан, угәатҵа иҭалон,

Имаҙоу уи ҧхарак лытҵан,
Доуҳатә мчык улыднаҧхьалон.

Егьа гәала умазаргьы,
Егьа гәытҵха уаргәаҭеизаргь
Унлыҷцәажәар зегь ухашҭуан,
Уи лыбжьы хаа угәы шьҭнахуан.

Лдырра ду дазҧагьамкәа,
Лыхшыԥ ҵары дыхнамҧаакәа,
Ахәыҷы ддыруа, адугьы дгәаҭо,
Зегь рыгәшәа аҳәашьа дақәшәо…

Абас дыҟан уи Лара,
Зегь иаҳзылшон лгәаҧхара,
Быҧсы ҭынчхааит апҳәыс лаша,
Быхьҙ ахамшҭааит Аԥсны лаша!

АПҲӘЫС ЛАША – АФЫРПҲӘЫС!

Ажурналист К. Бебиа илыхьзыншәалоуп

Сара иҵьасшьоит уи лылшара
Сара иҵьасшьоит, шаҟа ус…
Уи дрыхьҙозеи, илылшаҙозеи
Апҳәыс лаша – Афырпҳәыс.

Дыҟоуп шуҳәо Аԥсынтәыла
Нхытҵ Кавказҟа лара дцоит.
Зны Ҭырқтәыла, зны Уаԥстәыла,
Зны Думбаи лара дубоит.

Дахьцалакгьы – ҧсшьара дыҟам
Еснагь ус дук уи даҽуп,
Аказыҳәан деиҵахашам,
Лажәа бҵьарны илҽакуп!

Ҳа ҳфырхацәа Адауаҧшьқәа,
Ирзылкхьоузеи, шаҟа ажәа…
Дара рӡыргара мацараз,
Шаҟа ҭлыжьхьоузеи ашәҟәқәа.

Урҭ рҳақ аӡәыр ишәазар,
Уи ишылшәаз агәра згоит,
ҧсра зқәым Ажәа ирзаҧылҵаз,
Ахацәа рыхьыӡ еиқәнархоит.

Ари аҧҳәыс ссир, аҧҳәыс еинаала
Еснагь илымоуп аҳәатәы…
Аҳәашьагь дақәшәоит лажәа, еинраалан
Илыцуп лажәа – лгәахәтәы.

Зны дубоит уи анхаѡ иашҭаҽ
Аҧсуа иашҭаҽ - шьацла ихҟьоу,
Дахӡыӡаауеит уа ихәшҭаарамца
Иахьанӡа уаҟа еиқәырхоу!

Зны дырҭаауеит аҧсуа быргцәа,
Зажәа ҧхылдоу, зажәа ҧҟоу,
Урҭ ҳаҭырла, ҧсуа ҵасла,
Ҭынч дрыҽцәажәоит, ишрыхәҭоу.

Зны дубоит, ззаанаҭ иазҟазоу,
Ауаѡ хатәра иѡнаҭаҽы…

Зны ашколқәа рҽы, ахәыҷ баҳчаҽ
Абас дрыхьӡоит зегьы, зегьы.

Абаѡхатәра злоу аҽаргьы
Илыдылҧхьалоит лара лахь
Ирыгу, ирыбзоу нараҳәан
Мѡамш ҳәа ралҳәоит «Шәымѡа хиаз».

Зны астудиахь уи даацәырҵуеит,
Ҳанлыццәырҵуеит ҳаргьы уахь,
Доуҳатә мчык лара илхылҵуеит
Зегьы иҳалҭоит ҳзырҧхауа!

… Абас мацара, тәамѡахә лымам
Еснагь ус ҧшьак уи даҽуп.
Лара лҽынтәи ҳгәы хыҭхыҭуа
Гәырҕьаҽҳәашак ҳазыҧшуп!

Аҧҳәыс лаша – аҧҳәыс еинаала,
Еснагь ибыцыз Аҳәатәы,
Ба беинаалан, бажәа еиналан
Еицакра ақәымзааит быбжьы!

ДЫШҦАРЫЦҲАУ…

Дышҧарыцҳау зыҧсадгьылаҽ
Зыхьӡи зыжәлеи ззеиқәмырхаз.
Дышҧарыцҳау зыҧсадгьылаз,
Ихәарҭоу ус ҧшьак ззынамгӡаз…

Дышԥарыцҳау зыԥсадгьылаҿ
Хатәы бызшәала изымцәажәаз,
Хатәы бызшәала ҳаԥсадгьылаҿ
Ԥсуа ашәа хаак ззымҳәаҙаз…

Дышԥарыцҳау зыԥсадгьылаҿ,
Зхатә ҭоурых иамеиҷаҳаз,
Зыдгьыл гәакьа хьаас имкыкәа,
Атәым дгьыл иаҭнызԥсахыз…

Дышԥарыцҳау, дышԥарыцҳау,
Зажәеи зашәеи ззеимамдаз…
Дышԥарыцҳау зыԥсадгьылаҿ,
Тәыми ѡнатәи зцәеилагаз.

Дышԥарыцҳау, дышԥарыцҳау,
Зымгәацәажә иахамшәлаҙаз,
Схазы, схазы мацара ҳәа
Амал еижьага иарлашәыз…

Дышԥарыцҳау зыԥсадгьылаҿ,
Зыдгьыл гәакьаҿ изымгъацаз.
Заб иҵьынҵь, зыхәшҭаарамцаҿ
Имыцәартә амца ззеиқәымтцаз…

Дрыцҳауп, дгәаӷуп, дагьыеҭымоуп
Абарҭқәа зегь ззеилымкааз.
Абри иоуп нас зыԥсадгьылаҿ,
Зыхьҙи зыжәлеи ззеиқәмырхаз!

АС ИАНБАНЗА?

Шьоукы Аԥсуара еиқәдырхоит.
Шьоукы Аԥсуара еиқәнархоит.
Шьоукы Рыԥсадгьыл иаҿԥсаауеит,
Егьырҭ уи иаханы ирҭиуеит.

Ахԥатәиқәа роуп зынҙа
Амҭақьақьараз ишоу…
Иахьа мчык зауз итәуп
Зхы – зыԥсажәаз узҭиуа…

Атҵеицәа иашақәа рыԥсы,
Рыжәлар рыхьчара иазкуп.
Егьырҭ иаадыруа шьоукы,
Рыжәлар рыҭира иазхиоуп.

Рхы ытҵаргыланы шьоукы,
Рхатә ҷьабаала инхоит, инҵоит.
Ацәыха-цәыфацәа шьоукы
Ҷьабаада идәыҟәуп «ижаҳәоит».

Аиаша зҳәаз иҿы ршәаҳуеит,
Жәлар драҕоушәа удырҳауеит.
Ачарҳәаѡ, аԥсахѡы дрыхьчоит,
Идгылаѡцәа игәы ҟартҵоит.

Ас ианбанҙа, ас ианба,
Ас сагоит сара агәырѡа,
Аиаша иашьҭоу деиқәырха,
Сыжәлар рыдгьыл еиқәырха!

* * *

«Хмыҷ шәарыцаѡ» иахьа уабаҡоу?
«Агыгшәыгқәа» рацәахеит,
«Амшә» газ-ҽазуа абна илҭын…
Ҳарахә рыхәдақәа ԥнажәжәеит.

«Ақәыцьма» ԥсыцәгьа, иҟымҟымуа,
Абла жьышақәа кәеицеит.
Уасак иашьҭоуп ицыхлымуа,
Ашьха ихытцны, ага ицеит.

Атцыхә шьҭарҽыло «бга хәычыкгьы»
Ҳкәытқәа ираѡаӡоит аҽԥхьак,
Еимгеимцарак цьа иабозар,
Ахәцә ҭнакаарцазы арбаҕьк.

Ақытақәа рҽгьы иаангылом,
«Агыгшәыгқәа» еилагеит
Акы нмыжьуа, зегь еилырхуа
Ақалақьқәа рахь ицеит.

Абаапс, шьҭатцәкьа ҳара ҳахәом
«Хмыҷ шәарыцаѡ» ашьха ухытц,
Уахь ахалара уаҳа иуқәшәом,
Арахь, агахь умѡахытц!

* * *

Сацуп, исыцуп,
Ҳааицрымшәо ҳаицуп,
Сымшгьы сытцхгьы,
Иарада итацәуп!

Иарада схәыцрақәа
Ирхам аԥсы,
Иарада сгәыргьара
Иамам ҭакы.

Лабашьоуп, маакыроуп,
Итцаргәоуп сара сзы,
Игәала хѡагоуп
Саанхар уа сзатцәны.

Исыцуп, сацуп,
Мѡак ҳаицануп,
Абас ҳааицрымшәо,
Ҳааицрымтцуа ҳаицуп.

Ирҳәоит ԥсраҽенынӡа
Иуцуп ҳәа уи,
Иара ануцым
Итацәуп удунеи.

Агәыгроуп ауаѡы
Дызмоу деибаркны,
Гәыгралоуп ауаѡы,
Излатоу иԥсы.

Ҳаԥсаанӡа иҳацуп,
Ҳацуп ҳаргьы
Иуцуп, исыцуп,
Иҳацуп Зегьы!

* * *

Саб игәараҿ, ашьац иатҵәараҿ
исызҳаит.
Схатәы бызшәа, сан лыбжьы хааҿы
исаҳаит.
Аҧсуа ҧацхаҿ - сыхәшҭаарамца
цәгьа сарҧхеит.
Аҧсуа гараҿ - раҧхьа агарашәа
сгәаҧхеит.

Аҧсуа иашҭаҿ - аҧсуа ҧацха
быцла ишшыз,
Аҧсуа иашҭаҿ - аҧсуа кәаскьа
гәыла ирҧхаз,
Асас иааира – ари ашҭаҿ еснагь
иазҧшын,
Аишәа-чара, гәаҧхачара ара
ирзыҧшын.

Ахшара рацәа – сан дымгәамтҵакәа
ҳлааҙон,
Ҳаргьы ишҳалшоз ахәыҷала –
лгәы ҟаҳҵон.
Ҳахпарамызт, - аду ҳашьҭамызт –
амаҷ ҳазхон.
Иаҳзымхаргьы – ҳхы ныҧхьаҳкуан,
ҭынч ҳанхон.

Хҩеишьцәа, хҩеиҳәшьцәа абра
ҳрааҙон.
Саб игәараҿ, саб иҧацхаҿ
иҳазҳауан,

Аҧсуала, аҧсуа ҵасла абра
ҳанхон,
Аҧсуала, аҧсуашәала абра
ҳшәаҳәон.
Саб игәараҿ, аҧсуа чара
ҳазыҧшын,
Саб игәараҿ ҵацаагара
ҳазыҧшын.
«Радеда» ашәа абраҟа раҧхьаҙа
исаҳаит,
Қәрала смаҷзан, аха гәыла-ҧсыла
исызҳаит…

Саб игәараҿ иахьагьы ашьац иатҵәа
азҳауеит,
Саб игәараҿ иахьагьы аҧсуа гарақәа
ҵысуеит,
Аҧсуа ҧацхаҿ - ахәшҭаарамцаҿ
иахьагьы
Ахәыҷы ссирқәа – шьаҭамырҙгақәа
ирызҳауеит.

Нагҙара уқәыз саб иҧацха – саҳҭынра,
Нагҙара уқәыз схәышҭаарамца – сгәыбылра,
Ҳашҭа иҭыҩлааит, о, наҙаҙа ҳа ҳбызшәа,
Уи зҳәалаша сашьцәа, саҳәшьцәа шәазҳала!

ИНАҦҲА КЬАГӘА ИХЫЛТҴШЬҬРА

Исыцрытҵуам, исыцуп шәсахьақәа,
Исыцуп сахьцалак шәхаҿқәа

Шәа шәзы исзаԥымтԥац ажәакәа
Исыцроуп, сахьцалак имцаха.

Ишшәыхәҭоу, шәа шәзыԥсоу аҳәашьа,
Сакәымшәар иҳәа сшәоит, уиазоуп,
Иахьанҙагь, сҿынкылан сқәыԥсычҳауа…
Шықәсыла сгәатԥаҿ шәтԥәахуп.

Сашьцәа – афырхацәа Калдахәараа,
Инаԥҳа Кьагәа ихыԥша,
Сашьцәа, афырхатԥа ихылтԥшьтра,
Ишәыцын уи ихьыҙ-иԥша.

Шәыԥсадгьыл ашәарҭа иантәгыла,
Лак-ѡакрак ҟамтцакәа аҙәгьы,
Шәызхылтцыз шәыдгьыл шәанықәны,
Шәнагылеит аҙәк еиԥш зегьы!

Ишәымазма, аамҭа ахәыцха,
Шәхатә ԥстазаара ншәыжьит зымѡа,
Шәналагылт амца еилашыра,
Еиқәшәырхарц шәцьыньць, шәхәыштаара.

Инаԥҳа Кьагәа ихылтԥшьтра,
Афырхатԥа гәымшәа иԥацәа.
Ишәыԥхьоз ахатԥа ибжьакәын,
Идоуҳа акәын шәназгоз ԥхьаҟа!

Иасуан ишьаартԥәыраз амшқәа,
Изцыз ахьаақәа, аԥсҙқәа…
Шәанацәа гәаҟқәа, уазыруан,
Ишлон мышкала рыхцәқәа.

Аха ирычҳауан, избанзар ирдыруан,
Шәа шәыда иштәхоз Аԥсынра.
Ирчҳауан, избанзар ирныруан,
Ҿа мѡак шәшанымлоз шәара.

Избанзар ишәылан имцабызха,
Шәызхылтцыз шәыдгьыл ахԥша.
Инаԥҳа Кьагәа ихылтцшьтра,
Дшәыкәахшоуп, шәарҭ сашьцәа, шәаҳәшьа!

Сшәыкәахшоуп, сфырхацәа гәымшәакәа,
Итынчхааит наҙаҙа шәыԥсқәа,
Ишәхаҕьазҕьазуа шәышьхақәа рытцаҟа,
Шәыхьҙала идыргылт абаҟа!

Арахь имѡахытцуеит шәтахыра,
Шәхы зқәышәтцаз, изызҳауа аҿар,
Ирныруеит урҭ зегь шәылшара,
Шәфырхатцара ирзақәууп ҳатыр.

Аамҭақәа цоит нас еишьтала,
Ашәышықәсқәагь цап интакәкәа…
Аха шәыхьыҙқәа ыҟоуп наҙаҙа,
Ес ииуа, ирыциуеит, имԥсуа!

АԤСУА ИҾЫ

Шәышықәсала, зқьышықәсала,
Аԥсуа итцан иҿы шьамхыс
Ихы идыруанатц, аԥсуа дҿыжәын,
Иреиҕьу ҿыкәашан, дзықәтәаз!

Зны ҽыҳәтцәыла аҕа днихуан,
Иԥсадгьыл аныхьчатәха еиқәхарц,
Усҟан, уи иҩыза гәакьан,
Апсуа итцан уа шьамхыс!

Гәыргьарак ахь дымҩахытцзар,
Далаҽырбон уи ирашь,
Иҽыхәа иатцәа даласоушәа,
Днеиуан апсуа ихы шьҭых!

Аҽырыҩраҷ апсуа ҽыҩцәа,
Рыхьыз ахара игахьан
Абыз шьҭырхуан, ишьҭасуа ҽыла
«Атарчеи» ихәмаруан уаҟа еивас!

Данықәаарыхуаз апсуа идгьыл
Зымҩа игыламызт иҽы.
Аԥьа еицырбон, апҳҙы еицкартәон,
Итаргылон уа рҽаҩра!

Шәышықәсала, зқьышықәсала
Апсуа итцан уи шьамхыс,
Апсуа иҽи иареи еинаала,
Акырҙа амҩақәа ирныст.

Зны урҭ рымҩа изныз ҩадаран,
Зны хлантцыҟа илашьҭын,
Зны бгацамкрак иҩаҷагылон,
Ҽазны шьамҩак еицанын.

Зны Апсынтәыла, зны Урыстәыла,
Урҭ ҽыҳәтцәыла еибашьуан

Хьҙыла ԥшала урҭ уа иалтцуан,
Аиааира рыман ԥхьаҟа ицон!

Ахааназ урҭ еиҩызцәа гәакьан,
Ихьатцуамызт аказы.
Инеиуан, Апсуа иҽи еинаалан,
Инеиуеит ус, нас, иахьагьы!

УИ АПҲӘЫЗБА ДЫСГӘАПҲОИТ

Уи дыссируп, уи деинаалоуп,
Дыршанхагоуп, уамашәа,
Леиҷартәышьа – лара илнаалоуп,
Ашьабсҭа деиԥшуп – дкалаҙа!

Имза ҭәымҭоуп – лхы-лҷы асахьа,
Амытцмыцьеиԥш деикәапҳоит.
Лыбла гәыҭбаа – мшын иатцәароуп,
Ашәҭқәа лҷапхьа иԥхашьоит!

Ихьыԥшшәылоуп,
лыхцәы кьларкәа,
Лыцьмышь, усгьы имзаҷоуп
Цәгьа илнаалоит ачча илҷыкәу,
Уи апҳәызба – дынцәахшоуп!

Изуа сакәшәом, исҳәо сакәшәом,
Уи лҷапхьа сеилапсуеит,
Сажәа мчыдахеит, сызцәажәом
Арахь ацәашьеиԥш сыҙтуеит.

Нас ианбанʒа, ас ианбанʒа,
Ҳәашьак сзамҭеит, са сгәы иҭаз,
Лара маʒала дысҿаччоит,
Уи аҧҳәызба исзылуеит цас!

Ажәазыҳәан аʒәы иҵьыба,
Сҭалахьазма, нас уажәы?
Ас еиҧш ассир иақәшәахьада,
Еилаҧсама, сара схы?

Уи аҧҳәызба са сеилалгеит,
Уи аҧҳәызба сылҟаҭәеит.
Уи аҧҳәызба сымҩа еихылҭәеит,
Уи аҧҳәызба дысгәаҧхеит!

АЗЫН

Цәқәырҧақәак еидкшалоит,
Хаҳәқәак еинҟьоит,
Хымҩасҭас имҩасуа,
ҧша цәгьак ҭәаауеит.

Аҭла рымахәқәа,
Бҕьыда иаанхеит,
Адгьылгьы шьацда,
Иҩеижьхеит, ицәҳәит.

Асыҭәҳәа мақәаруеит,
Ажәҩан хәашьуеит,
Еилалоит, еилыҭуеит,
Аҧсҭҳәақәа еикәшоит.

Ахьҭа цәгьа, аҷыхь бааҧс,
Аҧшәмара руеит,
Аʒынра шааиз,
Арҭқәа иудырбоит.

Ҧсаатәқәак мақәаруеит,
Уамак иргәаҧхом,
Ахьҭа иакызаап,
Ашәагьы рҳәом.

Ҳамрагьы шьыжьыла,
Ишгыло аабом,
Иааҧсазаап, гәыблыла,
Уамакгьы ҳарҧхом.

Идыдуеит, ихысны
Анаатәгьы кшоит.
Адәахьыҟа «ианхыслакь»
Аҩныҭҟа илашоит!

Ахьҭа цәгьа, аҷыхь бааҧс,
Аҧшәмара руеит,
Аʒынра шааиз,
Зегь рыла иубоит!

* * *

О, ажәҩан, о, адгьыл зымчхара дуʒʒоу,
Ҳашьхақәа, иʒышʒа, хҭырҧашла иҭаҳәҳәоу,
Амшын ҭаула, амшын ацәқәырҧара,
Шәкы маʒа згәыҭаҳәҳәа зыҩныҭҟа иҭәаху!

Шәа шәҽаԥхьа ауаатәыѡса шаҟа
ҳхәыҷзақәоузеи,
Шәа шәҽаԥхьа ҳамчыдоуп, иҳагӡоу рацәоуп.
О, ажәѡан хәашьызар,
ҳа ҳҽынтә агәы акалоуп,
Гәнаҳа дук ҳатцоуп, уи ауп изызҳәоу.

Ҳадгьыл шьала икәабазар, изхарда?
Ауаатәыѡса ҳами иказтәаз ашьа,
Харада-барада хацәақәак бжьаӡзар,
Изхарада? Ҳа ҳами, иабаҟоу ҳдоуҳа?

Аԥсабара хшьаазар, ҳашьхақәа рымтцан,
Иқәырхзар итәѡасуа ашәарах иқәыз…
Аԥсаатә рыбжьы хаа ирхылтцуаз ҳаршәазар,
Уи акәхап, нас, ҳашьхақәагь
изышӡа изыршлаз.

Амшын агәы иааҟәымтцзо ицәқәырԥозар,
Уигьы гәалак амоуп иахьа…
Ихышхытцәан алакҭа хәашьызар,
Иагәамԥхо акы абозар акәхап ѡаԥхьа…

О, ажәѡан, о, адгьыл зымчхара дуӡӡоу,
Ҳашьхақәа, изышӡа, хҭырпашла итаҳәҳәоу,
Амшын тцаула, амшын ацәқәырпара,
Шәкы маӡа згәытцаҳәҳәа зыѡнытцҟа итцәаху!

Шәымч ду аҽаԥхьа, схырхәоит,
сшьымхы арсны,
Шәгәаԥхара ду саҳәоит, сыдгьыл еиқәхарц,

Гәнаҳак ҳамазаргь, ҳаҭашәымтцан, сшәыҳәоит,
Сшәыҳәоит уама зхазгахьоу,
сыжәлар шәыхьчарц!

АԤСУАШӘА

«Уа радари ҳашәа ԥымӣәо,
Уа радари ҳажәа ҽымцәо…»
Т. Аџьба

Ҳаԥстазаара аԥсы ахазтцо,
Уи агәеисбжь зыргауа,
Ашәоуп, нас , уи аԥсуа иашәоуп,
Аԥсуа гәашәқәа аазыртуа.

Аԥсуа иашәа – аԥсуа игәашьамх
Изыртцаруа, ԥхьа дызгәо,
Аԥсуа иашәа - аԥсуа иныхахә,
Хьаак иоургь деиқәзырхо.

Уи зыԥсахуа, уи иаԥызго,
Изыҟалом даҽа мчык,
Уи ахьыҟам, дыҟам аԥсуагь,
Ицәеит ауп, нас хәыштаарак.

Еымша ицуп аԥсуа иашәа,
Дызҽызаалак, дахьцалак…
Далагылаз уи ахымца,
Ихы ацәихьчоит дзықәшәалак.

Ашәа ицын ашьха дцозар,
«Ажәеиԥшьаа» рашәа деиқәнаршәон,

Ус, уа, храк уи даҽахазар,
«Ахра ашәа» деиқәнархон!

Аибшьра мцабз далагылон,
Иҧсадгьыл ахчара аҭаххар,
«Шәнеибац» ашәа иаҧхьагылон,
Игәы шьҭнахуан, ҧхьа дагон.

Ахы иқәшәан уа дырхәызар,
«Ахәрашәа» ихьаа хнаҽуан,
Фырхаҭала ма дҭахазар,
«Ахаҭарашәа» шьҭыҭ игон.

Аҧсуа иашәа, сымшқәа ирыцу,
Сыҭхгьы хьаада изыршауа,
Аҧсуа иашәа, сгәыҕра иацу,
Бзиа ирбароуп исыхшауа.

Уи ансыцу , мчхарак сыцуп,
Уи ансыцу сааҧсаӡом.
Иара ансыцу – ҧхарак сыҭоуп,
Иара ансыцым – сыҧхаӡом!

Аҧсуа иашәа - еиқәырхагоуп,
Аҧсуа иашәа – хәышҭаароуп,
Иахыҭӡозеи- ақәра нагоуп,
Ахаан имажәуа – доуҳауп!

Аҧсуа иашәа – игәаҟашәамхааит,
Ичарашәазааит уи еснак,
«Шьардаамҭа» Аҧсны иахыҩлааит,
Игәы шьҭнахыртә изаҳалак!

ҲЦЬЫНЦЬУАҨ

«Агәыҕра» захьӡу, мчыбжьык знык аҧсуа телехәаҧшрала имҩаҧысуа адырраҭараҽ изыҽцәажәоз ҳцьынцьуаҩ Еқрем Хышба, ибызшәа – аҧсуа бызшәала шаҟа ицқьаны дцәажәоз ансаҳа, дара сархәыцит – убызшәа – уҧсадгьыл уаҟәыганы уаныҟоу еиҳа агәаблыра укуазаап, уацәшәозаап уи уцәыӡыр ҳәа. Уи акәхап рнапхыцқәа аларҧсны, иахьанӡа еиқәырханы изааргаз атәым дгьылқәа рҽы инхо ҳцьынцьуаа.

Еқрем Хышба – ҳцьынцьуаҩ дцәажәон,
Амшын ихыҭны игон ибжьы,
Сылабжышқәа сыбла ихгылон,
Еилагылон уа схәы-сжьы.

Ҳцьынцьуаҩ дцәажәон, аҧсышәа цқьала,
Ибжьы сныруан иааигәаны,
Ҳцьынцьуаҩ дцәажәон гәыла – ҧсыла,
Ихатәы бызшәа еиқәырханы.

Закәытә ҧхараз уи иахылҭуаз,
Иҵьасшьон сыбызшәа алша,
Иарбан мчхароу абас еицамкуа,
Атәым дгьылаҽ еиқәзырха!

Ҳдоуҳа мчакәзар ҧсыс иахалаз,
Имыӡыртә иазҭаз алахьанҭа,
Атәым дгьылаҽ уа ианхалаз,
Ргәаҧхара акәхап, еиқәзарха.

Дцәажәон ҳцьынцьуаҩ, дцәажәон, дцәажәон,
Ҧсуаҭасла, деилфаҷан,

Са сбылуазшәа мцак уа исыжәлон,
Мшын ныpцә ҳашьцәа срызгәыкуан!

Урҭ срызхьаауан, сагьразгәдууан,
Абас имырӡкәа, еиқәырха,
Иахьанӡа иааргазар, сагьгәыҷуан,
Ишмыӡуа ҳабызшәа анарха!

Амшын ихытцны пҳарак сныруан,
Гәырҷьаҽҳәашак сзаанагон,
Дцәажәон ҳцьынцьуаҩ – сгәыгра шьҭытцуан,
Сгәала сышьҭахьҟа иаанхон!

АРГАМА

Аргама илеиҳәеит – бзиа дшибоз,
Аргама илеиҳәеит игәы аартны,
Аргама илеиҳәеит дызмырҭынчуаз,
Дшыпхашьозгьы – уа игәаҷьны.

Аха аҧҳәызба мап ицәылкит,
Ла лгәапхара ддаҽаӡәхеит,
Ларгьы аргама иалҳәеит иҟаз,
Дрыцҳалшьазаргь – иҳәатәхеит.

Нас, уи акәхеит, арпыс бзиа,
Аргама пҳәызба ссирк дааигеит.
Рапхьа аҧҳәызба иибаз бзиа,
Ларгьы аргама хатца дцеит!

Абас аргама, зегь аргамахт,
Аргама чарахеит зегь ҳзы,
Аизҳа-зыҷьра амҩа ылнахт,
Аргама ҳшәыкәнаҳәоит ҳаргьы.

СБЫЗШӘА!

Иаамсҭашәоуп, уаҩышәоуп,
Ихәрашәоуп зны,
Хәырбҷьыцуп, гәы рдысгоуп,
Уи даҽазны…

Иӡыржәуп, ипышәоуп,
Шьала еиқәырхоуп,
Сӡыхьқәа ирхылтцит,
Зыхьшәагьы ицқьоуп.

Иааӡагоуп, пхьацагоуп,
Шьхацамҩоуп сбызшәа,
Ҭоурыхуп, ҿахәҳәагоуп,
Иаҳзишаз Анцәа!

Иарада сызгәырҷьом,
Иарада сзатцәуп,
Сааигәара ианыҟам,
Сдунеигьы ҭацәуп!

Иарада сашҭаҿы,
Схәышҭаара зыпхом,
Иарада сграҿы,
Агарашәа згом.

Иарада исыгхом ахыхь, нас агәыхь,
Иарада, ҳәарада, сагап нас аҷыхь,
Иарада, иарада, иҟәнысшьоит са схы.
Иарада, уи ада, изеисуам са сгәы!

Иарада сгәы итцхо сажәа ҿахтцәоуп,
Иарада сызныло сымѳа ҿапҵәоуп,
Сзыхьқәа илеиуа, иарада ихәашьуп,
Сыжәѳангьы ҿыхам, иарада ишәшьуп.

Иарада сыҟагьы, сыҟамгьы акоуп,
Иарада, сбызшәада,
сызцәажәом сҿаҳауп,
Иарада анахьгьы- арахьгьы сшьаҳауп,
Сзеиҵатцуам шьаҿакгьы –
ҳәагәыжьла сҿаҳәоуп.

Ҳаицҿыжәлоит, ҳаицҿыжәтцуеит,
штак ҳаицҵынхоит,
Гәык ауп иҳамоу, ԥсык еицҳазхуеит.
Ҳаицгәыргьоит,
гәыргьарак амазар Аԥсны,
Ашәакгьы неицаҳҳәоит, ҭынч ҳнатәаны.

АГӘЫҒРА

Сыпсҭазаара иацу гәыҒроуп,
Сахьцалакгьы - уи арҒьажәѳоуп,
Сымшгьы иацуп, сытцхгьы иацуп,
Иахьсыцрымшәо, уи насыпуп.

АгәыҒра сажәоуп, агәыҒра – сашәоуп,
АгәыҒра – иреиҒьу, иԥышәоу ѳызоуп,
АгәыҒра ахьыҟоу-
схьатцуам, сгәамтцуам,
Уи ахьыҟоу – сымцахә ыцәуам.

Ԥхьаҟа сназго, амч ду сызҭо,
Агәалақәа «рашҭа» сҭызго!
Исытцызхәо, мѳас сызныло,
Уатцәтәи сымшгьы саԥызгало!

Сара сгәыҒра – схы, сыхшаара,
Сара сгәыҒра – амш лашара,
Сара сгәыҒра – сашҭа, сгәара,
Аԥсуа иашәа, аԥсуа чара…

Сара сгәыҒра – сыдгьыл гәакьа,
Сара сгәыҒра – сыжәлар ԥагьа,
Урҭ еигымхо, еидҿырбало,
Уааԥсырала енагь еитцытцо.

Сара сгәыҒра – мшын нырцә иҟоу,
Ҳашьцәа, ҳԥьынԥьуаа –
иахьа иаҳҟәыгоу,
Сара сгәыҒра – урҭ рырхынҳәроуп,
Ҳадгьыл гәакьаҿ - иқәҒьацароуп.

Сыпсҭазаара иацу гәыҒроуп,
Сахьцалакгьы - уи арҒьажәѳоуп,
Сымшгьы иацуп, сытцхгьы иацуп,
Иахьсыцрымшәо, уи насыпуп.

ШӘНЕИБАЦ!

Ажәа шәнеибац, иахылтцит уа ашәа,
«Шәнеибац» иахылтцит ахатцарашәа,
Уи ашәа мҩакәтцага, уи ашәа пхьацага,
Ҳииаирақәа ирхытцхыртоу, «Шәнеибац» қәранага.

Ашәа «Шәнеибац» ҳашьхақәа ирҿыҩуан,
Ашәа «Шәнеибац» ҳархақәа ирхыҩуан,
Уи ашәа, нас, ҳажәлар еиднакылон,
Ҳажәлар нас, иазәыкны иҩагылон.

«Шәнеибац»рыцны гәышпыла ижәылон,
«Шәнеибац» рыцны уа апстыр ирпылон,
«Шәнеибац» рыцны апсра абла ихапшылон,
«Шәнеибац», «Шәнеибац» бираҟтцас ишьтырхуан.
Ари ашәа пхьацага ахааназ иҳацуп,
Псра-зра ақәым, изрыжәу тоурыхуп,

ТАГАЛАН

Ашықәс аамтақәа «ираҳуп»,
Уи гәыртәыгоуп, ибрақьатуп,
Ацьабаа, ҳәарада, иацуп,
Ҳара ҳацуп, иара ҳацуп.

Ҳаицыхандеиуа, апхзы каҳтәоит,
Ҳаивагыланы, ҳаибарпшзоит,
Нас ҳцьа иалтцыз аҿаҩра,
Итаагылоит ҳгәыргьатцәа,
Ишәтахызар, шәааи, ижәба:

Итәуп ҳпацха, ҳагҽаҩра,
Маҷк ипхьакуп ҳаҩцара,
Амаҷар, уаҟа еилашуеит,
Ауатка «атцыс ахы хнатцәоит!»

Аҟабақ жәы еимыччоит,
Агәта ҩежьза – иуҽаччоит.
Ацьынцьыхә, араса, акакан,
Иавагылоуп, уаҟа аган.

Ҳаишәа гылоуп, «иҿырбоит»,
Асас иааира иазыпшуеит,
Асас даараза дымшуп,
Апшәма иакәзар, игәы аартуп.

Адәахьыҟагь, шьта ҳандәылтцп,
«Цьанат тәылахь» ҳамҩахытцп,
Араҟа ашәыртцлақәа зазоит,
Рымахә, асаара илазоит.

Шәыр хкыс иутаху зегьы,
Иупылоит араҟа уажәааны,
Ахәырма ҩежьза, иҟалахьеит.
Сынтәа акалашәа ихаахеит.

Амандарина, аҳа, атцәа…
Ацха агәылшьшьуп алаҳа,
Атама, апхәа, апхәаса…
Ибрақьатхеит зегь сынтәа.

Абас зегь рыла ҳаиҿырбо,
Абас зегь рыла ҳнеиҿырбо,

Ҽаанынӡа «бзиала» ҳәаны,
Ҭагалан бзиа ибаны,
Ҳаиҧырҭуеит дара ҳаизгәакны!

АБАҒБА БАҲАДЫР

... Нас уи аҳәа уҧсадкылаз,
Ахьӡ зларгоз уабацәа,
Ахаӷа-ихаӷа, уҧсадгьылаз,
Раҧхьа унагылт ақәҧацәа!
Б. Шьынқәба

Уабиҧазаҭӷәын ҳӷьынӷьуаҩ –
АбаҒба Баҳадыр,
Уаҩышьала, ҟазшьала, узнаалоз рацәан,
Уҧсадгьыл ахь аара ухы-угәы азцахьан,
Аҧсни аҧсуааи ргәынқьбжьы уаҳахьан!

Уаб даргәаҟуан разҟыла уеиқәшәарц,
Ухылҭ, уҧылҭ, ушәҩыкны уибарц...
Иуҳәазаап, Баҳадыр убасҟан абас:
«Дысҭахуп Аҧснытәи ҧҳәызбак разҟыс».

Ирҳәоит, иуҭынхеит ҳәа уа атәым дгьылаҽ зных,
Иаҳхамшҭуа инхаз уажәа гәлымҭәах:
«Изыҧсоузеи, уаҧсаҭәык азна сыҧсадгьыл анышә,
Исзаамыртыргьы сшьамдгьыл агәашә,
Уахь сзымцакәа сынхаргьы, санҧслак мышкызны
Сыржып уи снышәнап, инықәҧсаны сгәы».

Абас еиҧш уангәжәажәоз, иааларҟьан ҽнак,
Ишәылаҩит угәы ҭызҟьаз ажәабжь хлымӡаахк

«Аибашьра иалагеит, уа дҳақәлеит аҒа,
Ишәарҭоуп Аҧсны, ишәарҭоуп еиҭа!»

Убасҟан иаразнак узызхәыцыз акоуп,
Иаарласны уҧсадгьыл ашҟа аароуп:
«Ҳаҧсадгьыл ахь, Аҧсныҟа!»
иргыло ухәы-ужьы,
Уқәлацәа еиднакылеит убраҟа убжьы.

Уааит, узызхьаауаз уҧсадгьыл еиқәхарц,
Уааит, уи ахьчараз иулшо ҟауҭарц,
Ҩынтә ахәра шуоухьазгьы,
уннакыломызт акы,
Аха аҭыхәтәан узгашаз уқәшәеит ахы.

Уҧсахәага шҭаз иуҳәеит ажәақәак,
Ушьҭахьҟа уасиаҭны иахьанӡа инхаз:
«Самажәда сыҧсадгьыл, снышәнап Аҧсны,
Иҭынчхар шәҭахызар, исхыҭуа сыҧсы».

Уамадоуп иахьа, уагәыҭаҳәҳә Аҧсны,
Уамадоуп ушьамдгьыл изхҭнуҭаз уҧсы.
Усҟан атәым дгьылаҽ узызхьаауаз зны,
Ҧҳәызбак лнапы нықәылшьоит
унышәынҭра агәы.

Иахьа уара иузкны ажәа ҧха ҳәоуп,
Иахьа уара иузкны ашәақәа аҧҭоуп,
Узызгәаҟуаз удгьыл ҧшьаҽ ухьӡ еиқәырхоуп,
ИреиҒьу амҩақәа ухьыӡ рыхҭоуп!
Ҳӷьынӷьуаҩ, ҳҭеи лаша, аҧсадгьыл аҧа,

Иулан икәицха уабацәа ршьа,
Ухьыз ахаанаыз имҩашьуа баҟоуп,
Ухьыз игыло аҽар рзы иԥшьоуп!

АИААИРА!

Аиааира ҳаимҭеит ҳамҭас аҳәгьы,
Аиааира иазыкәԥон ҳажәлар зегьы,
Нхытцааи – аахытцааи рымч еизакын,
Зыкьҩыла ҳачкәынцәа рыԥсы ахҭынтцан!

Избанзар, уаҳа ирымбеит даҽеа мҩак,
Избанзар уаҳа иҟамлеит даҽеа дгьылк
Ирзааигәаз, иршьамыз ахьыҟоу аброуп,
Апсуа изкәаҭып ахьышьҭоу Апсноуп.

Ижәылон, ирдыруан, апсра абла итаԥшуаз,
Иахьакәымзаргь, уатцәы Аиааира иазпшуаз,
Гәыгра шәкы здырҳәалоз, гәыграла итәыз,
Иргеит нас, Аиааира ду, ҳажәлар ззыпшыз!

Урҭ рбзоурала ҳаиқәырхоуп иахьа,
Урҭ рбзоурала ҳаиқәгәыргьоит иахьа,
Урҭ рҽаԥхьа ҳхырхәуеит зегьы,
Апсны иқәынхо дугьы-хәычгьы.

Дара рыбзоурала ҳ-Апсны дгьыл еиқәхоуп,
Дара рыбзоурала ҳбызшәа еиқәырхоуп.
Ҳапсуара, ҳаламыс, ҳахьз, ҳапша…
Атәылақәа ирхыҩит апсуа ихыпша.
Убарҭ рыбзоурала ҳахьԥшымра азхатцоуп,

Убарҭ рыбзоурала аиааирашәа апҵоуп,
Уи ашәа ықәҩуеит ҳ-Апсны дгьыл иахьа,
Уи ашәа ахыҩуеит ага, апшаҳәа!

Аиааира мҩала ҳҽар пхьаҟа ицоит,
Аиааира ашәахәала ҳбираҟ пырпыруеит!

АПОЕТ ИНЫҲӘАПҲЬЫЗ

«Сақәныҳәоит умҩа – исҳәо ҟалоит,
Сныҳәаԥхьыз уцыз угәтыха назоит».
Т. Аџьба

Ҳныхахәқәа рылпха-ргәаԥха ҳацны, уныҳәаԥхьыз ҳабла иабеит. Уныҳәаԥхьыз уаргьы уеиқәнархар ҳтахын, аха урҭ уара узрыҳәоз ухазы акәымзт, «сеиқәырха» ҳәа акәмызт… Ужәлари уԥсадгьыли рхаџкы ухы ургылеит, ԥсататәысгьы урҭ урзыҟалазшәа ҳгәы иабоит иахьа.
Н. Ҳашыг

Уныҳәаԥхьыз ҳацуп зегьы:
Уҩызцәа, уқәлацәа, утахыра…
Уныҳәаԥхьыз ахьугзеит Апсны,
Иақәашьхарц азҳара, антцыра.

Уаҳәон ҳныхахәқәа рымч,
Иҽымцәаарц апсуа хәштаарамца,
«Уа радари, гәышьа» уаацрымтцт,
Урықәнаҳәон ужәлар ҽиарц.

Угәы аԥхара рзушеит зегьы:
Ушьхақәа, уҳыхьқәа, унхара…
Удгьыл ԥшьа, изыхтнутцаз уԥсы,
Уахьҙазтгьы иаиуз Ахьԥшымра…

Ҳәарада, иабоит уажә уԥсы,
Ишышәтуа ѡаԥхьа удгьылҷ ашәтқәа,
Инхеит нас, ишаартыз агәы,
Наҙаҙа иаартуп уи агәашәқәа.

Уаԥсуашәа гоит, Аҳаҳаира!
Ирҷыѡуеит ушьхақәа ирхытц,
Уаԥсуашәа иагеит нас Аиааира,
Уныхахәқәа рымч ду иагәылтц.

Уаԥсуашәа нужьит наҙаҙа,
Игыло абиԥараз, иԥшьоуп.
Уажәа ƀәыш, уажәа еинаала,
Аԥсуара иагәылтцыз доуҳауп!

Аибашьра иахәхаз апоет Ду,
Иҳацрымтцуа иҳацуп убжьы,
Убжьы – ҳадгьыл агәеисабжьы,
Убжьы – ҳа ҳсаркьалқәа рыбжьы!

* * *

Исзымхеит, исзымҳәеит, сажәақәа рҽырҙеит.
Сгәы иҭыхоз сымаҙа, нхеит сара сҷы,
Иҟьалеит сыцәагьы, хәшәыкгьы уа исмыхәеит,
Изеиԥшрахарызеишь – сымшгьы уатцәы?

Иабанҙа, ианбанҙа? - Иахьанҙа, уатцәынҙа…
Сымшқәагьы, сытцхқәагьы, еихалап, еихытцп,
Снеилап нас ус, ашьшьыҳәа, сыԥсаанҙа,
Исыцԥсып усҟан исзымҳәаз маҙак.

* * *

Исыздыруам сахьцара,
Гәҭыхак сымоуп, сызбылра.
Саргәатеиуеит, ԥьа снатәар,
Ҭынч са схала ма саанхар.

Мцак сыцралазшәа сбылуеит,
Арахь адәныҟа, асы лагоит.
Зны сеитцасуа, сыхьҭакуеит,
Кәркәа ашоураз са слаҳәоит.

Ауаа ангәыргьо, са сгәырѡоит,
Усҟан схалатцәкьа саанхоит.
Исыздыруам сахьцара,
Гәҭыхак сымоуп сызбылра.

Исызцәырымго маҙак,
Уахь исыцуп сахьцалак,
Ас ианбанҙа, ас ианба?
Са сбылҙоит ауп, ҭынч сантәа.

Ус анакәха снеихалап,
Мѡак сыкәыз, ԥхьа сцалап,
Сыгәтыхагь усҟан аҽаҙап,
Аҽарҭынчып, ма иԥхашьап!

Исыздыруам сахьцара,
Гәҭыхак сымоуп, сызбылра.
Саргәатеиуеит, цьа снатәар,
Ҭынч са схала ма саанхар.

ААПҨЫН МШЫКАЗ...

Аапҩын мшыказ сгәыҕра ҷыхеит,
Ацәа иалҵит ҷыц сдунеи.
Сашәа ҷыхеит, сажәа ҷыхеит.
Сыбжьы рхыѡит уа геи-шьхеи!

Сыдгьыл ԥшӡара мчык ацәызгеит,
Сцәа-сжьы иалалт адоуха.
Са схәыҷхазшәа цәгьа сгәы ҷыцхеит,
Снеиуеит гәамчла сеилыхха.

Сымра ҷыхеит, сымза ҷыхеит,
Сыкәра ҷыхеит уажә ѡапхьа.
Сыжәѡан, сиатҵәахә азкыдлеит.
Схы сышԥакәгәырҕьои иахьа!

Иаалырҟьаны абас, иззы
Изырҷыхеи нас са сгәы?
Аапҩын гәыраз иабзоуроуп,
Аапҩын аԥшӡара иазҳәоуп!

АШЬҬАҚӘА

Ушьҭа схыланы снаскьон,
Сышьҭа ухыланы ууаскьон.

Ушьҭеи сышьҭақәеи еишьҭан,
Гәыки-ԥсыки еицрызҭан.

Ушьҭа сышьҭашҟа иааскьон.
Сышьҭа ушьҭашҟа инаскьон.
Нас мѡакаҷ урҭ еиқәшәон,
Урҭ еилатҵәон, шьҭак рызхон.

Шҭак аҷ ҳашьҭақәа еиқәшәарц,
Разҟымшла шҭак аҷы ҳаиниарц,
Ушьҭеи сышьҭақәеи еишьҭан,
Гәыки ԥсыки еицрызҭан.

Аха иҳаижьеит ҳлахьынтҵа,
Ушьҭеи сышьҭеи цеит еицәхҟьа.
Хәыҷы-хәыҷ ушьҭақәа наскьон,
Хәыҷы-хәыҷ умѡагьы лакьҭон.
Ус уа ушьҭақәа нкабеит.
Ушқәыԥшӡаз уиатҵәахә ҭашәеит.

Рхала сышьҭақәа аанхеит,
Сара сышьҭақәа еиқәхеит.
Ирышьҭоуп, ушьҭақәа рбаӡом,
Иҟам, иашьҭоуп, изтәаӡом.

Сыкәрахь снеилап, аамҭа цап,
Саҵьал ааиуазар, сазԥшлап...
Нас мышкызны уахь ҳаиқәшәап,
Исцәыӡыз ушьҭақәа сыԥшаап!

ҲҚӘЫПҢШРАЗЫ

Ҳара ҳқәыпҧшразы ҳаицәхҟьеит,
Ҳақәрахь ҳнеихьан еипҧш, ҳаиқәшәеит.
Уара ушынхеит, саргьы сшынхеит.
Иаҳҳәо ҳақәымшәо ҳаанхеит.

Гәалашәарақәак ҳазцәыртцит,
Ҳқәыпҧшра амҩақәа ҳнырнысит.
Рышьҭа ҳхылан ҳапҧшаауан,
Уа угәы пшаауан, са сгәы пшаауан.

Ҳагәқәа еибарпшааува ҳаишьҭан,
Ҳазхьымзаз мҩа харак аҷ ишьҭан.
Ех, уи амҩа шьҭа ихаран.
Уара ухаран, саргьы схаран.

Уара ухазын, саргьы схазын.
Ҳара аҙәаҙәала ҳхаз-хазын.
Уара – уабын, саргьы санын,
Доусы ҳҭаацәарақәа батәын!

* * *

Еснагь уқәзароуп мҩакы,
Инаҙарцаз угәҭакы.
Ашьха укыдла – ихәнатәхар,
Мҩа харак ахь ицатәхар…

Ҷьара укаҳаит, ҷьара убҕалт,
Ҷьара цәкьарсҭакгьы унхалт.

Аха икамҳароуп угәы,
Инаҙарцаз угәҭакы!

Угәы иамыхәогьы ҟалап,
Угәы пызжәашагь уаниап,
Дупырхагахап аҙәы,
Дутцашьыцып даҽеаҙәы.

Аха, иучҳароуп урҭ зегьы,
Мап, ухьамтцроуп, аказы!

Шьапҷаршә уиҭазар аҙәы,
Упеипш дацхраахп даҽеаҙәы.
Апсшәа иаҳәа, апсшәа зҳәаз.
Уитцымшьыцын зыхьз газ.

Уқәпаларуп, иқәпатәхар,
Аҷьа убароуп, ибатәхар.
Мамзар ус мариа ҟалом,
Уштәоу угәҭакы наҙом.

Еснагь уқәзароуп мҩакы,
Инаҙарцаз угәҭакы,
Пхьаҟа ацара ауанатцы,
Ухьамтцан ушьҭахьҟа бзанцы!

* * *

Уа, шьыжьбзиа! Ҳаицапылап,
Амш лашара – шьыжьнатцы.
Уа, мшабзиа! Уа, хәлабзиа!
Апсшәа ҳагымхааит бзанцы!

Ҳагәқәа бзиа, ҳамшьҭа бзиа,
Ҳамш ҳаҧылааит ес-шьыжьы.
Ҳусқәа ратқыс ҳамч аиааиуа,
Ҳадгьыл иақәлахааит ҳабжьы!

Ҳәоу еиқәшәала, зегь ҳаҙәыкны,
Ҳаицаҧылахп ҳамш хааны.
Амрагь ҳаигәыргьап, иаҳҳыкны,
Иаҳҳашеишеип ҳарпҳаны.

Уа, шьыжьбзиа, аҽыза бзиа,
Ақәла бзиа, аҭынхагьы...
Уа иаҳпеиҧшыз, еснагь абзиа.
Абзиа шәақәшәалааит зегьы!

* * *

Сбызшәа агәеисыбжь ахьыснырыз
Саб игәара сыҽнаҷоуп.
Ацха ҙыхьеиҧш слымҳа иахьҭасыз,
Сышьха қыҭа агәаҷоуп.

Сан лкыкахш иадыскылаз,
Сҟарҟы зырхәыхәызгьы иароуп.
Схәышҭаара мцаҷ ақәиц зхылтцыз,
Уи сразҟы лаша – сбызшәоуп.

Сара сҙыхь хәыҷ еитцысхызгьы,
Абжьы иахылтцыз – уи сбызшәоуп.
Са сгәы итцхоз, сажәа зласҳәаз,
Сҷахәырҳәага уи сбызшәоуп.

Сҟарматцыс хәыҷ – сашәа еихымсыҵь,
Сгәырґьаҷҳәаша – са сбызшәа.
Са схәарбґьыц ҷа – схьаа ртәага,
Убжьы хаала ашәак сызҳәа!

Уа уансымам,- са сыгәнаҳауп,
Уара уда,- са сзатцәуп.
Иқәсхуазеи усҟан сыдгьыл,
Бызшәада, Сыдгьылгьы ҷаҳауп!

АЗӘЫК ҲӘА ДҽАГЫЛАН...

«Ты другом был надежным, верным,
Опорой был всегда для нас,
И если день казался серым,
С тобою светлым становился он...»

(Арҭ ацәаҳәақәа аагоуп, ақәрахьымҙа,
машәырла иҭахаз Елҟан Едик-ипа Ҳашыг
атцара ахьитцоз Нижегородсктәи иреиҳау
арратә тцараиурҭа аҷынтәи иаашьҭыз,
ихьҙала иҽыз астатиа аҷынтәи.
Уантәи аҳәара иҟартцаз ала уи кьыпхьын
«Руспублика Абхазия» 2009 ш. № 142 аҷы).

«Амца дақәутцар дбылуам» ҳәа ззырҳәоз,
Уакәны уҽагылан, уеилҟьан уамашәа.
Уаб дузгәдуун, уангьы дузҙатәуан,
Уаҳәшьцәа дуқәа ицон ухатцкы!

Уабиҧазатцәын азы, иухҙыҙуан узхылтцыз,
Ушьапы нкыдҟьаргьы, ирбон уамашәа.

Иабардыруаз усҟан «рхы ҧены» ишырбоз,
Ушқәыҧшӡаз уиаҵәахә шцоз инҭашәа.

Ашкол уаналга, уныҳәа-уныҧхьан,
Иреиҳау аҵарахьы уршьҭит уҭаацәа,
Ргәыҕрақәа зегьы здырҳәалоз уа уакәын,
Ушәҩыкны урзыҟаларц иҳәон Анцәа.

Маҷӡак шугыз, уалгарц уҵара,
Ҧсшьара мышқәак рзы аҩныҟа ухынҳәит,
Узхара иузымбо, рызхара урзымбо,
Аҧсшәа еибыҳәо, шәнапқәа неикәшәыршеит.

...Мшымыждак азы, маҷк аатҵхьаны,
Уҩызцәа урыцны унҭытҵит аҽны.
Машьынала шәыҟан, Аҟәаҟа шәцон,
Шәқәыҧшцәамзи, шәқәыҧшрагь ласуан.

Уахьынтә мҩабжарак шәааихьан еиҧш нас...
Иҟалаз ахлымӡаах, уқыҭа иахыст,
Уҩыза гәакьагьы уаҟа дҭахеит,
Шәыҧсҭбара акакәхеит,
шәыҧсҭбара еизакхеит.

Уашҭа ҧшӡа, уаб иашҭа «Радеда» иазҧшыз,
Уажәы – ушьҭан дааиуеит ҳәа абар ишузҧшыз,
Шықәсыла еиқәырхо иааргоз ухәшҭаара,
Еимгеимцарак иалагӡан инҽыцәааит убра.

Аӡәык ҳәа уҩагылан, аӡәык ҳәа унҭашәеит.
Ҩажәа шықәса заҵәык аҧсҭазаара уахьӡеит,

Иахьа иухагылоу ахаҳә хьшәашәаҽ,
усахьа лашоит.
Уздыруа зегьы ргәаҵаҽ,
ушқәыҧшӡоу уаанхоит!

ҬАГАЛАН

Ҭагалан «бзиала» ҳәаны,
Иаҳҧырҵит «аҧсшәа» наҳәаны.
Аҵла рымахәқәа цәҳәны,
Игылоуп дара иҧхашьаны.

Арахь иаҳзыннажьт акыр,
Ибрақьаҭуп ашәыр-ақәыр...
Аҩы аччаҳәа еилашуеит,
Ауаҭка аҵыс ахы хнаҵәоит.

Аҷьынҷьыхә, аҵәа, аҳа,
Амандарина, алаҳарҩа,
Аҧсуажь иалху ақалмышь,
Ашәырқәа иреиҕьу, аматҵмыҷь...

Ахәырма хьҩежьха иуҽҧхаауеит,
Хыхьынтә амахәқәа зазоит,
Уи аганаҽ аӡынҵәа...
Ибрақьаҭхеит зегь сынтәа.

Аҟабақ жәы, еимыҷҷо,
Агәҭа ҩежьӡа, иуҽаҷҷо.
Иаваргылан араса,
Акакани неилаҧса...

Атама, аԥҳәа, аԥҳәаса,
Ашәырзы рылтцоит, ихааза.
Зышхәыс ижә, азба уакыр,
Иаарты усҟан «умаакыр»?

Аутратыхқәа: ахәсхәа, ацыш,
Ацьыктцәатцәазы иааныжь.
Урт зырто зегь ргьама хааup,
Апсуа чысқәарԥе ихадоуп!

… Абас зегь рыла ҳнеиқәыршәа,
Абас зегь рыла ҳааиқәыршәа,
Тагалан «бзиала» ҳәаны,
Иаҳпыртцуеит апсшәа наҳәаны.

* * *

Иҳашәнатцазаап «ахамы»,
Иҳақәнауитаз асырҳәы.
Ҳа ҳаитцасуа, ҳахьтакит,
Асы илеиуаз ҳтанакит.

Аха ҳаигәыргьон хәычтцас,
Асы еигәыдаҳтцон ҳаивас.
Ахьтагь пшьшьала иҳахнацон.
Ажәфан хыхьынтә «илагон».

Сақә-сапыншәа «илагон»,
Ҳара ҳгәыргьон, ҳаилагон,
Ҳақәра ҳашьтахьҟа иаанхон,
Ххәычзахазшәа ҳгәы иабон…

АИААИРА АШӘАХӘАЛА

Аиааира ашәахәала,
Ҳаиқәырхоуп иахьа,
Аиааира ашәахәала,
Ҳаиқәгәыргьоит фапхьа.

Ҳкаршәрақәа, ҳхәы пшзақәа,
Разнышшәа иқәтцоуп.
Уртқәа зырлашо,
Аиааира ашәахәоуп!

Ҳапсуара, ҳаламыс,
Ҳашәа, ҳбызшәа
Ирықәпхоит, ирхалашоит
Аиааира ашәахәа.

Ҳхәыштаара амцақәа,
Иааирала ирпҳоуп.
Ацпхьқәа ирхылтцуа,
Аиааира ашәахәоуп!

15 шықәса ахытцуеит шьала иқәабоу,
15 шықәса ахытцуеит ҳиааира ипшьоу,
Шәфыла, зқьфыла рыпсы зыхтынтцоу,
Ҳаибашьцәа адауапшьқәа, ргәала ирпҳоу.

15 шықәса Аиааира мфа,
Ҳаныланы ҳцоит.
15 шықәса ҳнеидгыла,
Аиааирашәа ххәоит.

Иҳауит Ахьԥшымра,
Ишьҭызхыз ҳалша,
Адунеи зегь иахытҵәеит,
Ҳахьыз-ҳаԥша.

Аиааира мҩала,
Еснагь ԥхьаҟа ҳцоит.
Аиааира ашәахәала,
Ҳбираҟ ԥырԥыруеит.

УЛАША-ЛАШО

Владислав Арзынба ихьзынҩалоуп

Улаша-лашо, умра лашан,
Ууаҩы лашан, утҵеи лашан,
Уҳазгылеит уаԥсаны, –
Хылеи хшыҩлеи уеиқәшәаны.

Ужәлар гәакьа унарԥызаны,
Иахьцәыргатәыз инцәырганы,
Амца шыра иналганы,
Ашәарҭара инавганы,
Ухы-уԥсы нарыҭаны,
Унархагылеит ухаданы!

Уара иулишеит Аԥсҳара,
Ужәлар ԥхьаҟа ргара.
Уара иулишеит Анцәара,
Еснагь уԥшуан азы хара!

Зыжәлар рҵеира иацсахаз,
Зыжәлар ргәеисыбжьы заҳаз,
Уҟан, уҟоуп, уҟалоит,
Умра лашан уаҳҳаԥхоит!

* * *

Сара сааԥынра наскьеит.
Сышәҭ афҩы хаагьы канʒеит.
Сшьац иаҵәарагь хыблааyеит.
Сытҵла абгьыцқәа каԥсауеит.

Сҟарматҵыс абжьы гаʒом,
Ашәаҳәабжь саҳаʒом,
Исҿахәытҳәытуам аԥшагьы,
Са сгәы сдырхьуеит арҭ зегьы,
Сықәрахь снеизаап, нас саргьы!

* * *

Адгьыл иқәкьасуеит ақәа,
Ишәшьуп ажәҩан алақҵа,
Имацәысуеит, идыдуеит,
Ԥша цәгьак ууеит, итҵәаауеит.

Атҵла рымахәқәа хыжәжәоит,
Абгьыжә ҩежьқәа еизнаҳәҳәоит.
Иахьак ҳамш агәы ԥыжәжәоит.
Ацәгьеи абзиеи еилнаргоит!

* * *

Аʒын ацашьа иақәымшәеит.
Ира атәала аҽарцәгьаʒеит.

Адгьыл сыкгьы нықәнаршәшәеит.
Аха сышьҭа анымлаʒеит...

Ус, нас амра нцәыҭаҷҷеит,
Ааҧын иааиз, иахәлаччеит.
Аʒын хьаҭт, аҽаҭәахит.
Асгьы ашьацра инылаʒҭит!

АҦСНЫ АҦА

(Ихьʒынҩалоуп раҧхьатәи Аҧсны ахада Вл. Г. Арʒынба)

Зҭоурых ʒыблыра хьааны
изқәыҕәҕәоз,
Зыжәлар ргәеисыбжь иааигәаны
изаҳауаз.
Рҽахәы анҳәатәыз, зыбжьы ҽаца
газ,
Милаҭк ҳасабла адунеи
ҳазырҳаз.
... Ҳлымҳақәа кыдын, ианбагои ҳәа
ибжьы,
Убасҟан иааҳалаҩт иргыло
ухәы-ужьы.
Зыбжьы ҽаца - Аҧснытәи аʒыхь еиҧш
ицқьаз.
Зыбжьы ҽаца – хәырбҕьыцны ҳшьа – ҳда
зырҧхаз.
Ишьам дгьыл Аҧсны зегь игәыҭаҳәҳә
икын.

Иҧсадгьыл абзиабара дышьҭыхны
дакын.
Ицын ҳаҧхара, ицын ҳдоуҳа,
Ицын ҳныхахәқәа – рылҧха-ргәаҧха!
Ҳаҧсадгьыл, ҳ-Аҧсны дгьыл гәышҧыла
ианхьчатәха,
Аҕа хәымга иҽагылара,
ҩаҧхьа ианаҭахха...
Ҳажәлар рҭеи лаша, ҳ-Аҧсны Ахада,
Дыҧсҽыхыҩха даақәгылт-
Абраскьыл ихаҭа!
Иқәкьасуан рҩаштҭас, ҳадгьыл ашьа,
Убасҟангь ирыцын ҳ-Абраскьыл ихыҧша,
Иажәақәа рыцын, ʒыхьшәа иахәон,
Иажәақәа рыцын – рымчқәа арҕәҕәон:
«Сашьцәа, афырхацәа, Аҧсны аҧацәа,
Шәнеибац! Шәеиҭамхан, дҳацуп Анцәа!
Агәра ганы сыҟоуп, ҳаиааиуеит,
ҳаиааи!
Жәҩахыркны ҳаидгылоуп нхыҭааи
ҳареи!».
...Башаʒа икамҭәеит нас,
ҳаҷкәынцәа ршьа,
Башаʒа иқәымҭәеит ҳадгьыл
ашьа,
Рыҧсы цқьала иҽырхуаз, ҳ-Аҧсны
дгьыл еиқәхон,
Ҳалаҕырʒ еиқәҳәалан - Аиааира
ҳазҧшуан!
Иааирала ихыркәшан, Аҧсны
алахьынҭа.

Ҳҵеицәа иҽырхуан, рыҧсы
нахҭынҵа.
Ҳалаҕырӡ артҵәыҕьуан ҳадгьыл ада,
Ҳшьам дгьыл, ҳ-Аҧсны дгьыл иҳамам зда!
Илшаӡаз рацәоуп убасҟан ҳхада,
Илаиҵаз ажәла иахылҵт
аҟата.
Иара ибзоурала ҳиааира
еиқәырхоуп,
Иара ибзоурала ҳахьҧшымра
азхаҵоуп!
Зыжәлар рыҧхара, згәы аҧхараҽ
инхаз.
Зыжәлеи зыхьӡи зҭоурых
иазынхаз,
Ҳҵеи лаша - раҧхьатәи Аҧсны Ахада,
Наӡаӡа иҟаз ухьыӡ -уҧша!

АҦСҬАЗААРА ССИРУП!

(Ҳахьҧшымреи, уи ҧхьаҟа изгараны
иҟоу аҽари ирыхьӡынҩалоуп!)

Аҧсҭазаара ссируп,
Аҧсҭазаара ҧшӡоуп,
Ҳацуп, иҳацуп,
Акалашәа ишоуп!

Иссируп шьыжьыла,
Аӡаӡа анкаҳәуа,

Ашьац иаҵәараҽ,
Адәыкрын аназҳауа.

Аҳауа зҩыдоуп,
Ицқьоуп, иласуп.
Ҧша хаакгьы асуеит,
Уигьы разуп.

Ааҧынтәи қәакгьы,
Ашьац азнарҳауеит,
Уахьынаҧшлакгьы,
Угәы азҳауеит.

Аҧсабара хәыҭхәыҭуа,
Маӡақәак рҳәоит.
Аҵарақәа ҷырҷыруа,
Рашәаҳәабжь гоит.

Ҳадгьыл уарҳалшәа
Иқәҵоуп, ииаҵәоуп.
Аҧшӡараз иршазшәа,
Иахылҵуа шәахәоуп.

Ҧарҧалыкь ссирқәак,
Рымҵәыжәҩақәа рҟьоит,
Улаҧш рыхьӡаанӡа,
Аҳауахь иҧроит.

Ҳашьхақәа ирыҵхәраа,
Илеиуеит аӡыхь,

Ҳаҧсҭазаара ссируп,
Иҳазҭои агәыхь!

Аҧсҭазаара
ссируп!
Иатҷоу рацәоуп,
Инагӡаны издырхьада,
ҧыҭкгьы маӡоуп!

АМРА

Амра жәҩан ахьтә икаҧхоит,
Ацҧхьақәа адгьыл иахьнагӡоит,
Ҳдунеи уи ала еиқәырхоуп,
Ҳдунеи уи алагьы ирҧхоуп.

Амра – ҧсҭазаароуп зегь ҳзы.
Амра – гәыҒырҭоуп ҳа ҳзы
Амра, амра уаҳхаҧха,
Ҳадгьыл, ҳажәҩан еиқәырха!

* * *

Иамуит, иамуит, иамуӡеит,
Сгәы иҭаз аҳәаха смаӡаӡеит,
Сыхаа, сыхаа, сыхаара,
Усыцәцеит нас, ахара!

Иамугәышьеит, иамуӡеит,
Уа угәы иҭазгьы узымҳәаӡеит.

Ухаа, ухаа, ухаара,
Дузыҧшгәышьоуп ахара.

Ирлас, ирлас, ирласны,
Мчык сагоит исыханы,
Ҳахьеиқәшәалоз зны-зынла,
Ацха ӡыхьаҽ - ҳамала.

Сыбла, сыбла, сыблақәа,
Сылабжышқәа нхытҷәалоит.
Ушьҭа, ушьҭа, ушьҭақәа,
Сырхыҧшыло сҽынасхоит.

* * *

Сыцәа ҟьалаӡеит уахак,
Исыцрасит мцақәак,
Уа сҭаҽарҳәазшәа ҳаҧык,
Ҧсцахак сырҭом маӡақәак.

Ҽаҳа- ҽымҭроуп адәахьы,
Инеихьеит атҷых агәахьы.
Аха сзыцәаӡом уахак,
Ҧсцаха сырҭом маӡақәак!

* * *

О, шәабаҟоу, сажәақәа,
О, шәабаҟоусашәақәа,
Шәара ишәыцуп-
сгәыҒрақәа.

Шәара ишәышьҭоуп схәыцрақәа.
Шәымч ду саҳәоит,
исыгымхарц,
Шәгәы аԥхара
сымыжәдарц.
Сыхәра хәшәыс
шәазыӷаларц,
Шәхәырбгьыцны
шәысзыӷаларц!..
Са сзыргәыцуа сажәақәа,
Са сзыргәыргьуа сажәақәа.
Шьардаамҭа шәсыгымзааит,
Шьардаамҭа шәсымазааит!

Санықамгьы шәыӷазааит,
Суасиаҭ шәҳәартә шәысзыӷалааит,
Шәымчра сыдгьыл иақәлахааит,
Сара кәырбанс сышәзыӷалааит!

* * *

Зегьы иаҳҳагылоу, иаҳзеиԥшу
жәԥаныk ауп.
Аха ҳаиԥшым зегь, уи атцаӷа инхо.
Зегьы иаҳзеиԥшны иҳақәыпхо,
мракоуп.
Аха ҳаиԥшым зегь, уи зқәыпхауа.

Заӷа ҳхычҳзақәозеи, ауаатәыԥса
уҳәеит ҳәа.
Азәаҙәала, хазы-хаз ҳаушар,

Аха ҳазегь ҳнеидгылар, ағьараҳәа,
Иалшоит ҳдунеи еиқәхар!

* * *

Дарбан гәатцәыжәпоу
Изҳәаз нас, абас:
«Санԥслак, илеиааит
ахаҳәгьы…».
Дуԥхьаҙар ӷалома нас,
уигьы аҙәыс?
Ҳилаҙон зынҙа дымиҙаргьы!

* * *

Сахьынҙаӄоу, усгьы сыӄоуп,
Сыхьз рымҳәаргьы салаҙоит!
Аха санықам ҳәа акы нсыжьроуп,
Мамзар зынҙа сынцәытцаҙоит!

ИАҲУАЛУП ЗЕГЬЫ…

Аԥсадгьыл аҿы аӄазаара,
Аԥсадгьыл аҿы аԥсра,
Аԥсадгьыл азы акзаара,
Уи аматц аура…

Исуалуп, иууалуп,
Иаҳуалуп зегьы,
Аԥсадгьы абзиабара
Шәацәхьамтцын, аҙәгьы!

Уԥсадгьыл уԥсы адкыл,
Уан леиԥш иба.
Игәыдкыл, ихыдкыл
Ахатцкы-ԥсацкы уца!

Араҟа уаԥшәымаз,
Араҟа унха.
Араҟа узхылтцыз,
Рыхьз еиқәырха!

Араҟа ухәштаарамца,
Имыцәартә еиқәтца.
Иухылтцыз, ирхылтцыз,
Апсуара дыртца!

Араҟа уашәақәа,
Бзиа ибала,
Хатәы бызшәала,
Шәа-хаак ҳәала.

Араҟа, Араҟа,
Сраҳатуп саргьы.
Сиит нас Араҟа,
Сагьԥсыроуп Ара!

ИАЗХАТЦОУП АХЬЫԤШЫМРА!

Апсуа иатәеишьеит Анцәа
Ихазы иалхыз Аԥшьа-тып,
Убри аахыижьтеи еиқәырха,
Иааигәоит апсуа изқәатып!

Ех, уи дақәыршьхьаз шаҟа,
Шаҟантә дахыбааз иԥсуа дгьыл,
Изныкымкәа агәы нтыԥҟа,
Иргарц ршәақь шьхәа надыргыл:

Ашьха ихытцуан аимтцәацәа,
Мшынла изхытцуан атырқәцәа.
Мрагыларахьтә – Апсахцәа
Қырттәылантәи – ачарҳәаԥцәа.

Апсуа идгьыл имаркуан.
Апсуа идгьыл дақәыршьуан.
Иара итәы дахырбаауан,
Аха Ҳазшаз дихылаԥшуан…

Иахьа иҷыхуп имчала,
Апсуа итәыла гәыкала.
Еиқәырхоуп нас Иааирала,
Иазхатцоуп уи Хьԥшымрала!

АЦӘГЬАҲӘАԤ

Махәи -тцыси еиқәлыртәом,
Уҳәан-сҳәаназ даапсазом.
Ашьха дхалоит, ихәнатәхар,
Арха еимылдоит, еимдатәхар.

Ԥыцьа ааинаалар ҟалазом,
Цәгьак набжьылымҳәар ауз̌ом.
Уа утәы, са стәы, зегь ртәы,
Изырҽеиуада лара лтәы!

ДЫҞАНАҬ, ДЫҞАН

Дыҟанаҭ, дыҟан.
Дуаҩын, дынхаҩын.
Иҧсадгьыл азы дыҟан,
Уи азы дматҵуаҩын!

Дқьиан, дламысын,
Доуҳала дыцқьан.
Дуаҩышәан, даамсҭашәан,
Зегь рыла деиқәшәан.

Иразра игәытцаҳәҳә,
Ирзишон игәы.
Иахылтцуаз аҧхара,
Ирхьигʒон зегьы!

Дыҟанаҭ, дыҟан,
Дымҩаст ишихәҭаз,
Ауаҩра Ду илан
Ишьҭахьҟа инхаз!

* * *

Уаачырҷырын, ункабеит,
Сгәы урҷыхаанʒа усыцәцеит.
«Сыжәтцыс» бжьы хаа уццакцәеит.
Уахьцаз уаҳа умхынҳәʒеит.

Са сыҧшуп, иахьа, уатцәы…
Сгәыҷра иацуп уа убжьы.

Издыруада мышкызны,
Исаҳахыр – уҷыҭыбжьы!

* * *

Ауарҳал шьацраҷ
Иҧҟыш-пҟышʒа,
Ашьыжь-заʒа уа инкашит,
Исымбацыз ҷыцк збазшәа,
Са сгәы азхьааua сназыҧшит.

Бырлаш-заʒа лаҕырʒушәа,
Уаҟа сгәатца инҭашит,
Иаргамоушәа, имаʒоушәа,
Акы ацәаара снахьаҧшит!

АҦСРА МЧЫДОУП АРАҞА…

Аҧсра мчыдоуп, уара уҷаҧхьа,
Сыдгьыл, иулалом ахы.
Сара схырхәоит уара уҷаҧхьа,
Сыдгьыл уақәиҭуп ухы!

Утцеицәа гылоуп ижәҩахыркны,
Нас узцәшәозеи? Мап, акгьы.
Амра ухашеишеит иухыкны,
Умчра иацлеит иаҳагьы!

Са сгәы ҭынчуп сыдгьыл гәакьаҷ,
Араҟа сацәшәаʒом аҧсра,

Еиҳау арбан ушьам тәылаҿ,
Угәы рҭынчны анхара!

Апсра мчыдоуп уара уҿаԥхьа,
Сыдгьыл гәакьа сыхьҟәыршәа,
Еснагь исыцуп уара улԥха,
Нас сышԥацәшәои сара апсра!

* * *

Рышьҭа схылеит цәаҳәақәак…
Иреиҧу срышьҭоуп ажәақәак…
Урҭ уахак сасра истоуп,
Исышәҭа ҳамҭак – шьҭа иаамҭоуп.

Игәышьҭыхгоу ажәақәак…
Узырхәыцша цәаҳәақәак…
Ақәыԥш инаало – игәы ҟазҭо,
Абырг игәы иақәшәо – игәаԥхо.

Ахәра уаур – изырҧьо,
Апсҭазаара угәазырԥхо,
Ацәгьа уақәшәаргь узҭәахуа,
Ҳәоу еиқәшәала унзырхуа.

Ажәа – сыхәштаара еиқәзырхо,
Ажәа – ҳҭеира ирзынхо.
Сажәа – сыдгьыл, Абызшәа,
Сажәа – сыбызшәа алша.

Игәырҧьаҿҳәашоу ажәақәак,
Игәышьҭыхгоу цәаҳәақәак,

Рышьҭа схылан сеимдаауеит,
Рышьҭа схылан снаскьауеит…

Исымԥшаакәан сгьежьӡом,
Исымбакәангьы схынҳәӡом!
Сажәа – сбызшәа еиқәнархарц!
Сажәа – ашәа арҿиарц!
Сажәа – сыдгьыл иазынхарц,
Сажәа – сышьҭахьҟа инхарц!

АРҨАШИ АЗЫХЬИ

Игәамҭ-хамҭуа, ахаҳәқәа еидкшало,
Рҩашк леиуеит аҿарҧьы,
Ахаԥыцқәа еихыкшало,
Уқәнаргылом уи абжьы!

Мшык цәгьахаргьы, агәам-самқәа,
Еиднаҳәҳәалоит, ихәашьуп.
Уаҩ дызнеиуам ааигәа-сигәа,
Гәаҧла еснагь агәы еилашуп.

Уи уахьнавсуа, абахә итҳәраа,
Зыхь хәычқ леиуеит аҿырҭынч,
Уԥсы унаршьоит, иарҧоит ухәра,
Унатәар нас, уаҟа ҭынч.

Аҿцәырнагом иара ахала,
Агәы акалангьы иубаӡом,
Аӡыхь леиуеит ашьшьа-шьшьаҳәа,
Уи ахаангьы итабаӡом!

АМЗАҬӘЫМҬА!

Амзаҭәымҭа, амзаҭәымҭа,
Амзаҭәымҭаз цәгьа исгәаԥхоит.
Сара сҭәымҭа, уара уҭәымҭа,
Ҳара ҳҭәымҭақәа еиқәшәоит.

Амзаҭәымҭаз сажәа гәылҭәааит,
Сашәа гәылҭәааит иаҳагьы,
Саргьы сҭәымҭа саатагылеит,
Усымзаҭәымҭахеит уаргьы.

Амзаҭәымҭаз сусқәа хирхеит,
Сажәеи сашәеи еилаҙеит,
Амзаҭәымҭа самцахырхәеит,
Сара сгәыԥрақәа наҙеит!

Амзаҭәымҭа, амзаҭәымҭа,
Амзаҭәымҭаз цәгьа исгәаԥхоит.
Сара сҭәымҭа, уара уҭәымҭа,
Ҳара ҳҭәымҭақәа еиқәшәоит.

Амзаҭәымҭа, амзаҭәымҭа,
Ажәѡан гәылҭәааҿы унхоит,
Уара иухылҭуа алашара,
Адунеи зегь иахьнагҙоит.

Сара сҭәымҭа, сара сҭәымҭа,
Сара сҭәымҭагьы сгәаԥхоит,
Саргьы исылшо ахәаҷала,
Сыдгьыл гәакьаҿы сынхоит!

АРҬЫЗБЕИ АҨҲӘЫЗБЕИ РАШӘА

Арҭыс: Сыбзыԥшуп, уа сыбзыԥшуп,
Бааигәа сыҟазарц сҭахуп,
Иреиҧу сажәа ба ибызкуп,
Бара бажәагь сазыԥшуп.

Аҧҳәызба: Сузыԥшыми, сузыԥшуп,
Иуҳәарызеишь ҳәа сыԥшуп,
Аԥхьа ажәа уара иутәуп,
Аԥсуаҭас нас ус иаԥуп.

Еицырҳәоит: Ҳаизыԥшыми, ҳаизыԥшуп.
Ҳгәы итыхо ҳажәақагь еиԥшуп.
«Ааи» ҳәа еибаҳҳәап иахьа абра,
Иԥаҳҭәап ҳчаргь аҿҳәара.

Ҳаизԥшра башаҙа иҟамлеит,
Ҳаизԥшра ачҳара аҭаххеит,
Ҳаизԥшра иаман аҭыхәтәа,
Инаҙеит ҳҟәыԥшра алахьынтҵа!

Аѡызцәа: Еизыԥшызи шаҟа тҳы
Еизыԥшызи шаҟа мшы,
Еиқәшаҳатхеит урҭ иахьа,
Иԥыртҵәеит ачара аҿҳәара.

Ҳарзыԥшып, нас ҳарзыԥшып.
Еибагаанҙа ҳаарзыԥшып,
Уаҟа ачараҿы ҳаиқәшәап,
Аԥсуаҭас ҳшәаҳәап, ҳкәашап!

САБ ИГӘАРА - САҲҬЫНРА!

Ааигәа – хәыцрақәак сызцәыртцит.
Ааигәа-гәҭыхақәак сыртәыртәит.
Сҽаԥхьа иниаст са схәычра.
Саб игәара - саҳҭынра:

Ф◌ык ахшаара абра ҳрааҙеит,
Ф◌ык ахшара абра иҳазҳаит.
Ҳани ҳаби нхацәан,
Ҳара ҳзыҳәан дара нцәан.

Ԥсуаҭасла абра ҳрааҙеит.
Ԥсуаҭас абра иҳазҳаит.
Саб ичеиҵыка ҭбааҙан,
Гәыла-ԥсыла сан дразҙан.

Рысас-гәашә еснагь иаартын,
Зегь рзыҳәан ргәы аартын.

Ҳашҭа ҭбараҽ хәылбаҽхала
Ҭаацәашәала ҳнатәалон,
Ҳгәы ҳарҽыхон еснагь ашәала,
Ԥсуа шәахаақәак ҳҳәалон.

Ҳан дҳазҙатәуан, ҳаб дҳазгәдууан,
Ргәы ҭгәыргьаауа иаҳзыԥшуан,
Ф◌ык рыхшаара убра ҳнеидтәалон,
Лафла аамҭа ҳгон.

◌аԥхьа иса◌схьоу зегь срызхәыцит,
◌аԥхьа иса◌схьоу зегь сыртәыртәит.

Сҽаԥхьа ииаст са схәычра,
Саб игәара – саҳҭынра!

* * *

Уара узхагылоу уускәа наугҙар,
Сара исҳәаз сажәа насыгҙар,
Ах◌ыктәи, аԥшь◌ыктәи,
Ашә◌ыктәи убас,
Зегь ҳаиҵҽакны ҳҳәоу еиқәҳаршәар,
Аган ҳеавакуа, хан-ханы
ҳмеихар,
Издыруада, убасҟан Ҳаԥсадгьыл
еиқәхар!

* * *

Уара иумоу датцашьыцуеит,
Сара сызлаҟоу ила ҭнахуеит.
Ладантә дахуеит, ◌адантә дахуеит,
Амал дутцәҟьа уи «иааирыхуеит».

Дынхоит, дынтцоит акгьы игым.
Ифоит, ижәуеит хьаакгьы имам.
Аха ҽыцк анудибала…
Усҟан итынчра еилагоит.
Иааиоуаанҙа ихы еилаԥсоит.

Абас дыҟоуп уи аҙәы,
Еснагь игуп иара акы…
Уи зегь реиҳа ихадоуп
Хьҙысгьы иамоу - Ауа◌роуп!

АХЬЫШЬҬРАХЬ

Зыԥсадгьыл иаҟәыгаз,
зыԥсадгьыл иахыбааз,
Ҳашьцәа атәым дгьылаҿ
зуаз ашәа зҳәаз.
Шәаамҭа шцахьоугьы,
Шәышықәса ишреиҳаугьы,
Шәа шәыдлаԥса ҳахәрақәа,
Еимамлацт, имгьацт!

Уа тәымцьара ишәхылтцыз,
Шәыхшаара ирхылтцыз,
Шьам дгьылда иааҙаз,
Зыдлаԥса ҳгәырԥоз,
Збара ҳахгәаҟәуаз,
Заара ҳаргәаҟәуаз,
Дареи ҳареи шәыԥсы цқьақәа
Ицҳаны инҳабжьалт!

Уи ацҳа иқәланы
рҿаархеит шәдаркыц,
Шәызхара ишәзымбаз,
шәыдгьыл иқгьацарц…
Ицәахьаз шәхыштаарамцақәа
Ԥаԥхьа еитеиқәыртцарц,
уи нас имыцәаҙо,
ԥхара дук ахылтцырц,
итабаз шәзыхьқәа
рхьышьҭрахь идыргьежьырц,

Шьҭарнахыс, ҳаҙәыкны
Ҳадгьыл ҳаицыққгьацарц!

СҚЫҬА

Сара сқыҭа-ԥсыуа қытоуп.
Сара сқыҭа-ишьха қытоуп
Ицқьа ҭыԥуп, иԥшьа ҭыԥуп
Ԥааимбарҭыԥуп, сызқәаҭыԥоуп!

Сара сқыҭа – ахацәа рқытоуп,
Сара сқыҭа – Кьагәа иқытоуп
Ахатца ихатца - ара дахьизоуп.
Ахатца ихатца ибжьы ахьгазоуп.

Уи ибаҟа абраҟа игылоуп,
Абиԥараз дгәаларшәагоуп,
Сара сқытаз уи дбаагәароуп,
Иара иԥызцәа атцеи иилароуп!

Сара сқыҭа ԥхьа ицаларoуп,
Иԥшҙахароуп, еизҳаларoуп,
Апсуа гарақәа цыслароуп,
Ахәыч иччабжь галароуп.

Сара сқыҭа-ԥсуа қытоуп
Сара сқыҭа – ишьха қытоуп
Ицқьа ҭыԥуп, иԥшьа ҭыԥуп
ԥааимбар ҭыԥуп – сызқәаҭыԥоуп.

АЖӘА

«Ажәа жәӷысуп, гәырҷьаҿҳәашоуп».
Б. Шьынқәба

Ажәа ҧшӡа, ажәа хаа, ажәеинраала
Ажәа ҟәыш, зымчра акралшо еснагь
Ажәа хырҳага, ажәа гәырдысга
Ажәа ҧсҭаҵага, сашьҭоуп еснагь!
Ажәа-сбызшәа ажәа, ашәа сыҧсы-ажәа,
Ажәа-сыхәрашәа, ажәа – сразҟы!
Сажәа-гәаҧхаран, сажәа-маакыран,
Сыжәлар ргәаҿынӡа исызнагар лассы,
Сажәа – насыҧны, сажәа – ламысны,
Сажәа – разҟымшны иахылҵыр сыҧсы,
Сажәа хәырбҷьыцны, сыҧсадгьыл иақәицны,
Мцабызк ахылҵыр – уиоуп сыгәҭакы!

ҬАГАЛАН!

Ҭагалан уеинҭәыла,
ҭагалан гәырҭәыла,
ҭагалан шьапымшла,
ҳашҭақәа урҭал...

Ҭагалан аҭацамш,
ҭагалан ачарамш,
Угәырҷьаҿҳәашаны,
Ҳашҭақәа урҭал!

Ҭагалан – ҧа гәырҷьа,
Ҭагалан – ҧҳа гәырҷьа,
Ҭагалан ҳаргәырҷьа
Зегь рыла абас...

Ҳгәыҷрақәа ирыцҵа,
Ҳаиҵыҵра иацҵа,
Ҳамчра, ҳалшара,
Ҳгәаҳәарагь нас...

Уеинҭәыла зегь рыла,
Гәырҭәыла, хырҭәыла
Ҩаҧхьагьы ҽаанбзиала,
Ҳашҭақәа урҭал!

* * *

Ашәақәа сыртәыртәит,
Ажәақәа сыртәыртәит,
Сыбызшәа агәыблыра сышьҭых сагаӡеит.
Ахрақәа сырхаргалт, ашьхақәа сырҿаргалт,
Амҵжәҩақәа сырҭан, сыҧрит, са сҧырӡеит!
Агәышьҭыхра сырҭеит, ахышьҭыхра сырҭеит
Агәаҳәара сызҭаз сбызшәа сатәнатәит,
Амра лашара, амза каҧхара,
Урҭ сара сзыҳәа ҽакалашәа иҧхеит!
Амш лашырбага, аҵх хьыцәцаркыра
Аеҵәақәа жәанаҿы ашәақәа рзыскт,
Сыдгьыл лашара, сыҧсадгьыл хазына
Иреиҷьу сашәақәа ҳамҭас иусҭт!

ЗЕГЬ ХАЗЫНОУП!

Ҳбызшәа хазыноуп, ҳашәақәагь
хазыноуп,
Ҳаԥсуара хазыноуп - аҙыхь еиԥш ицқьоу,
Ҳчеицьыка ламысуп, ҳҭасҟәа ламысуп,
Аԥсуа игәыцқьеиԥш еснагь иразу!

Ҳ-Аԥсны ԥшҙа блахкыгоуп,
Ҳаԥсадгьыл бракьаҭуп.
Ақәылаѡ еснагь илаԥш цәгьа зху.
Ҳачқәынцәа фырхацәоуп, гәымшәақәоуп,
дауаԥшьқәоуп.
Ҳахьԥшымра иашьҭоу,
ахьԥшымра зҭаху.

Ҳашьхақәа хьытцәцароуп, илакәу баагароуп.
Ҳархақәа, ҳадгьылқәа бракьаҭра зыгҙам,
Ҳагаҷа иатцәароуп, иԥшҙароуп, иблахкыгоуп,
Ахаангьы ихашҭҙом зныкизбахьоу!

Араҟа ихазыноуп, араҟа зегь бзиоуп,
Абраҟа аԥсуа гәала ирԥхоу,
Наунагҙа сыжәлар араҟа иаԥшәымоуп,
Зҭоурыхи зыбызшәеи шьала еиқәырхоу!

* * *

Сыжәлари сыдгьыли
еимаздо цҳакоуп,

Сыжәлари сыдгьыли
Ирыцәԥхо мракоуп,
Гәык ауп ирызҭоу,
Ԥсык еицырхоуп,
Ҭоурыхк ауп ирымоу,
Уиала еиқәырхоуп!
Сыдгьылаҷ сыжәлар,
Наҙаҙа инхалааит,
Сыдгьылаҷ сыжәлар
рымра ԥхалааит,
Ҳаштақәа ирҭыѡлааит
ҳаԥсшәа цқьаны,
Ҳадгьыл иахыѡлааит
ҳашәа хааны!
Сыдгьылаҷ сыжәлар
раԥсуара еиқәхааит,
Сыдгьылаҷ сыжәлар
ҷеиааит, иҷьацааит!

* * *

Саазқәылаз саамҭа сеиҵаҳауеит,
Сымшқәеи сытцхқәеи цәгьа
срыхҙыҙаауеит,
Исзымҳәакәа инхаз рацәахеит,
Исзымѡыкәа инхаз еиҳахеит!
Сымш умццакын, сытцх
умццакын,
Саамҭа ус баша, униас
умцан!
Исыҭ агәаԥхара, исыҭ
нас алша

Саамҭа, саамҭа уа уоуп
са Сынцәа!
Исараҳа, усхымццакын,
сажәа сырҳәа.
Исараҳа, усхымччан
сашәа еиқәырха!

* * *

Сышьха қыҭа,
сышьха ҙиас
Апсуа игәара - саб иҵьыӈҵь,
ԥхарак аҵоуп,
Ԥхарак ацуп,
Сгәы ахьраҳаҭу,
Сара ҭынч.
Ара сынхароуп,
ара сынҵароуп
Ара имыцәароуп
схәышҭаара,
Ара иҷиароуп,
ара иҧьацароуп,
Сара уаҵәтәи сԥеиԥш,
слахьынҵа!

* * *

Мшы лашароуп,
ҵхы лашьцароуп,
Амши аҵхи еикәшауеит...
Имра ԥхароуп,
Мза каӷӷароуп,

Дгьыли жәԥани еиҷеырбоит!
Ҳа ҳанхароуп,
ҳа ҳанҵыроуп,
Зегь ҳаиҷҷакны ххәоу еиқәшәартә,
Уа умаашьароуп,
Са смаашьароуп,
Дасу иҳалшо ҟаҳҵалартә.
Улԥатцә ԥеироуп,
Сылԥатцә ԥеироуп,
Ҳхыштаарамцақәа ҳдырԥхартә,
Ухылҵ дҟароуп,
Схылҵ дҟароуп,
Ҳара ҳадгьыл ҳазынхартә!

* * *

О, ҳазшаз, ухьышьыргәытца
сакәыхшоуп,
Уа уззылԥхаз, насыԥ лаша
иаҭәашьоуп.
Нас, урхылаԥш, сыжәлар
уама зхазгахьоу,
Ираҭәоушьаз, зыдгьыл ԥшҙара
иақәыҙхьоу.
Рыламысаз урҭ ируҭеит
Аԥшьаҭыԥ!
Зегь иреиҷьыз, уа узы иалхыз
Ацқьаҭыԥ!
Урықәнаҳәеит, шәықәгьаца
ҳәа раҳәаны,
Анхара иалагт, даргьы абраҟа
ргәаҳәаны!

Аџьабаабара, урҭ ацәшәомызт,
иашьцылан,
Ихандеиуан, аҳәи-аҳәи
еицхыраауан,
Аиҳабы-аитцбы ҳаҭыреиқәтцара
рыгымызт,
Аҳәы иҷаԥхьагьы ахыларҟәра
раҭәамызт.
… Аха ишааиуаз ақәылаѡцәа
ҳақәпапеит,
Ҳадгьыл хаара, ҳадгьыл ԥшҳара
ҳамаркит,
Ладантә, ѡадантә, нхытц-аахытц
иҳажәлаҳеит,
Иҳазԥшьаҭыԥу ҳадгьыл гәакьа
ашьақәкьасеит.
Наџьнатә аахысгьы ахацәа-рхацәа
ҳагымызт,
Зыԥсадгьыл азы зшьа казҭәахьаз
маҷѡымызт,
Нарҭаа дуқәа рфырхатцара,
зфырхатцараз,
Абрыскьыл иѡызцәа, ҳажәлар
ирыԥсҷеыхыѡцәаз.
Абри адгьыл ҳа ҳазқәитны
иҳатәоушьаз,
Абас шаҟантә иреиҕьу ҳцеицәа
ақәыҳхьаз…
Иахьа иҷеыхуп уи ѡаԥхьа нас шьала еиқәырхоу
Шәѡыла ҳцеицәа, о зыԥсы цқьа
сакәыхшоу!

Иҟалозар, ҳазшаз суҳәоит, ѡаԥхьа
уаҳҳылаԥшырц,
Даара игәаҟхьоу сыжәлар гәакьа
унрылаԥшырц,
Ираҭәашьа аизҳа-зыҕьра
рыгымхарц,
Ихазыноу рыдгьыл гәакьа
иқәҕьацарц!

АРЦАѠЫ!

Арцаѡы иажәа, иус, ихшыѡ
Деиԥшзароуп еснагь аҷеыѡ
Шьхак даҷалозаргь дымшәауа,
Даҷахаргьы, храк дмырҳуа
Иажәа ԥхылдан иҟало,
Дызҷу иусаҷ дымԥхашьо,
Ииҳәо - ииуа еснагь еиқәшәо,
Изызҳауа аҷар аазо…
Амѡа иашахь инарԥшуа,
Раԥхьа дгылан уи данцо,
Ишьҭа ихылан ианԥшаауа:
Изырымҳәааит - акгьы ҳамбеит,
Уи, ус башаҳа, даапсеит!

УДЛАПСА СЗАЦӘУП

Иахьак сҭацәуп, иахьак сзаҵәуп,
Иахьак хәыцрақәак сыртәуп.

Сыкәша-мыкәша ҽаҳа - ҽымҭроуп,
Иаасыкәыршан - иҟоу ҭынчроуп.

Уи аҭынчраҿ аҳра ауеит,
Сқәыԥшра амҭәыжәѡақәа ԥыруеит.
Сгәаҭаҿ ԥьара мцак акуеит,
Исцәзхьоу сишьҭоуп, сыԥшаауеит.
Абан, ицәаарагь снахьыԥшуеит
Сихьзарц сҭахуп-сыццакуеит.

Зны исзымҳәаз - уажә исҳәап,
Ҳгәалагь ԥшьшьала
аҽеазап,
Иасҳәап - удлаԥса сҭацәуп,
Иасҳәап - удлаԥса сзаҭәуп!

АҨЕИҨШ ЛАША УМАЗ!

Аҧеиҧш лаша умаз стәыла Аҧсынра,
Укаршәракәа, ушьхақәа, уга, уԥшаҳәа…
Ахааназ уҙыхьқәа изқәым ҭабара,
Хараҙа инаѡхьеит ухьыҙ-уԥша!

Уара унцәа ҭыԥуп, уцқьаҭыԥуп убас.
Учеиԥьыкоуп, уламысуп, усхоуп сара ԥсыс,
Сбаагәара, Схьыҭәцара, Спашә, Сара Сдац
Уара уоуп са сыхәрашәа, уара уоуп са схәарбгьыц.

Рхы рыԥсы унадкыл аҭеицәа урыхьчоит,
Рхы-рыԥсы науқәтца еснагь уеиқәдырхоит,

Ршьала уҷырхоит, ргәала удырԥхоит,
Иреиҧъзоу иреиҧъқәоу, ухаҭкы-ԥсацкы
ицоит!
Избанда - рыԥсадгьыл шьамк еиԥш урбоит,
Избанда - рыԥсадгьыл ухьԥшымраз иқәԥоит.
Аҧеиҧш лаша умаз, стәыла Аҧсынра!
Узҭахым рцасҳәагь унеила ԥхьаҟа!

* * *

Имацәысын иаадыдит,
Сшыцәаз сцәырҳаны саапшит.
Аурҭ дәықәлеит иааԥкзаны
Адгьыл бгьыжәла ихҟьаҙаны…

Имза нҭәамҭоуп, насгьы март,
Абас ацамҭаз имақарт.
Аапын - рапхьатәи мзоуп,
Цқьа иаҳмышьццылацт азоуп…

АГӘАЛА

Иарбан хыхьу, иарбан гәыхьу,
Иарбан гәҭыхоу ихьоухьоуа,
Итцаа ҧеханы сгәатца итоу,
Имца қьоуқьадха исыцроу?!

Сызмырҭынчо, ԥсцахак сымҭо,
Мѡак санықәу - сымѡа еихызтцәо,
Уск саҷызаргь сыбла ихгыло,
Саныцәоугьы ԥхыҙла испыло…

Сышьҭа ихымтцуа, сгәатца иҭымтцуа,
Абас наӡаӡа хьаак сзынхоит,
Ари адунеи ду санаԥыртцуагь,
Арахь инсыжьуам - уахь изгоит!

* * *

Алаҳәажәқәа ԥшаауеит, иԥшаауеит.
Шьацқьак иашьҭоуп,
еимдаауеит, еимдаауеит.
Иҟыруеит, ижьышуеит,
Тәамѡахәк ҟартцом,
Арахь имазеиу ҳәа макьана
акгьы рбом.
Шәгәашәҽаныз амарцьа,
ауаѡ ишьа зыжәхьоу -
Алаҳәажәқәа шәҽеырцәышәхьча,
шәааигәара иантәоу!
Рыԥсажә азыхәа ишәмаѡсыр ҟалоит.
Алаҳәажәқәа жьышуеит,
иԥшаауеит, еимдаауеит...!

ҲХАЗЫ АТЦКЬЫС...

Ҳхазы атцкьыс, атәым уаа рзы,
еснагь ҳа ҳразуп,
Ҳхы иагыжь, ҳаԥсы инагыжь
Шьоукы рзы иаҳҭахуп.

Ҳа ҳтәы атцкыс еиҧьушәа,
Иаҳтәым ҳахьыԥшуеит,

Иаҳтцасым, иаҳқьабзым
Ҳнамтцас иаҳкуеит.

Харантә ииаз ҳаицәнымхо.
Ихацкы-ԥсацкы ҳцоит,
Ҳганаҷ игылоу, ҳара иаҳтәу,
датәамбо ҳнаскьоит.

Шәѡык рахьтә аӡәы
ҳбызшәа имаҳар,
Ибызшәала ацәажәара
ҳналагоит, избан?!
Ишԥаҟалои нас, мамзар
уи иаҳаҭыр ҳамбар...
Избан, изыҟамлеи ҳа ҳтәы
ҳамкәаҳар?
Ишәҳәа нас, иарбан?
Ҳхатәы атцкьас иԥшӡоу?
Ҳаламыс, ҳапату зыхьӡ гахьоу,
Ҳабызшәа - ашьха ӡыхь еиԥш ицқьоу,
Ҳашәақәа - ҳфырхацәа ргәала иџьбароу!...

Ҳаханы атәым милаҭ абраҟа инҳархоит,
Ҳаԥсуа жәлар уи аамҭаз атәымцьара инхоит.
Избан, избан, еснагь шьоук рзы?
Избан, изаҳҳашҭыз, ибаҟоу ҳа ҳтәы!?

* * *

Уа мышкызны санаԥыртцуа,
Адунеи ду иҳазуаароу,

Иазынсыжьуеит сашәа, сажәа
Сыдгьыл бзиахә сыԥсы злоу.

Кыр сызҳәозар, кыр сзаԥҵозар
Сыжәлар рзыҳәан ихәарҭоу
Акыр сахьзозар, акыр сҭынхозар
Урҭ неидкылан ирыхәҭоу…

Ишԥасҭаху сыԥсы анысхытҵлак
Сыдгьыл гәакьа иазынхарц
Ари адунеи ду санаԥыртҵуа,
Сыԥсы сыжәлар рҽы инхарц!

* * *

Сушьҭалан сухьымзеит,
Усышьҭалан усхьымзеит,
Амреи амзеи реиԥш ҳшеишьҭаз,
Ҳаицәызит, ҳаицәызҙеит!

Уара уқәыԥшра уеижьеит,
Саргьы сқәыԥшра сеижьеит,
Ушьҭа схылан уҽеузеит,
Сышьҭа ухылан сҽызҙеит.

Са сгәы итҳоз сзымҳәеит,
Уа угәы итҵоз узымҳәеит,
Ҳаблақәа неилатҵәан…
Ҳааиԥыртҵит, ҳаиԥыртҙеит.

Гәыла уара уцәажәеит,
Гәыла саргьы сцәажәеит,

Ҳшеизгәыкуаз ҳнеидытҵит,
Уаҳагьы ҳаибамбеит.

Иахьа уара уҟам,
Усцәызит, усцәызҙеит
Ушсышьҭаз ухәжәазаап
Ушқәыԥшзаз ункацәеит.

* * *

Аетҵәақәа среиԥхызуан иахак,
Урҭ срыгәтылакны сыркын.
Аетҵәақәа среигәыргьон иахак,
Руак снапаҽы искын.

* * *

Ажәҩан иалагон асы,
Сақә сапыншәа илаганы.
Асы шьҭалон адәаҽы,
Асы шьҭалон ахәаҽы.

Иаҭахушәа уи иахьак,
Иатҵәахырцаз мазақәак,
Адгьыл сыла итанаҳәҳәеит.
Ажәҩан хыхьынтә илагеит.

Са исызцәыртҵуан гәырҩақәак,
Рышьҭа схылан мазақәак,
Рааигәа снеирц цәгьа истахын,
Аха иамуит сышьҭа кын..

Сымԥа акит асы ԥхьаҟа,
Сымԥа акит асы шьҭахьҟа,
Саанхеит асыгәтаҷ схаҳәаны,
Саанхеит избоз ҷьашьаны!..

СЫҚӘААРЫХУЕИТ САРА СЫДГЬЫЛ!

СыҚәааарыхуеит сара сыдгьыл,
Бзиа ибаны,
СыҚәааарыхуеит сыԥсы надкыл
Аҧьабаа баны
Сымхурстаҷы аҷаԥра беиа,
аасрыхырц стахуп,
Апхъы напхьаҳәо, ашәакгьы накәҳәо,
Сара убраҟа схуп.

Нас ҭагалан уа сааԥсара,
Калаҭхыла ирҭәны,
Аԥадара исызхагалар,
Гәыла-ԥсыла итәны.

Ишԥастаху уи «сҷа-маҷа»,
Зегьы агьама рбарц,
Нас сааԥсара баша ишмыъыз,
Уаҟа агәра сдыргарц!

СГӘЫҒРАҚӘА УРЫЦУП!

Сгәыҕраҟәа урыцуп, сажәаҟәа урыцуп.
Иреиҕьу сашәаҟәа урымоуп цҳасы.

Схәыцраҟәа урылоуп, сгәалаҟәа урылоуп
Уа улоуп иахьанҙагьы, излеисуа са сгәы!

Угәырҕьара сгәырҕьароуп,
Уччаԥшь хаа сҷалашоуп,
Ушәахәа мрхәага иалоуп сыԥсы,
Сыдгьыл Шьхатәыла, Сыдгьыл Мратәыла
Уара сара сгәыҕра, скәлап хыч Аԥсны!

ԤСУАТԤАСЛА!

Аԥсуа иашҭа, аԥсуа игәара,
Ишьтра змырҙо ихәыштаара,
Быцла ишшу иаԥсуа ԥацха,
Ех, ишԥаԥшҙоу уамашәа!

Ишьхагәара, ирахә-ишәахә,
Ибаҳча, иқәаҵа, уи иԥнра,
Иаԥсуа чеиҷьык зыҙбахә наԥхьоу,
Измаҳацда, нас ишәҳәа!

Аԥсуа хаҵа икәымжәы-икаба,
Ихҭырԥа рҟьаҟьа, неихаҵа
Иҷеыԥ днақәтәан апҟараҳәа,
Аа, дахьнеиуа деилыхха…

Аԥсуа ԥҳәызба, абла еиқәара,
Лыхцәы лықәуп иԥаны.
Аԥсуа ҭасла цәгьа деинаалоуп,
Цқьа дыжәбанда, дааигәаны.

Аԥсуа чара, аԥсуа иашҭаҿ,
«Радеда» ашәа гоит абжьы.
Аа, дахьнарго ԥсуа ҭацак,
Ԥсуа ҭасла деиқәшәаны.

Ԥсуа ҭасла нас ԥа гәырґьа,
Аԥҳа гәырґьарагьы мыцхәзам...
Аԥсуа иашҭаҿ аԥсуа гара,
Уаҟа андуцәа идыртцыслар...

Аизҳа- зыґьра абас, зегь рыла,
Аԥсуа иашҭаҿ иҟалааит.
Хәычи дуи зегь ҳеиқәгәырґьо,
Ԥсуаҭасла ҳаиқәшәалааит!

АШЫҚӘС ҨЫЦАЗ!

Ашыҟәс ҩыцыз, ҳажәа ҩыцыз,
Ҳашәа ҩыцыз, ҳзыхьқәа убас...
Ҳаамҭа ҩыцыз, ҳгәыґра ҩыцыз,
Ҳҳьаақәа, ҳгәала, наҟ шәымѳас!

Ҳажәѳан ҩыцыз икеикеиуа,
ԥҭацкгьы хымлааит ихәашьу,
Ҳамза ҩыцыз ишеишеиуа
Хыхьтә игәыргьо иаҳзыԥшу...

Ҳамшқәа ҩыцны, ҳатцхқәа ҩыцны,
Даҩеа шыҟәсеикәшарак ҳанҭалт,
Уа ҩаанбзиала, мшьҭабзиала
Шьапымшла ҳашҭақәа инырҭалт!

Имѳа хирыз ҳа ҳазныло,
Имшы лашараз иҳазшо,
Имшьҭа бзиаз ҳашҭа иҭало,
Насыԥ рымаз иҳахшо.

Насыԥ рымаз ҷкәыни ʒґаби,
Разҟымшла еснагь еиқәшәо...
Ргәы ҭынчыз ани аби,
Ирхылтцыз рыла имԥхашьо...

Ашыҟәс ҩыц сынтәа ҳазҭало
Аԥсны ахьԥшымра азаанагааит
Ашыҟәс еиѳшара ду ҳазҭало
Аԥсуа имшра азнарҳааит!

АН ЛУАЗ

Аибашьраан хабарда ибжьаʒыз
Зураб Ҟаитан ихьʒынѳалоуп.

Сыҟәрахьымʒа, сымцахә ыцәа,
Уан неиҭамҳәа, уан,
Сшузыԥшыз уа ҭхыла смыцәа,
Шаҟа ҭуазеи уан...

Хәыҷ-хәыҷла сгәыґра ҩыцәоит,
Шаҟа дрыцҳаи уан,
Уа удлаԥса сыԥсы схыҭцуеит,
Ушԥакәхьаазгои, уан...!

Ашарагьы, ахәларагьы,
Зегьы ззеиԥшхаз уан,

Аҟазаарагь аҟамзаарагь,
Зегь ззеиԥшхаз, уан.

Уи илымкаа, - иҳәан уашьеиҳаб,
Дразҟыдаха дтәоуп.
Уи илымкаа, - лҳәан уаҳәшьеитцыб
Деиқәыцьабо дтәоуп.

Ишәихаша уи аибашьра,
Исхызхыз сыԥсы.
Сышԥалабли аилашыра,
Икыдшәеит са сгәы.

Унышәнапгьы ма исатәамхеит.
Уан арыцҳа, уан,
Ма узқәатып сатәашьамхеит,
Сабацареи, уан?

Урыцҳасшьоит иахьудскыло,
Анышә хьшәашәагь уан,
Аха уԥсадгьыл ушаднакылаз,
Здыруазтгьы уан…

Атәым дгьылаҽ унанагазар,
Удырҳәацәазар, уан?
Ушдыргәаҟуаз, уԥсхаршьызар,
Сабацареи, уан…!

Сықәрахьымза, сымцахә ыцәа,
Уан неитамҳәа, уан,
Сшыузыԥшыз, уа цхыла смыцәа,
Шаҟа цзуазеи, уан.

АԤСНЫ ЖӘЛАР РПОЕТ
Б.Ш. ИХЬЗЫНѠАЛОУП

Иажәақәа ԥсыс ирхалеит ашәақәа,
Ачамгәыр арахәыцқәа ирхьысит ихааза,
Ирныѡит, ирхыѡит Аԥснытәи ашьхақәа,
Изыхьны итҳәрааит иааажәырц ицқьаза.

Ажәцыс иаѡызахеит, игәыргьаҽҳәшаха…
Аамтақәа зегьы ирнаало ажәоуп,
Игәырдысгаха, ишьатамырзгаха,
Ес-ииуа ирыциуа, имԥсуа ашәоуп!

Агәаҟра дацәгәаҟит «Шьышь наани» ашәала,
Дицгәырѡеит иқәзааз жәларык рцынтәарах,
Дақәшәеит аҳәашьа, дақәшәеит аушьа,
Иѡымтақәа еснагь иаабоит ҽыцбарах.

Аԥсноуп уи ипоезиа иамоу кыкахшас,
Ибызшәа ашьха зыхь еиԥш ицқьоуп,
Иаԥсуареи ижәлари роуп ииԥхьазо ныхаԥшьас.
Иреиғьзоу иажәақәагь ззикуа урт роуп.

Ифырхацәа зегьы Абраскьыл ихылтцшьтроуп:
Инапҳа Кьагәа, Кьахь Ҳаџьарат,
Аԥсны ахьыз тызгаз Володиа Ҳаразиа,
Ҳмилат агәадура Гәлиа Дырмит…

«Шьардаамта» иашәа ахыѡуеит иԥсадгьыл.
Шьардаамта дыҟоуп ҳгәадура ҳпоет.
Иҟанатц ижәлар, иҟанатц идгьыл,
Дыҟоуп наза Аԥсны жәлар рпоет!

* * *

Уҟам уаныдан, сыҟам саныдан,
Аныклоуп, иаҳзеиԥшу - уи Аԥсынроуп.
Уҟам уаҙәыкны, сыҟам саҙәыкны,
Ҳарҭ ҳаидызкыло ҳахьиз Аԥсынроуп!

Сыҟам сбызшәадан, уҟам убызшәадан,
Ҳабазшәа ссируп, аҙыхь еиԥш ицқьоуп.
Уҟам уашәадан, сыҟам сашәадан,
Аԥсуа ашәала ҳахәрақәа рҕьоуп!

Уҟам уҭынхадан, саргьы сҭынхадам,
Нарҭаа ҳархылҭшьҭроуп, ҳдаракәыц ҕәҕәоуп.
Сыҟам сшәаргәындан, уаргьы ушәаргәындам,
Ахацәа рфырхацәа ахьиз Аԥсынроуп!

Ҳаламыс нагоуп, ҳаԥсуарагь нагоуп,
Аԥсуа ичеиҷьыка ҭбааԥ, иразуп.
Ҳҭасқәа хазыноуп, ҳауаҩра хазыноуп
Ҳадгьыл хазыноуп, агәала ҳарԥхоуп!

* * *

Амш-гәаҭеироуп: ҳусқәа, ххәысқәа...
Зны ҳазхьымзо, нас ҳзыхьзо,
Атцх - ԥсыршьагоуп, ҿаҳа - ҿымтроуп
Ххьаақәа, ҳгәалақәа зегьы ззо

Амшқәа ишрыцу ҳгәыҕра, ҳхәыцра,
Ус ҳаԥылоит ашьыжь шәаԥшь.
Ҳацны ҳнеиуеит амшеикәшара,
Нас ҳагәҭыхақәагь наҙарц...

Кәтыҿырҳасроуп, еимгеимцароуп,
Ауаҩы изыҳәа ҽенактәи амш.
Аха усгьы акалҳгалароуп,
Иҙбахарцаз ҳара ҳԥеиԥш!

* * *

Аухантәарак иааҟәымтцзо илеиуаз асы,
Ашьыжь сангыла, ишьҭан шьамхахьы.
Згәы иаанагодаз, иҙтуеит ҳәа лассы...
Убас итцаауан, сандәылтц адәахьы.

... Дук мыртцыкәа амра ашьхара иҩавҭт.
Атцлақәа асы бымбыл ахьрыкәжьыз ирҿаҙҭт.
Ахыбраҟәа рҿынтәи асы цәыкәбар каҭәон...
Уи алаҕырҙ ахьлеиуаз, сара сгәы ԥшаауан.

* * *

Ҷынҷа хәыҷык аачыр -ҷырт,
Ардәынакгьы ааҿыкә - ҿыкәт,
Ҟарматцыск абжьы хааза,
Ацәа саалнахит шьыжьза.

Жәтцыск атцыхәа быжькытцәза,
Уа са сбартцахь имҩахытцт.
Атра инхтәалан игәыргьатцәа,
Ихнахт апҳацәа, апацәа.

Аҳәыҳә ҟаԥшьыла зшьапқәа шәу,
Зымшьҭа бзиоу, згәы аарту,
Сашҭаҿ иааин илатәеит,
Гәыргьаҿҳәашак сзаанагеит.

* * *

Инымҵәаӡо аусқәа сыҽрысҭан,
Саамҭа ахьцаз сымбаӡеит,
Саҧхьа ишьҭаз зегь зегь мхәырсҭан,
Сышхыз сааҧсеит, сааҧсаӡеит.

Иаасрыхыз ҭазгылт, имаҷзаргь,
Сыҧхӡашоуп, сцьабаала ирҳауп.
Исыламшаз цьара акы нхазаргьы,
Исылшаз, са сгәала ирҧхоуп!

Исҭахым ирҳәарцаз нас сышьҭахь,
Башаҵәҟьа дыҟан, дымҩаст.
Иҟалозар шәымҩахыҵла са сашҭахь,
Исылшаз абраҟа иаансыжьт.

* * *

Иаангылеит игәы, мцала иблуаз,
Иазымчҳаит агәы, зегь зқәыҕәҕәоз...
Ахәымга динымшәеит, имч аназхоз,
Агәымха уа дҧишәеит, Аҧсадгьыл знапхоз...

Ихы имшаҭеит, амца анакуаз,
Иҧсы имшаҭеит, идгьыл аныблуаз,
Гәышҧыла, ҳәаҭыхла диҧылон аҕа,
Данихуан, иҧсадгьыл иазҭоз ааха...

... Дхынҳәгәышьеит, иҧсадгьыл аҕа ицәганы,
Дхынҳәгәышьеит уи уахьынтә ҕәҕәала дыхәны.
Дахылеит инхара, дахылеит иҩнра,
Имыцәарц, иҽымцәаарц иаб ихәшҭаара.

Дыҟанаҵ дыҟан, Аӡәы ҳәа дынхон,
Мал дук дашьҭамлеит, амаҷгьы изхон...
Дхандеиуан, даарыхуан, хәшҭаарак еиқәирхон,
Хьыӡ дукгьы дашьҭамызт, дышуаҩыз даанхон!

Игәамҧхоз ҽаҧиҽуан, аиаша иҭахын,
Ибызшәа, иаҧсуара илаҧш ахын,
Иҩызцәа ршьала ишәыз Аҧсынра,
Ахьҧшымра дазықәҧон, иагьигон агәра.

... Аха дахьымӡеит еиҵихртә аӡыхь,
Дыхәжәазаап рыцҳа, изцәырҵит агәыхь.
Иҽыцәааит агәы, мцала ибылуаз,
Иазымчҳаит агәы зегь зқәыҕәҕәоз.

* * *

Зны-зынла ҭынчрак саҳәоит,
Зны-зынла ҽымҭрак сгәаҳәоит.
Гәыҧшааракгьы иааи иаацәырҵуеит,
Гәалақәакгьы аасызцәырҵуеит.

Сара усҟан сымчқәа маҷхоит,
Сара усҟан ҭынчрак саҳәоит,
Ҽаҳа - ҽымҭрак саҳәоит, саҳәоит...
Ҵхы лашьцарак са саҭаалоит:

...Ҧхыӡ ҧылҳаҭқәак срыма инеиуеит,
Сара сҭынчра урҭ еиларгоит.
Араҟагьы ҽеирак ыҟам,
Араҟагьы ҭынчрак ыҟам:

Шьоук еигәҭасуеит, шьоук еиԥхныҩлоит,
Еиҳа згәо ҳәа еилеиҩеиласуеит,
Арахь иахуеит, анахь иахуеит,
Са сырбома, сыла ҭырхуеит…

Иахьабалакгьы ҭынчрак ыҟам,
Сара баша ҭынчрак саҳәон.

ЗЕГЬЫ ААԤЫНРА ҲАЗԤШУП!

Даҽеа аамҭеикәшарак ҳанҭалт,
Ааԥын ҳашҭақәа инырталт.
Адгьыл иатҵалт аԥхаԥсы,
Абар иҭалеит зегь рыԥсы!

Зегьы ааԥынра иазԥшуп,
Зегьы ԥхарак ҳазыԥшуп.

Ашьац иатҵәараҿ, адәыкрын,
Анбацәыртцуеи ҳәа иазԥшын,
Арԥыс ԥҳәызбак дылзыԥшын,
Илаԥш кыдхала дыԥшын…
Зегьы ааԥынра иазԥшуп,
Зегьы ԥхарак ҳазыԥшуп.

Ааԥын гәыграқәак ҳазцәыртцт,
Иаҳцәыҵхьаз рышьҭақәа ҳнархьыст.
Ааԥын – агәыгра, азԥшра,
Ааԥын – аԥшҙара, агәыкра.

Ааԥын ҳашьхақәа инархытцт.
Ааԥын ҳашҭахь имҩахытцт.
Ааԥын – ҳгәыграқәа рцыԥха,
Ааԥын – улԥха, угәаԥха!

Зегьы Ааԥынра ҳазԥшуп
Зегьы ԥхарак ҳаицазԥшуп!

* * *

Ашыцламшә рыҟәиаауеит, гәарақәак, хыбрақәак,
Аамҭа иаркареит уа хьаақәак, гәалақәак.
Ухәы-ужьы аргыло иааҩуеит уа хатцашәак.
Рыдгьыл ианыҟәны, инеиуеит уа хацәақәак.

Иаанхеит иабыдан, уа цьара хымхәацәак.
Иҭацәны инагылеит, ҽаԥьара гарақәак.
Аҭаца дразҟыдахеит, ан длахьынтцацәгьахеит.
Аха ижәыла инеиуеит иаанхаз хацәақәак.

Иҷыцәеит еиқәымлазо, цьара хәыштаарамцақәак,
Шьоукы зынза ибжьазит, иҟам рыхабарк.
Улымҳа ҭызшьааua, игоит уа мытқәмақәак,
Аха иаанхаз неиуеит, ижәылан уа хацәақәак.

Артқәа зегь хьаас измам шәаргәындақәак,
Рыҽенавакуа аган иавоуп ԥхамшьақәак,
Хыхьчагас ирымоуп зегь злазо ҳ-Апсуара,
Уи иатцәахуеит ҳәа ргәы иаанагит,
ирцәызыз рыуаҩра.

Нас инеидаҳало, иашьҭалап қьафурҭак.
Рыхьӡ наныртҵап, иаанхаз хыбрақәак.

Ашыцламшә рықәиаауеит, гәарақәак, хыбрақәак,
Аамҭа иаркареит уа хьаақәак, гәалақәак.
Ухәы-ужьы аргыло иааҩуеит уа хаҵашәак.
Рыдгьыл ианықәны, инеиуеит уа хацәақәак.

АХРА АШӘА

Сара ашәа хаак сыҧшаауеит,
Ҧсуа ашәа хаак саҿҧсаауеит,
Сашьҭоуп, сгәыҷуеит, сеимдаауеит,
Ашьҭа схылан снаскьауеит...

Ахреи ашьхақәеи сырҿыст,
Ҳаҧеи ҳаҩеи снарабжьыст,
Ҵьа сынцәыҵаххзаргь, сҩагылт,
Ерцахә ашьха сҩаҿагылт.

Сишь, закәзеи исаҳауа,
Сишь, закәзеи сызбылуа,
«Ахра ашәа» ааигәахон,
«Ахра ашәа» сеимнадон.

Уи убас, игон, игон,
Игәыҭшьааган, уагьарҧхон.
Са сгәы ҧшаауан, са сгәы ҧшаауан,
Сара уи ашәа саҿҧсаауан.

Ахәыҷқәа ирызку ажәеинраалақәа

«Иҟоуп тәылак – иразу,

Иҟоуп тәылак – иџьашьахәу...»

АССИРҚӘА РТӘЫЛАҨ

Ассирқәа ртәылаҩ - ассирқәа убоит,
Ассирқәа ртәылахь – лакә ссирк уагоит.
Араҟа иуԥылоит иссиру ахәычра,
Араҟа – ҳԥеиԥш лаша, ҳамш – азҳара.

Араҟа – ахәычы ссирқәа ахьынхо Аҳҭынроуп,
Араҟа иаԥшәымоу, илахҩыху ахәычроуп.
Ашәҭ ссирқәа ртәылаҩ «ашәҭышқәа» ирызҳауеит,
Урҭ ирхылҵуа аччаԥшь угәы ҩнакаауеит.

Ассирқәа ирылаҟоуп араҟа ахәычқәа,
Ицқьоуп, иразуп, иԥшʒоуп рхаҩқәа.
Еихәмаруеит, еибарԥоит «ҵитҵу» ҟартҵоит,
Аныкилхылҵызшәа зегь бзиа еибабоит.

Ассирқәа ртәылахь лассы-ласс саалоит,
Ассирқәа ртәылаҩ схәычҳазшәа збалоит.
Абраҟоуп иахьыҟоу ицқьоу аԥшьаҭып,
Араҟоуп «ассирқәа» иахьрымоу насып.

Алакә ссир атәылахь, лакә ссирк ҳагоит
Ассирқәа ртәылаҩ - дунеи ҩыцк убоит.
Араҟа иреиҕьу, иреиҕьʒоу Ахәычра,
Ҳԥеиԥш лаша Атәыла – ҳтәыла азҳара.

АХӘЫҴРА

Иҟоуп тәылак - иразу,
Иҟоуп тәылак - иԥьашьахәу,
Уи атәыла - ахәыҷқәа ртәылоуп.
Уи атәыла - ҳԥеиԥш иатәылоуп.

Араҟа - ассирқәа ирызҳауеит,
Араҟа - ашәҭышқәа ирызҳауеит,
Ачча рҽықәуп рхы - рҽқәа,
Мра шәахәала, ирԥхоуп рыгәқәа.

Ҳахьзырҳәагақәа - шәара,
Ҳшьаҭамырзгақәа - шәара,
Шәа шәдунеи лашаз еснагь,
Шәара шәԥеиԥш лашаз еснагь!

ШАМҬАКАЗ...

Ашьыжь шаанза сан слырҽыхеит,
Угыл, - ҳәа салҳәеит, - уааласны,
Маҭәа ԥхала нас сааилалҳәеит
Упшы, - ҳәа салҳәеит, - адәахьы...

Уахь снаԥшызар, сгәыргьеит, сгәыргьа,
Асы кажьын шьамхахьы.
Сыѽуа, сыԥо, сыԥо, сыԥо...
Сласны сдәылтцит адәахьы.

Асы бымбыл снылагылеит,
Са исызѽеиуан хәдацәахьы,

Нас ирбылгьо, ирбылгьа, рбылгьо...
Салахәмаруан ҳамҭакы.

Ас ԥаҟьақәа сыбла ихԥсалоз
Исҽазҭон, сзамѽақәа рыгәзон.
Ас ԥаҟьақәа ахьсҽахәмаруаз,
Сара сгәыргьан сырзаԥшуан.

Абас шамҭаказ сан слыргәыргьеит,
Уи азы иласҳәоит: итабуп.
Ларгьы мышкы зны абас дсыргәыргьарц,
Сара гәык-ԥсыкала истахуп!

АХӘЫҴҚӘА АШЫҚӘС ҼЫЦ ИАԤЫЛОИТ!

Аԥса тԥла ҳаргылт ҳа ҳнапала.
Ҳа ҳнапала иҳархиеит.
«Аԥстәқәа, аԥсаатәқәа» абраҟа хкыла
Ҳаԥсаз атцаҟа еизеит!
АшыҚәс ҼЫЦ ҳара ҳаԥылоит,
Уаха абраҟа ҳаизаны.
Ҳкәашоит, ҳшәаҳәоит,
зегь ҳеиқәгәыргьоит,
Даара, даара иаҳгәарԥханы.

Уа ҳаниԥхьа Бабадугьы,
Дааит ҳа ҳашҟа деикәаҭәы.
Зегьы, зегьы, нас ҳнеидкыла,
Иҳаиҭеит аҳамҭақәа шаны...

Ҽаанбзиала ҳгәырҕьо ҳҭалааит,
Иааиз Ашықәс ҽыц сынтәа
Хәычи ду зегь ҳаиԥхамзааит
Ҳажәԝан цқьазааит есымша!

АШЫҚӘС ААМҬАҚӘА

-Ашықәс аамҭақәа шаҟа,
амоу жәдыруазар ахәычқәа?
-Ишԥаҳзымдыруеи, ишԥа,
иамоуп аамҭақәа ԥшьба:

Аҙын - ашықәс ҽыц ҳзаауеит,
Бабаду, аҳамҭақәа ҳзааигоит.
Аҙын ахьҭа, аҵаа ҟалоит,
Адәқәа сыла иҭанаҳәҳәоит.

Ааԥын – аҙын ԥханатҵоит,
Шьац иатҵәала адәқәа хҟьоит.
Ааԥын - ажәҵарақәа хынҳәоит,
Ааԥын - атҵарақәагь шәаҳәоит.

Апхын – амра иканаршоит.
Аутратыхқәа зегь ҟартҵоит.
Атҵла рымахәқәа зазоит,
Шәырхкыс иҟоу зегь убоит.

Ҭагалан – уи зынҙа ҽакуп,
Ибрақьатуп, иагьразуп.

Ааԥын иларҵаз Рура,
Уажәы иҭаргалт аҽаԝра!

* * *

Иахьа ашкол ахь сыццакуеит
Знык снаҙандаз ҳәа сгәыкуеит
Ныҳәоуп иахьа – цәыббра акы
Зегь ашкол ахь шәааласы!

* * *

Схатәы бызшәа бзиа избоит.
Уиала сцәажәоит, исгәаԥхоит.
Сан илԝызоуп, иразуп
Иара ансымам са сзаҵәуп!

* * *

Атәылақәа зегь иреиҕьу,
Иҟоуп тәылак – уи с-Аԥсноуп.
Дыҟоума нас, уан илеиҕьу?
Ани Аԥсадгьыли азә роуп!

* * *

Аԝызцәа бзиақәа рҳала,
Ҳаҭыр рыҚәҵан ибала,
Еснагь уҟаз ухианы,
Рыцхырааз уеиқәшәаны…

* * *

Ҳара ҳҭаацәара рацәаԝуп.
Фԝык ахшара среиҳабуп.

Сани саби ртцаҩцәоуп,
Сандуи сабдуи тәанчаҩцәоуп.
Иҳазгылоуп ҳарҭ аҩн ду,
Иҟатцамҭоуп уи сабду!

* * *

Сара сҩыза ихьзуп Манча,
Иара имоуп «атапанча»,
Хәычтәы хәмаргоуп, иацәшәатәзам,
Амаҷ азыҳәан итҟьатәзам.

ҲАРТЦАҨЫ

Ҳартцаҩы даара даҳгәапхоит,
Атцара бзианы иаҳлыртцоит.
Хи-хшыҩлеи ҳаиқәлыршәоит,
Амҩа иашахь ҳналырпшуеит.

Ҳартцаҩы даараза дыпшзоуп,
Лажәа еинаалоуп, ихааҙоуп,
Дыррала еснагь деиқәшәоуп,
Ҳара илҿаҳтцааура рацәоуп.

Анра ҳзылуеит, лылапш ххуп,
Еснагь лааира ҳазыпшуп,
Гәыкала зегьы иаҳтахуп,
Ҳартцаҩы илаххәарц «Итабуп!».

СХЬАЧПАПЫР

Смотҙа хәыҷы илыхьзанҩалоуп

Схьычпапыр хәыч, схьачпапыр,
Сгәыкатцага, баачырчыр,
Ба бмаалыкьуп, ба бхәычзоуп,
Ибҿалашо мра шәахәоуп!

Уа мшазҳа – бара базҳа,
Уа цхазҳа – бара базҳа,
Быцәгьа-мыцәгьа са сагааит,
Бхатцкы-псатцкы сара сцааит.

Бара была са сгәы азҳааит,
Бара была бан дыччааит.
Бнасып лашан ибызҳааит,
Б-Апсны лаша базкапхаайт!

САН

Сара сан сылзызырҩоит
Лгәы дасыргом,
Цьарантә дааиргь слеигәыргьоит
Сызхара дсызбом!

Сан илеиҷу дыкаҙам,
Сан, са сгәы – сыпсы.
Сан дахьыкоу – сшәартаҙам,
Дысхоуп сара бласы.

АҚӘҶАРИ АҨӘАРҬИ

Ҷи-ҷи, Ҷыри-ҷыри,
Сара сҟәарҭ ихнахт акәҷар
Ишпасҭаху шьыри-шьыри
Иаанкылан рқьышә снагәзыр…

Аха сҟәарҭ мыжда иаузом,
Рааигәа снеир ҟалазом.
Ҟәарҭ - ҟәарҭ, ҷыри-ҷыри,
Алапш иаатцшәар ҟалазом.

Харантә сгылан сырзыпшуеит,
Са скәыҷар мшызҳа рызҳауеит.
Машәырк рыхьыр ҳәа сшәазом,
Ран ахьрыцу срыцәшәазом.

АПСУА ХЬЫЗҚӘА

Саҳәшьа илыхьзыртцеит Аишьа,
Камшьышь ихьзуп са сашьа.
Сан Какашьа, саб Малхаз.
Хьзыс исырҭеит са Алхас.

Саншьа ихьзуп Алмахсиҭ.
Ихьз иахыршлоуп Нарҭ Сиҭ.
Уи иашьеитцаб иоуп Сасрыҟәа,
Ҽазәгьы дыҟоуп – уи Баҭаҟәа.

Апсуа хьызқәа бзиа избоит,
Даара, дааразаа исгәапхоит,
Шәаргьы бзиа ижәбала,
Шәацәыпхамшьан, ишәҳәала!

МАХАЗ

Дцәарҭанхалеит ҳа ҳ-Махаз,
Цәымҭхаа дзалымҭцит ихааз.
Аха нас уи иҽапхаз,
Ацәа далнхт, амра ипхаз.

* * *

Сынтәа ашкол ахь дцоит саҳәшьа,
Ахәыҷ баҳчахь – са сашьа.
Арҭ аҩыцьагь среиҳабуп,
Сара сылапш урҭ ирхуп.

ҲАМЗЫРХА

Шьыжьла сгылоит, сеилыхха,
Сгәыргьо снықәлоит, ҳамзырха,
Уи убас ицқьоуп, ипшзоуп,
Шәҭы какаҷла, иара қәтцоуп.

Апсуа иашҭаҷ исызҳауеит,
Апсуа тцасла са сраазоит.
Ҳапсуа патцхаҷ амца еиқәуп,
Уаҟа шәкы маза тцәахуп!

ҒӘЫБҶА!

Цәгьа дхәыҷ бзиоуп, ҳа ҳ-Кәҷыта,
Хьыӡшьарас имоуп, уи нас Ҕәыбҷа:
Аҭараҿы даҧхьагылоуп,
Ҕазшьалагьы даара днаалоуп!

Шьыжьла дгылоит, деилыхха,
Аҭаалым ҕаиҭоит, игәарҧха,
Ихала ииарҭа еилиргоит,
Крыфа-крыжә ашкол ахь дцоит.

Ҳаҭыр изрықәуп аиҳабцәа,
Дырхылаҧшуеит иеиҭбацәа.
Абас зегь рыла, дҕәыбҷоуп Кәҷыта,
Изырҳәалааит, еснагь уи Ҕәыбҷа!

АЖЬА

Аҧсы шҭаз ажьа икын,
Саб аѡны иааигеит.
Даара сеигәырҕьоз ҵьишьан,
Иааган иаасиркит!

Ажьа шәаҕьон, ажьа гәыкуан,
Агәы аҭҳара-ҭҳара еисуан,
Агәы ҧшаауан, ахы ҧшаауан,
Саргьы аҭәыуара сакуан.

Арахь изгеит, анахь изгеит,
Мап, акгьы агәаҧхом,

Ахы сшьышьит, агәы сшьышьит,
Аха сыгәра агом.

Нас сназыӡыѡрит убра,
Аиаша зҳәоз сгәабжьы,
Исыӡбеит сызхымҧарыз акы:
Иаусыжьҭит ажьа!

АҦШӘМА

Сан саанлыжьит схала аѡны,
Са саҧшәыман уи аҽны.
Ду наӡак еиҧш схы сҧхьаӡеит,
Схи сыхшыѡи еилаӡеит.

Аѡны сааѡналан еилсыргеит,
Ашҭа снықәлан исыҧссеит,
Ҭынч снатәан нас акрысфеит,
Ачанахқәагьы сыӡәӡәеит.

Ҕәарҭи кәҷышьи рхәы нарысҭеит,
Акранырфа рҭыҧ инҭысцеит,
Сырахә-сышәахә еилсыргеит,
Ус ҳла Дамшә абжьы аагеит:

Абар сѡыза хәыҷ Кәыҷыр
Дааит ианимба схабар:
– Иахьа ҧсшьара мшуп, уаала
Ҳаѡп, ҳахәмарла ҳазхара.

– Мап, – наиаҭаскит сара,
Сан саанлыжьит, илгеит сыгәра.
Дааир сыҟамкәа, лгәы нхап,
Ус анакәха, аѳны саанхап!

* * *

Зегьы изырҳәоит уи «Мҕыц»
Аҙәгьы динаалом азы Цьыгрыц.
Иара дылнаалом иаҳәшьагьы,
Дицыхәмаруам иашьагьы.
Иқьышә иқәиҵоит зегьы.

Ацәа ахыхуп ишәҟәы абҕьыц,
Агәҭа иагәылоугьы имбацт.
Ҽнак абжьара ашкол ахь дцоит,
Егьи абжьаапны иҧсы ишьоит!

Иашам иҟоуҵо, Цьыгрыц,
Ҳара иуаҳҳәоугьы уаазхәыц,
Урнааларoуп уара зегьы:
Уѳызцәа, уқәлацәа, уҭаацәагьы,

Мамзар ухала ууанхоит,
Апсҭазаара угәы ахшәоит!
Акраамҭа дхәыцуа дтәан Цьыгрыц,
Нас уи иаҳҳәақәаз дрызхәыцт:

Иашам, иҟастцо акгьы,
Са сырнааларoуп зегьы!

Ажәа ҳаиҭеит абас «Мҕыц»
Ихьӡ изҳаргьежьуеит – Цьыгрыц!

СААҬ ИСААҬ

Ҩызас имоуп Сааҭ – исааҭ,
Дахьиуа икнаҳауп аҭӡы аҽаҭ.
Данышьҭало, уи уаха
Алымҳа ирҵәиуеит игәарҧха.

Ашьыжь дагымхарц ашкол,
Исааҭ амаақәа ааанкыл,
Аамҭа иахьиҭаху иргылт
Игәы рҭынчны, нас дышьҭалт.

Акыр-кырҳәа уи абжьы,
Ацәа даалнахуеит шьыжьы,
«Ҳаи» ҳәа дѳатцкьоит деилыхха,
Дцоит ашкол ахь игәарҧха!

Ҩыза бзиоуп Сааҭ исааҭ,
Иануҭаху аамҭа гәаҭ,
Амц ахаангьы иаҳәаӡом,
Уи ахаангьы уажьаӡом!

* * *

Сара исымоуп, ааи зегьы,
Амаҭәа-ѳыҭәа, ахәмарга,
Иаласхузеи урҭ зегьы,
Дсымамзар сара аешьа!

МЫШӘИ ПАШӘИ

Еигәылацәоуп Мышәи Пашәи,
Ԥсыуа қытак аҽы инхоит.
Рыхьзқәа ракәзаргьы, еихыршлоуп,
Урт еизааигәаҳан инхоит.

Мышә – дмашәқьыруа,
Амшәхәыс хәычқ деиԥшуп,
Дтәаа-маауа, дахьцалак
Иан лкалт кны, есымша длышьтоуп,
Аҳәатәгьы хаитцаҳом, рацәак.

Уи азыхәан иабгьы диаҕьуеит
Ихгьы днықәслоит иаҳәшьаду.
Иара дтцәыуеит, иара дгәыҕьуеит,
Аха игәшәымшә лҳәоит иануд.

Пашә хәычқ иакәзар – уи дԥашә-машәуа,
Ихы-иҽы еиԥшуп ашәыртат,
Дтцаруп, дласуп, уи ахьшьыцбеиԥш…
Дахьынҳалом, иан лкалт.

Пашә хәычқ-ћәыбча зегь дырнаалоит
Рыкәа дталоит, рмаҕрагьы.
Уи дгәабзыҕуп, дгәыћатцагоуп,
Агәхьаа даиргом аҳәгьы!

Зегь ирнаалоз – Пашә хәычқ-ћәыбча,
Мышә-мышәқьыр иа иахь дигеит

Хәычы-хәычла урт еишьцылеит,
Ишнеиуаз бзиагь еибабеит.

Мышә дмашәқьыруа Пашә иахь дааилоит.
Иан лкалтгьы шьта дацрытцт.
Пашә хәычқ дгәырҕьатцәа, диԥылоит,
Мышә ићазшьа баапсҕәа иԥсахт.

Абасала Мышәи Пашәи,
Реиҩызара ҕәҕәахаҳеит.
Артқәа збаз зегь, гәылеи-зылеи
Ари даараҳа иргәапхеит.

«Афырхацәа» Мышәи Пашәи
Абас раҳәо идырҽхәеит.
Мышәи Пашәи, Пашәи Мышәи
Ҳаргьы даара шәаҳгәапхеит!

* * *

Сара схәычҳоуп – сызцәажәаҳом,
Сара схәычцәоуп – сызныћәаҳом,
Аха исутар акрысфоит.
Аитцырћәаћәа цәгьа исгәапхоит.

Агара сгаратцын уажәааигәа,
Сшьапқәагьы аарлаҳәа еихго,
Ашта снақәлеит сгар-гару
Уи сара цәгьашәа исгәапхо.

Абас ашьшьыхәа сымццакҳо,
Снеиуеит ҭынч схы агәра го.

Сабду дсеигәырғьан дыԥшуеит.
Ашьац иатцәараҿ са исызҳауеит!

АХӘЫҴЫ ИГӘАЛА

Снапы «ҿабҳәом» сшьапы «ҿабҳәом»
«Ахақәитра» сыбҭацәеит.
Сынгаратцан аԥсуа гараҿ
«Шьышь наани» бзымҳәаҙеит.

Сан, быбжьы хаа сырҳала,
Сшыхәаҷҙоу, аԥсышәала
Санду лашәа еиқәырха
«Шьышь наани, уа хәыхә наани»!

МАРТ ААБА!

Аҳәса ирымшуп Март ааба,
Аныҳәақәа иреиғьуп Март ааба,
Сан илымшуп, нас санду,
Бзиа избо саҳәшьаду,
Ахәыҷ баҳчаҿы сзаазо,
Сан илеиԥшны са сызбо…

Зегь ҳамҭак-ҳамҭак
Рызсырхиеит,
Ашәҭ бабышқәа са исыҡәшәеит.

* * *

Сан дсыхҙыҙаауеит мыцхәы,
Санду усгьы дцоит схатцкы,

Сабду схеигалоит «ахәы»
Ихәда снықәиртәоит игәарԥханы,
Саб иансзааихәа «BMW»
Уи сара уамашәа исымбеи
Абас иаасҭаху зегь ҡартцоит
Сара уи цәгьашәа исгәаԥхоит!

АԤСУА ХЬЫЗҚӘА РАЦӘАХААИТ!

Аԥсуа хьыҙқәа рацәаханаит,
Аԥсуа хьыҙқәа рызҳалааит.
Сгәатца итцхо уажә хьыҙқәак,
Сара ирзыскуеит цәаҳәақәак:

Сыбла даахгылт деилҡьаҙа,
Икаба, икәымжәы деилфаҷа,
Манча ихьзуп, шәеибадыр,
Иҷеы гылоуп, икәадыр!

Ахра – деиԥшуп, дыҕәҕәаҙа,
Ахра ихьзуп, деилҡаца,
Дынхоит уи ақыҭа Хәаԥ,
Дизгәдууп иара иаб.

Ҳаԥьарат, Ҳаԥьарат,
Аԥстазаара шссиру гәат,
Уан улзыҙрҩ, уабгьы убас,
Уазыҡала Аԥсны ԥас.

Измаҳацда ихьз-иԥша,
Абраскьыл избахә, уи илша?

Зәыр ишәыхьзар, нас, ишәҳәа,
Афырхаҵа ихьз шәаԥсаха!

Ҳгәыла ихьзуп **Данаҟеи**,
Дрыԥәуп уи еснагь геи-шьхеи.
Шәарах жьыла ҳа ҳирчоит,
Ажәеиԥшь дицуп, деиԥәиршәоит!

Аа, **Сасрыҟәа**, адауаԥшь,
Дацгыланы амра ашәаԥшь,
Абҩартҵәыра уа иҟаитҵоит,
Есышьыжь ибҩақәа «иртҵәоит!».

Адгәыр иаб – Маршьан **Кадыр**,
Еснагь еиԥәуп иҿеы-икәадыр.
Ԥсуа тҵасла уи дынхоит.
Шәара дыжәбаргьы – дышәгәаԥхоит!

Ибызшәа дазҟазоуп **Ҳазараҭ**!
Бзиа ибоит уи имилаҭ.
Димоуп аиашьа – **Мураҭ**.
Инхоит урҭ рҳәоу еибыҭ.

Ассир дақәшәеит ҳа ҳ-**Нарсоу**,
Игәыла ихьзуп азы **Ҭҳасоу**.
Ианизҽыртлак ихьз ҳәаны,
Иара ддәылтцуеит деиханы.

Ацәа далахеит ҳара ҳ-**Нарҭ**,
Дазмарҽыхеит уи исаат.
Ашкол даҳцәагхеит, абаапсы.
Лассы шәнеины, даашәырԥшы!

Маци, **Жьаци** еиқәлацәоуп,
Урҭ зхылтцыз нхацәоуп.
Шьҭахьҟа ихьатцуам аказы.
Ирылшо ҟартцоит Аԥсназы!

Ԥхыз хаак далоуп аҷкәын **Хьрыпс**,
Илакә ԥхызхап, ааи, уи нас…
Аха изымбеит изхара.
Ацәа далнахт ашара!

Дласцәоуп азыҳәан **Дамеи**,
Хьзшьарас ирымҭеи Гәаҭеи.
«Махәи-ҭыси» еиқәиртәом,
Ҭынч уи ҭыԥкаҷы дызтәом.

Исызгәакьазоу хьызқәоуп,
Изшәыхьзыстәызгьы убри азоуп.
Саида, Асида, нас **Алхас**,
Шәара шәсымоуп са блас!

Мадина, Мадина,
Быхьз анаалоит Аԥсынра,
Баԥсаха нас, баԥсаха,
Баалоу-ԥҳа лыхьз еиқәырха!

Иахьа изыхьзу дара имаҷуп,
Сара сан лоуп **Сатәанеи**,
Чеицьыкала еснагь дмазеиуп,
Ианышәҭаху уи шәлызнеи!

Анхәа дрымоуп са саҳәшьа,
Хьзыс илымоуп уи **Ааишьа**.

Аамҭа ансымоу уахь сцалоит,
Уаҟа даараҙа исгәаԥхоит!

Амреи амзеи реиԥш дыԥхоит,
Лхы-лҽы зегь еиқәаԥхоит,
Сара сгәыла хәычы – **Маҷыҷ**,
Деиԥшуп ихаау амаҭмыць!

Лыбла ҭыԥхаақәа маахыруп,
Ихьыԥштәылоуп уи лыхцәы.
Нас, дыжәдыруаз, **Хьыбла** лыхьҙуп,
Длылаҩашьуам даҽаҙәы!

Са дыснаалоуп, уа дунаалоуп,
Зегьы-зегьы уи дырнаалоуп.
Наала лыхьҙыртәит лара,
Илзеиҧьаҳшьап Азҳара!

Амреи амзеи брыдыркылеит,
Гәыла быргьханы.
Мрамза ҳәагьы хьҙыс ибырҭеит,
Бҟаларц баԥсаны!

Исхалеит уи ахьҙ сара ԥсыс,
Ишԥасгәаԥхои – **Хәажәарԥыс**,
Смоҭа ихьҙыстәоит убыс.
Сажәа сеижьом – шәара шәныс!

АԤСУА НБАНҚӘА ИРЫЗКЫУ АЖӘА ЛАСҚӘА

А

Аԥсуа жәақәа- ԥсыс сырхоуп,
Сраԥхьагылоуп, иагьсыхәҭоуп.
Са сыбжьыҟоуп, сагьҭаруп,
Даара, даараҙа, сласуп!

Б

Б иагәамԥхеит А иаҳәаз,
Аԥхьагылара згәаԥхаз,
Баба, Бадра, Бабаду
О, шәабаҟоу шәсыԥхьагыл!

В

Авыр-вырҳәа ахы аҟьеит,
В иаҳаз агәы ԥнажәеит...

Саԥхьа шәгылеит ҩ-шьҭыбжьык
Исмаҳауандаз шәа шәыбжьык

Игары-гаҽуа ганха иаавҭт,
Агара игарҭма?- ҳаи афаст.
Арахь ак ааго, уахь ак наго,
Г – узҿузеи, аган уҽавго?

Иԥхашьа-ԥхатҩо анбан Гь,
Ус иаацәыртцит ашьҭахьы,
Сыдгьыл иқәиааз сара счыҵь,
Агьама жәбанда, шәа шәгәы мырҿыҵь.

Агәыр-гәырҳәа бжьык аагеит.
Агәам агәарԥаҿ еизнаҳәҳәеит,
Игәам-гәамуа иааԥсаха,
Гәы аацәыртцит иоумаха!

Мҷыц амаҷ даҳцәакит
Мҷыц амаҷ дыцәнакәкәит
Абна иаҳцәылахаз нбанк,
Мҷыц дашьҭоуп уи иахьак.

Цыбжьыӄоуп ҳанбан Ҷь,
Еиԥшуп ааԥынтәи абҷьы,
Абааԥс ҳуҳәоит иаагәаҷьы
Уаҳмацәажәан убжьы рҷьы.

Аҷәра ишахоз иааԥсаҙеит,
Аҷәра аҿытцакны иааргеит.
Ҷә-ы аҽарцәгьеит, аҽырҷәгәа
Аҽеаҳнатуам, еилаҷәгәа!

Убри аамҭаз иаадыдит,
Адгьыл, ажәфан, зегь дыдит.
Еиԥшха ицәырҭит Адауаԥшь
Ҳаумырпхашьан Д ууаҳԥеиԥш.

Адәҳәыԥшаҿ адәыкрын азҳаит,
Ахәычқәа зегь ҳгәы азҳаит,
Аҟәардә наган адәахьы,
Иҳартәеит уа анбан Дәы.

Е – уабаҟоу ҳанбан Е-и
Уахь инеизар ишәымбеи?
И-инадгылан иарбжеит
Иара шбжьыҟаз иаҳзынхеит

Ажра иҭаҳазшәа, абжьы,
Ҳақәнаргылом анбан Ж-ы
Абжы еиԥшхеит уи абжьы,
«ж-ж-ы» ахгоит «ж-ж-ы», «ж-ж-ы».

Уа шыжьбзиа, анбан Жь-ы
Ҳлымҳа инҭарс уара убжьы
Упшқацәоуп, иухьп ужьы…
Ацәа уаламхан шьыжьы!

Ажәа жәҭысуп, ажәа жәлоуп,
Иаазрыхуагьы ажәлар роуп…
Ажәа ҟәышқәа, ҳарҳала,
Жә-афызцәа рҳала!

Хпа еиԥшуп анбан З-ы
Аха ихьатцуам аказы,
Уа узы, са сзы, иара изы
Абас иааԥсоит зегьы ҳзы!

Инаҷыхәо ҳашьха зы,
Ҳашҭа инҭалеит анбан З-ы.
Ираҙнушәа еикәаԥхоит,
Ҳара уи цәгьаҙа иаҳгәаԥхоит.

Аҙәы, аҙәаҙәала, аҙәырҩы,
Зәы ҳацәажәоит, шәааҙырҩы:
«Имачуп ажәақәа сызлоу,
Ишәыԥшаа нас саха змоу».

Анахь унеи, арахьгьы ууаи,
Агеи-ашьхеи урызнеи,
И-убжатахеит, рацәа
Умчқәа маҷхама, зынза?

Ҳгәы мырҷыгъзакәа иахьак,
Уара ҳушҭоуп, уахьцалак
Акыр-кырҳәа шәак ҳазҳәа,
Уаҳгәаԥхартә убжьы ҳарҳа.

Икьакьоуп иҷихаз акьантыр,
Дыкьлантаруп, Кьалантыр.
Анбан «Кь» уи дагәаԥхеит,
Кьалантыргьы игәы аапхеит.

Уатцахама Қ - ақды,
Уқәаабомеи уаҟа адәы,
Ууаи ҳа ҳқытахь, уааццакы,
Иноугзароуп ҳагәтакы.

Ахтырпа рқьақьа, ачыхәа ргьала,
Иаҳтааит анбан Қь-ы.
Цәгьаза еиԥшхон Бақьыр иқьала
Иахагылазтгьы ахы.

Қәақәа изқәа иқәыргыла,
Анбан Қә-ы ҳзааигеит,
Ақәышәхаргьежь адыргыла
Уи ҳа ҳҽы иаанхеит.

Аҟарматцыс аҟырҟы ԥцәаҙеит,
Ашәа шаҳәоз иааԥсаҙеит,
Анбан Ҟ нас уаҟа иштәаз,
Итәанхалеит ишҳазԥшыз.

Аҟьҟьа-ҟьҟьаҳәа ахәыцқәа ааилалт,
Иҟалазеи, ҳаи акрыхьт.
Аҟьат-ҟьат хытцны ирҽатәеит,
Ҟь ахьтәаз агәы аатҟьеит.

«Ҟәарҭ,ҟәарҭ» - аҳәан аҟәарҭ,
Ҟә аҟәаҟәа иныкәнартәеит.
«Цыри-цыри, ҟәарҭ, ҟәарҭ»
Ҳара ианааба ҳаигәыргьеит.

Л

Алра днылалеит Елѣан,
Алра дылахеит дшәаѣьан,
Ҳанбан Л-нас уи дабан,
Абна дылнагеит абан

М

Алым еиӷшуп Лым ила,
Агәыла еишуам амала.
М- уабаѣоу умшәаѣьан,
Ҳа ҳла уеишуам умблаѣьан.

Н

Нанду Наала дналыртәан,
Анбанқәа ллырҵон,
Урҭ уаѣа рыгәҭаны,
Анбан Н ҽырбон.

О

О, шәабаѣоу Орых, Лома,
Шәҭалахьоума шәара шәбора,
Шәаха ҳамаʒам ожәы,
О, ҳаӷшаароуп обаржәы.

П

Анапы, ашьапы ѣьауа,
Ипарпаруан апарпар,
П – абаѣоу избаʒом,
П-сымӷшаакәа, сызтәаʒом.

Ӷ

Ӷарӷалыкьшәа уӷырӷыруа,
Аӷырӷырҳәа уҵыхәа ѣьуа,
Ӷ ҳашушьҭаз ҳааӷсаʒеит,
Ӷ ушдагәаз уаанхаʒеит.

Ардәын ыларшәуп абардра,
Дазышәарыцоит уаҟа Бадра,
Иумыршәазааит Бадра Р-ы,
Ҳара ҳахь – арахь иаашьҭы.

Асы, асыҭәҳәа, асырҳәы,
Асаара ишьҭалоит еилассы,
С - уаҵамхааит ҵаҟа асы,
Арахь, ҳа ҳашҟа уааласы.

Аты ныҟәтәеит амахә тата,
Акәты иаршәеит Тата лкәата
Т-ы аттаҳәа иласны,
Ииаит ҳа ҳашҟа ишәаҟьаны.

Уа утәы, са стәы, ҳара ҳтәы
Уааи ҳа ҳашҟа анбан Тә-ы,
Уҳаргылап, уагьҳартәап,
Нас уштәымым науҳарбап.

Зны инҵгыло, зны ииаҵгыло
Иҵагәҵасуа даҽазных,
Ҳашҵа инҵалеит игәаҵеиуа,
Ҭ – қәыпсычҳауан еиҵах.

Аҵәарҵаҽы аҵәа дырхуан,
Калаҵхыла идырҵәуан,
Ҭә-гьы араҟа апхъы каҵәон,
Уигьы иалшоз ҟанаҵон.

Уаахо-унахо, уҩахо-улахо,
Зны унаскьоит, ууаскьоит ҽазных,
У – ҳа ҳушьҭоуп, умҩахытц,
Иҟалозар ҳашәхымс ухытц.

Афырпҳәыс Фаҭма-бырфын,
Афыр-фырҳәа лус ласын,
Ф-лганаҿ еилфаҷа,
Илыцхраауан еилыччa.

Миха ишәихит ихамы
Днахатәеит уи, аишәа ахы.
Иааиртит ианбан шәҟәы ахы,
Даҧхьон уаҟа иазышьҭуа ихы.

Ахьхьа-хьхьаҳәа аҙыхь абжьы,
Ахьырхьырҳәа сан лыбжьы
Урҭ ирхылтцыз анбан Хь-ы,
Иадыскылоит сара ахьы.

Хәыхәын игәыла Хьырхәын,
Ахәырма еиҭарҳауан, еилахәын,
Ақәышәхаргьежь аваргыла,
Урҭ иаарыдгылт, Хә ангыла.

Аҳаҳаира, ҳаи, уеиҭамхан,
Ҳапи ҳаҩеи уа урҿамхан,
«Аҳы» анырҳәо уааццакы,
Инаугъароуп ҳагәтакы.

Аҳәынтҭәраԥшь, алаҳә, нас аҳәыҳә,
Ҳә – ишашьҭаз илаҳәит,
Ишрыԥҳәнауаз асырҳәы,
Урҭ нас рышьҭахьҟа ихынҳәит.

Анбан Ц-ы, анбан Ц-ы
Арахь ҳа ҳашҟа уаццакы,
Цица, Цира ацха рԥшит
Уара иуҽартцарц иузыԥшит.

Анбан Цә-ы – мыцхәы уцәцәит,
Ацәа ушалаз уцәарчит,
Уцәарҭанхалеит абаапсы,
Уԥызцәа рышҟа уааласы.

Атҷыр-тҷырҳәа иаамацәысын,
Атцыкь-тцыкьҳәа ажәԥан хыст,
Тҷы – аԥызцәа иаарыцрытцын,
Атцла амтцахь имԥахытцт.

Атцәтцәа дасит Чатцәба Тҷәатцәа,
Дашьҭоуп Тҷәатцәа анбан Тҷә-ы,
Аха аҽеатцәахма? Иабаҟоу?
Иламхазааит аҳәынтцәа.

Ачанах зегь чысла итәын,
Чеиҷыкала ҳа ҳгәы тәын,
Акаруат иқәыз уаҟа ахчы,
Илатәамзи анбан Ч-ы.

Аҷҷа ахгоит уи еснагь.
Иҷырҷыруеит уахьцалак.
Анбан Ҷ цәгьашәа еилҷҷоуп,
Даҽазныхгьы уи ҽацоуп.

Ҽ нақәтәан ҳара ҳеы,
Иааҭалт ҳашҭа аҽарчы.
Аҽаршәшәеит, аҽарқацеит,
Аҽарпагьаны нас иааҽхәеит.

Аҿҿа-ҿҿаҳәа аҿахәы аҳәоит,
Ахапыцқәа еиҿакшәоит,
Маҷк уаангыл зны Ҿ уаапсеит
Хыхь, аҿаҩахь ухәнацәеит.

Анбан Ш – уажәшьҭа ууапшы,
Ашыр-шырҳәа ууаилашы,
Ашымҳа атҵаҟа иҧшны,
Итәоуп уҩызцәа узыпшны.

Ашьшьа-шьшьаҳәа имцакуа,
Ашьҭа аныҵыр ҳәа ишәауа,
Иҧхашьа-ҧхатҵо, зных аҽзуа,
Иаҳзааит анбан Шь ҳдыашьуа.

Ишәышәуа, аҽехыршәаауа,
Ҳгәашә нкыдҟьо, ҳашә аартуа,
Ҳашәхымс иаахыҵит изқәыршәшәо,
Ҳатәамбошәа, итцыхәыршәшәо.

Ахы, ахылԥа, ахыртцәы,
Бзиа избоит сара артцәы,
Ы – злоу ажәақәа рацәоуп,
Сырма лҩызцәа рацәаҙоуп.

Аҩар дәықәлеит аҩыр-ҩырҳәа,
Ҳаҩны иҩналеит абаапсы,
Ҩ – уабаҟоу «Ҳаи» анаххәа.
Ҩынтәгьы ҳуҳәоит уааласы.

Ԥыр иахьа аԥыр иртәон,
Иалихт анабан Ԥ-ы,
Аҽеырԥаԥа, уи ғәғәахан,
Инақәтәеит ҳара ҳҽеы!

Агәы ԥтҽаазаап, ҳанбан Ԥьы
Иԥьыҟә-ԥьыҟәа иааԥсаны,
Ԥьарантә иаавтцит ицәгәырчы,
Инҳахәаԥшит агәы нханы.

Угәы ԥшаауеит, ухы ԥшаауеит
Иуцәыҙыз умбошәа уеимдаауеит,
Урышьтоуп иғәгәоу шьтыбыжьқәак,
Унрыдгылар – урт ԥшқахоит.

Уқьышәхагьежьҙа уабаҟаз?
Ухала иулшаҙом акгьы
Зегьы рцыхәаҽы ушгылаз,
Уаҳхаштырц ҳагымхеит ҳаргьы.

АРЕЦЕНЗИА
Лили Ҟаитан лпоезиа иазкны гәаанагарақәак

Лили Ҟаитан ахьӡ-аԥша змоу рҭаԥуп. Уи лыԥсеԥш бзиа илбоит лбызшәа, лыԥсадгьыл, лыуаажәлар. Убартқәа ракәхап артҭаԥыааӡаԥы лзанааҭтә усура – лырҭаԥра лыҽҭамыгӡакәа, ажәеинраалақәа рыԥра далазыргазгьы…

Ауаԥы ибзиабара, аԥсадгьыл абзиабара ргәылыжжуеит лцәаҳәақәа:

Сыжәлари сыдгьыли
Еимаздо цҳакоуп.
Сыжәлари сыдгьыли
Ирықәыԥхо мракоуп.
Гәык ауп ирызҭоу,
Псык еицырхоуп,
Ҭоурыхк ауп ирымоу,
Уиала еиқәырхоуп!
Сыдгьылаҽ сыжәлар
Наӡаза инхалааит,
Сыдгьылаҽ сыжәлар
Рымра ԥхалааит!

Лили Ҟаитан зегь раԥхьаӡа иргыланы дырҭаԥуп. Уи лусура гәыкала дшазыҟоу, лажәеи-луси шеимадоу ԥашьаӡом. Лбызшәа цқьоуп, игәылыршәоуп, лажәеинраалақәа аклассикатә форма иазааигәоуп, уиалагьы аҽахәы аҳәашьа дақәшәоит. Лажәеинраалақәа ирыгу-ирыбзоу шыҟоугьы – урыдырԥхьалоит.

Уи илыцәтәымуп лхы иҭам лгәы иҭам, илымныруа ажәа аҳәара, урҭ зегьы апҳәыстә цәаныррa ҳаракыла ихырҷоуп.

Арҭаԥы-ааӡаԥы лхы ҧылшәоит, илыллыршахьоугьы маҷзам. Лырҽиараҽы ихадароу темақәоуп: аԥсадгьыл абзиабара, абызшәа азгәдура, аԥсуара, иԥшьоу абзиабара уҳәа жәпакы.

Иаагозар ҽырԥштәыс, лбызшәа дшазыҟоу:

Сбызшәа – цыха зыхьуп,
Сышьхақәа ирхылҧыз.
Сбызшәа – хәырбгьыцуп
Сыхәрақәа зыргьаз,
Сбызшәа – ламысуп,
Ҳаҭыруп изхылҧыз,
Сыжәлари Сыԥсадгьыли
Рҽыхәы наӡа зҳәаз…

Лили Ҟаитан ахәычқәа рааӡара лнапы ахьалаку, лырҭаԥратә ҧышәа иабзоураны, уамашәа иссирны, илахҽыхны илыцааиуеит ахәычқәа ирызку ажәеинраалақәа рыԥра.

Сара сан сылзызырԥуеит,
Лгәы дасыргом.
Цьарантә дааиргь слеигәыргьоит,
Сызхара дсызбом.
Сан илеиґьу дыҟазам,
Сан, са сгәы-сыԥсы.
Сан дахьыҟоу – сшәарҭазам,
Дысхоуп сара бласы.

Сара, Лили Ҟаитан лажәеинраала ҽыцқәа акьыԥхь иазлырхиаз зегьы срыԥхьеит, агәахәарагь сырҭеит. Насгьы, урҭ акьыԥхь дырбара, рҭыжьра аԥсаны избоит. Избанзар, лара ишьҭылхуа атемақәа ааӡагоуп, иҽырԥшыгоуп уаҵәы иеитҵагыло, изызҳауа аҽар зегьы рзы.

З. Ҭҳаиҷыкә

АХҚӘА

Раҧхьатәи ашьаҕаҟәа

«Сымшқәа неицылан ...» 5
«Бзиа избоит саныҧшааyа...» 5
«Зны-зынла ҧхьаҟатәи ...» 6
«Арҭаҩы» - ари ахьӡ...» 7
Сбызшәа 8
Сыбызшәа–цха ӡыхьуп, ... 8
Аҧсуа ан! 9
«Ҳашьха дуқәа ркалҭаны...» 10
Жәлар ргәадура 10
Багратду 12
«Иахьанӡа ишәзеиҧшыз, мҩак шәеицанын...» 13
Аҩыза! 14
«Агәырҕьабжь ҭыҩҩуеит, адыррақәа рдунеи...» 15
Сҩыза арҭаҩ уахь! 15
«Ажәа лымоуп ажәахәҟаҭаҩ...» 16
Ан аҭеи дизҧшуп! 16
Агәыҕра 17
Аҧсҭазаара қәҧароуп 18
Аҧхыӡ 18
«Сыцәахыуп, сыцәахым...» 19
«Ахьҭа цәгьа, асыҭәҳәа наҧхьацан...» 20
Ааҧын 21
«Аеҭәақәа урыдыскылан ...» 22
«Раҧхьаӡа уанызба, умырхәаган...» 22
«Ашьыжь амра ашәахәа ицәырҭыз...» 22
Маҷа—маҷа 23
Сан, быҧсы цқьа сакәахшоуп! 24
Аҧсуа ашәақәа 25
Аибашьра иахылҷиааз ажәеинраалақәа 26

Ахәыҷқәа аибашьра иацәшәоит 27
Иухоугахьаз маҷызма, сыҧсадгьыл? 28
Ҳашҭа зқәым рзы ашәа 29
Ан луаз 30
«Заҟаҩ шәтәы ҳәатәыда...» 31
«Аамҭа цацыҧхьаӡа, иҳныруеит агәала...» 32
Сашьцәа еибашьуеит 33
«Сыҧсадгьыл анышәнап ...» 34
Рыҧсадгьыл ашҟа ихынҳәру!? 35
Аиааира амш 36
«Сара сыҧсадгьыл аҷы саҧшәымоуп...» 36
Шамҭаказ ишьҭысхит скалам 37
Сбызшәа 38
«Доуҳатә мчык ыҟазар, суҳәоит сшьамх арс...» 39
«Изҳәада, имам ҳәа, аҧсуа аҭоурых...» 39
Хабарда ибжьаӡыз 40
Дцынҭәарахын... 41
Аҧсадгьыл абжьы 42
Ҳажәа сахьарк азҟазацәа 43

Ажәеинраала ҕыцҟәа

Агәыҕра 51
«Аҧхара рыҭалеит адәқәа...» 52
«Хәык сынхыҭуа, хәык сынхалоит...» 53
«Сышьҭахьҟа инысыжьырц сҭахуп...» 55
«Суаҩыбжара сынҭысит абар...» 55
«Са саныҟамгь уҟаз сажәа...» 56
«Сажәа – ашәа хаак ахылҭит...» 57
«Аҧсҭазаара исыҭ, о, алшара...» 58
«Сҷадысцылом исылымшауа...» 59
«Иаамсҭашәоуп, уаҩышәоуп...» 60
Уаласоуп сыҧсы 62
Иблуан ацәашьқәа... 63
«Зтәыла ҧшьа зшьала иҷызхыз...» 64
«Асы леиуеит, асы леиуеит...» 65
«Са споезиа – амра, амза...» 66
«Сара сымшқәа мшык нарыцлахит иахьа...» 67

Апсуа бираҟҟәа 69
Аиаша 70
«Лаша, лаша – сымра лаша…» 71
«Аласкыгә аҽы иркәыкәызшәа…» 73
«Иҟоума, иҟоума, о, иҟоума…» 73
Апсшәоуп!.. 75
Апсуа дапсуазар… 76
«Дгьыли – жәԥани ҳшәыбжьагылоуп…» 78
«Игәрымуеит игәамҭуеит, …» 80
«Ахцәы – цьоуҳар, ажәԥан атцаҽы…» 80
«Днеиуеит Ахатца…» 81
«Дырмит Гәлиа, дуззa, дуззa!…» 82
Апоет ихьаа… 84
«Апҳәыс - аҳкәажә, ауаԥы-лаша…» 86
Апәыс лаша – афырпҳәыс! 87
Дышпарыцҳау… 89
Ас ианбанза? 91
«Хмыч шәарыцаԥ» иахьа уабаҟоу?…» 92
«Сацуп, исыцуп…» 92
«Саб игәараҽ, ашьац иатцәараҽ …» 94
Инапҳа Кьагәа ихылтцшьтра 95
Апсуа иҿы 97
Уи апҳәызба дысгәапхоит 99
Аҳын 100
«О, ажәԥан, о, адгьыл зымчхара дуззоу…» 101
Апсуашәа 103
Ҳцьынцьуаԥ 105
Аргама 106
Сбызшәа! 107
Агәыҧра 108
Шәнеибац! 110
Ҭагалан 110
Абаҧба Баҳадыр 112
Аиааира! 114
Апоет иныҳәапхьыз 115
«Исзымхеит, исзымҳәеит, сажәакәа рҿырзеит…» 116
«Исыздыруам сахьцара…» 117
Аапын мшыказ 118

Ашьтақәа 118
Ҳқәыпшразы 120
«Еснагь уқәзароуп мԥакы…» 120
«Уа, шьыжьбзиа! Ҳаицапылап…» 121
«Сбызшәа агәеисыбжь ахьыснырыз…» 122
Аҙәык ҳәа дԥагылан… 123
Ҭагалан 125
«Иҳашәнатцазаап «ахамы»…» 126
Аиааира ашәахәала 127
Улаша-лашо 128
«Сара саапынра наскьеит…» 129
«Адгьыл иқәкьасуеит ақәа…» 129
«Аҙын ацашьа иақәымшәеит…» 129
Апсны апа 130
Апстазаара ссируп! 132
Амра 134
«Иамуит, иамуит, иамузеит…» 134
«Сыцәа ҟьалазеит уахак…» 135
«О, шәабаҟоу, сажәақәа…» 135
«Зегьы иаҳхагылоу, иаҳзеипшу…» 136
«Дарбан гәатцәыжәпоу…» 137
«Сахьынзаҟоу, усгьы сыҟоуп…» 137
Иаҳуалуп зегьы… 137
Иазхатцоуп Ахьыпшымра! 138
Ацәгьаҳәаԥ 139
Дыҟанатц, дыҟан 140
«Уааҷырҷырын, ункабеит…» 140
«Ауарҳал шьацраҽ…» 141
АПсра мчыдоуп араҟа 141
«Рышьта схылеит цәаҳәақәак……» 142
Арԥаши аҙыхьи 143
Амзатәымта! 144
Арпызбеи апҳәызбеи рашәа 145
Саб игәара - саҳтынра! 146
«Уара узхагылоу уусқәа наугзар…» 147
«Уара иумоу датцашьыцуеит…» 147
Ахьышьтрахь 148
Сқыта 149

Ажәа 150
Тагалан! 150
«Ашәақәа сыртәыртәит…» 151
Зегь хазыноуп! 152
«Сыжәлари сыдгьыли…» 152
«Саазқәылаз саамта сеиҧаҳауеит…» 153
«Сышьха қыта…» 154
«Мшы лашароуп…» 154
«О, ҳазшаз, ухьышьыргәыта …» 155
Артцаҩы! 157
Удлапса сзатцәуп 157
Апеипш лаша умаз! 158
«Имацәысын иаадыдит…» 159
Агәала 159
«Алаҳәажәқәа пшаауеит, ипшаауеит…» 160
Ҳҳазы атцкьыс… 160
«Уа мышкызны санапыртцуа, …» 161
«Сушьталан сухьымзеит…» 162
«Аетцәақәа среипхызуан иахак…» 163
«Ажәҩан иалагон асы…» 163
Сықәаарыхуеит сара сыдгьыл! 164
Сгәыграқәа урыцуп! 164
Псуатцасла! 165
Ашықәс ҿыцаз! 166
Ан луаз 167
Апсны жәлар рпоет 169
Б.Ш. ихьзынҩалоуп 169
«Уҟам уаныдан, сыҟам саныдан…» 170
«Амш-гәатеироуп: ҳусқәа, ҳҳәысқәа…..» 170
«Аухантәарак иааҟәымтцзо илеиуаз асы…» 171
«Чынча хәычык аачыр -чырт…» 171
«Инымтцәазо аусқәа сыҕерыстан…» 172
«Иаангылеит игәы, мцала иблуаз…» 172
«Зны-зынла тынчрак саҳәоит…» 173
Зегьы аапынра ҳазпшуп! 174
«Ашыцламшә рыкәиаауеит, гәарақәак, хыбрақәак…» 175
Ахра ашәа 176

Ахәычқәа ирызку ажәеинраалақәа

Ассирқәа ртәылаҿ 179
Ахәычра 180
Шамтаказ 180
Ахәычқәа ашықәс ҿыц иапылоит! 181
Ашықәс аамтақәа 182
«Иахьа ашкол ахь сыццакуеит…» 183
«Схатәы бызшәа бзиа избоит…» 183
«Атәылақәа зегь иреиҕьу…» 183
«Аҩызцәа бзиақәа рҳала…» 183
«Ҳара ҳтаацәара рацәаҩуп…» 183
«Сара сҩыза ихьзуп Манча…» 184
Ҳартцаҩы 184
Схьачпапыр 185
Сан 185
Ақәҷари аҟәарти 186
Апсуа хьызқәа 186
Махаз 187
«Сынтәа ашкол ахь дцоит саҳәшьа…» 187
Ҳамзырха 187
Ҟәыбҷа! 188
Ажьа 188
АПшәма 189
«Зегьы изырҳәоит уи «Мҕыц»…» 190
Саат исаат 191
«Сара исымоуп, ааи зегьы…» 191
Мышәи Пашәи 192
«Сара схәычзоуп – сызцәажәазом…» 193
Ахәычы игәала 194
Март ааба! 194
«Сан дсыхзызаауеит мыцхәы…» 194
Апсуа хьызқәа рацәаханаит! 195
Апсуа нбанқәа ирызкыу ажәа ласқәа 199
Арецензиа 220

Лили Ћаитан

АГӘЫҨРА

Ажәеинраалақәа

Аредактор *З. Ҭхаицыкә*
Акорректор *З. Ҭхаицыкә*
Акомпиутертә виорстка *Н. Гәынба*

Аформат 84х108 $^{1}/_{32}$. Атираж 300.
Иҟаҵә. акь. бгь. 7,125. Иныкә. акь. бгь. 12.
Аҿаҵапҟа № 32.

АУН «Акьыпхь аѳны». Аҟәа, Ешба имѳа, 168.

Агхақәа рырҽеира

ад. №	иануп	иапҳьатәуп
5	инеиҧхьышьаауа	неиҧхьышьшьаауа
8	иахьынҳагьы	иахьанҳагьы
9	быбызшәа	ббызшәа
9	баҧшәымара	баҧшәмара
9	бныхәаҟхьыҳ	бныхәаҧхьыҳ
12	Багратду	Баграт ду
13	дынгәырҩуа	дангәырҩуа
13	ишәзгәамҭакәа	ишәызгәамҭакәа
14	есҟьангьы	есҟьынгьы
15	ҭыҩҩуеит	тыҩуеит
15	италоит	иҭалоит
16	иреиҧьоу	иреиҧьу
16	длызкыҧхарц	длызкаҧхарц
18	игәдсгоуп	игәырдысгоуп
22	иааѳначчеит	иааѳнаҷҷеит
24	ушыҟәз	ушыҟәыз
24	уеиҟәнырхеит	уеиҟәнархеит
25	сахәцәыргатәу	сахьцәыргатәу
27	абҳәызба	аҧҳәызба
28	гәахәлҧ	гәаҳәлҧ
29	ихамштраз	ихамштрыз
30	акәтцан	ақәтцан
31	аиаара	аиааира
31	хьынҭахеит	хьанҭахеит
35	ацәытцагылан	ицәытцагылан
40	шәзацәдырҳеи	шәзацәдырҳи
41	ахаҟәкы	ахыҟәкы
41	иаагахьан	иааигахьан
42	маҷоушәа	маҷушәа
48	ззылказ	ззылкыз
58	схьҳарцаз	сахьҳарцаз
77	данхааит	дынхааит
87	аҧәыс	аҧҳәыс
104	еснак	еснагь
105	дара	даара
110	ихаҧшылон	ихыҧшылон
126	рылтцоит	рылтцуеит
128	иулишеит	иулшеит
146	аамҭа ҳгон	аамҭагьы ҳгалон
148	иқҕьацарц	иқәҕьацарц
158	ҳгәалагь	сгәалагь
189	ҳахәмарла	ҳахәмарлап
193	сгаратцын	сгаратцан
220	цыха	цха